

EX LIBRIS

JAAN ROOS

Ma- ja Merre-piltid.

Et

iinelikud luggud lõune-pool Ahwrikas.

üks luggemise ramat nore rahwale.

Dr. M. Antzwardt.

Taewad juttustawad Jumala
auu ja Ma-kindlus kutwab tema
kätte tööd. Paul. Ram. 19, 2.

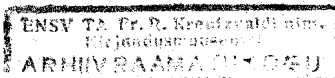
Tartus,

H. Paakmanni kirjade- ning kulloga trükitud.

Der Druck ist unter der Bedingung gestattet, daß nach
Beendigung desselben die vorgeschriebene Anzahl Exemplare
dem Dorpat'schen Censur-Comitât eingeliefert werde.

Dorpat, d. 4. März 1850.

Censor Samson.

J. R. 1167

Kõik Ma on täis Isanda heibust!
Paul. Rom. 33, 5.

Esimehe peatük.

Tru sõbber on enäma wäärt kui rikkus.

Hamburgi linnas Saksa maal olli üks wägga
rikkas kaupmees siit ilmast ärratutsutud; ei jõudnud
Aptekide rohhud egga tohtride tarkus tema ellopäiwi
pikkendada, sest tund olli tulnud! ja piddid kõi kolko-
pandud nõud mahhajäma ainokese poeale pärran-
duseks. Eesihane rikka mehhe ainus poeg, üks
kahhelsateistkümnne aastane noormees, olli ülleliig
ellitamisse läbbi kõhetumaks inimese kujjuts üles-
kaswanud. Lapse põlwees ei raatsind emä tedda paljo
toast wälja sata ja toppis poeokese puggu kōna
majjusse rogakaga. Issa näggi kül, et luggu sedda
wist korda ei wõinud minna, agga mis tehha?
pütsid ollid leepaea kuniinga jalga antud ja waka-
moril wägga lange pä. Üks terrane waene laps olli

majjasse wõetud, kes kalli poeokesega pididi mängima ja kolis ellitud lomale õppimise lusti sünnitama. Waene laps õppis ja kossus, agga oma poeg jäi laisaks ja nõdraks, ja kui ükskord willu ilmaga dues mängides poeoke nuhu ja kõhha olli sanud, seal ajjas ema waese lapse majjast wälja. Siiski makseti tema eest koli rahha kunni ta mehhels sai.

Konrad Waldek, se olli waese lapse nimi, olli sel aéal kui rikkas kaupmees surri sure koli peal tohtri ammetit õppimas, sest auus kasso-issa olli temale ni paljo rahha kinkinud, misga õppimise kullu wõis toimetada. Rikkas mees olleks pole warranduse rõemuga ärrakullutanud, kui omast ppeast ka se-
suggust meest olleks sanud. — Rikard Eberhard, rikka mehhe poeg, olli nüüd issa surma läbbi korraga perremehhels tõusnud; siiski ei jõudnud põhjato warrandus tema tuima süddant rõemustada, egga nufrajõ mõtteid kahhandada. Laiskus olli tema wajmo tõntsi, ja ellitus tema kehha kõhetumaks teinud.

Loja kewwabine illu ehhtas parrajalt Ma-pinda ja metsast. Rohhud, lehked ja died ollid iggale pole ueste wäljalahhutatud, ja kui päikese koidu terra ilgawa laste pissarate peale paistis, seal läikisid lehked ja kõrrekused otsego taewa tähhed. Leppikuteist, rohhuadadest ja tuleõhhuist kõllas keña linnu laul, kes ommikust tänolaulo Lojale laulsid. Lilled, liblekad ja wutukad tunnistasid kewwadiist lusti! Kõik suur

lomuse perrekond maitsees rõemu ja õhkas lusti: kõik olli kitus ja tänolaul Lojale, kes Ma pinda ni üpris keñaks olli ehhtanud.

Seal astus Rikard treppist alla uhke rohho-aeda meelt jahhutama ja wäffinud filmi ommikuses tule-
willus karrastama. Tema õ olli unneta mõdaläinud, sellepärast ärkas ta nõdremalt üllesse kui õhtu maggama olli läinud; ei maitse-
nend temaale jõõk egga joõk. Ja kes tema kahwatanud palgeid ja lõppenud kehha naggi, ei wõinud uskuda, et üks nore mehhe kujju tema filmade ees seisib. Rikardi nuffer film ei näinud õitsemise illo, egga kuulnud tema kõrw keña linno laulo, sest tema südda koormas üksnes se mõtte: „Ürisesse aea pärast saab mo wäffinud kehha willus aua sängis ingama!“ Tõeste, kes tema närtsinud kujju keñel õitsemas rohhuadad terrastel tähhele panni, pididi ütlemä, temal on õigus nõnda räkida. Otsego keddur taimelene, mis istutamise tarwis labbast wälja olli kistud, piddas ta pä rip-
paskile. Rikard astus keppe naal sam sammult eddasi, kunni ta wimaks pdesa warjul pingi peale mahha istus, wäffind, rammetumaid liikmeid puhkama. Kässi põõstakil ütles ta wessise filmaga: „Oh, armas Jumal! miks pärast lassed sa miõsuggust willetsat keñas kewwadiesses illus liwda. Lasse mind ennemine wõnemate kõrwä puhkama minna, et ma pikkemalt endale ja teisteie koormaks ei jääks. Oh, Konrad, Konrad! miks sa miõo palweid ei tule?“

Teina olli jubba mõne nädala eest Konratile kirjutatud ja sõbra pallunud, et ta teina jure taggast tulles ja teinale ni kaua troostiks jääks, kunni ta filmad kinni läheksid. "Kõik rikkuse ja warra, kirjutas Rikard, mis mulle issast järrele on jäänud, tahhan ma siinuga jäggada, sa olled mo ainokene sõbber, kes mind lapse põlwest sadik tunneb. Ugga rutta tulles, muido ei leia sa mind enam ellus." Konrad lugges sedda kirja kohkudes ja wastas essimehe postiga: "Miina tahhan tulla, armas Rikard, sest siinõ õnnis issa on mulle wägga paljo hääd teinud, ja kui ma sulle mingi rõemu jõuan tehha, siis tassun sellega nattuks wassia wõlga. Kannata weel mõni nädal, siis ollen ma õppimisega walmis ja ni pea kui wiimse tükki selja tahha saan weretanud, lendan ma siinõ jure, kus ma sulle truiks sõbraks ja wennaks tahhan jääda!" — Mitto nädalad ollid peale sedda möda läinud, Konrad wõis iggapäaw seie jõuda, siiski midda liggemale aeg jõudis, sedda suremaks kaswis Rikardi iggatsimine.

Ra täina ommikul olli Konrad teina ainokene mõtte, ja ta ütles isseeneses, kõik saaks teistwisi ja parrama korra peale, kui mo sõbber seie jõuaks! Miina ollen üksi ja mahhajanud, sellepärast ei olle mul rõemu egga terwit. "Oh ema! wõtta mind aua süngi oma kaiso puhkama!" — Rikard ei olnud fures kurbtuseses tähhelepannud, kudda üks noor mees teina järrel aeda olli astunud, ja seal jubba

tük aega teina nulkat kahwatanud kuuju murreliko ja armorikka silmaga wadanud. Misamoti olli wõderas Rikardi õhkimist kuulnud ja teina surma iggatsimist imels pannud.

Nattolese aea pärrast langes wõderas Rikardi kaela. Mõllemad nutsid tük aega enne kui sõna leidsid, süddame likumist ülesrääkida. Lugeja on üllemal antud tähhendusest kohhe ärratunud, et wõderas mu ei wõinud olla, kui odetud sõbber Konrad. Teina olli Rikartist paar aastad wanem, terve ja priiske lehhaga ja targa sõstrakarwa silmaga. Konrad ütles: "Miino armas Rikard, siina ei pea mitte surrema, waid pead ellama, ja Jumala abbiga terweks sama, ja pärrast sedda weel mõnda aastad ellorõemu maitsema!"

"Konrad! miino sõbber ja ainokene rõem," üdis Rikard: "jah, ma tahhan ellada, weel ürikese aega ellada, et siinõ taggastitullemise pärrast enast wõiksin rõemustada! Mis priiske terve ja tugew siina wäljanäitad! Wata miino närtfind kõhhetanud lehha siinõ kõrwas!"

"Jumal olgo tännatud, miina ollen terve," kostis Konrad lahkest — "ja ka siina pead jälle terweks, priiskets ja rõemfaks sama, kui sa miino kasku wõttad täita, mis ma sulle saan andma. Wai kas ma asjata siinõ issa kulloga tohtri ammetit olleksin õppinud, kui ma sind terweks ei peaks teggema. Siina olled alles noor, norem kui miina, ja ehk kü lapsesõlweks mõnda

teggemata ja õppimata jäi, mis sulle nüüd kassu wõiks sata, siiski on aega veel kü taggajärrel koh-
hendada ja parrandada, kus pudust leiame.

Rikard ütles kurbliko näoga: "Wägga ilja! wägga ilja! sest miino sammud on jubba loetud. Küil saad nähha kudda tänawo süggise kolletanud lehhed miino aua peale mahhawarrisewad. Mul ei ole pikkemalt ello lotust." Konrad püdis tema nukraid mõtteid tuulde ajjada; seal üdis Rikard: "Siina ei jõua miino mõtteid ärrakelata, mis mind ööd ja päwad waewawad. Mul olli üks imeline uuenäggu!

"Uuenäggu!" naeratas Konrad: "ma sowiksin siino uuenäggo kuulda sada!"

"Wata," allustas Rikard juttu: "kui mo issa äkkitselt ärrasurri, paar nädalad iljemine, kui emä auda ollime pannud, seal uskusin, et miino südda wallo pärrast pididi lõhkema, ja ma nutsin õ otsani. Ommikul päikese tõuse aeal uinusin nattuke maggama. Miino jõud olli nõnda otsa lõppenud, et ma enäam uimane asemel maas olin, kui maggasin. Äkkitselt olli miino mehest, k. olles toa ukse lahti tehtud ja leddagi tuppä a. unud. Pääd illestõstes näggin ma issa oma woti ees, nõnda kudda ta ellus olnud, agga tema silmist paistis õnnis taewalik selgus. Waike sammuga astus ta miino sängi ette ja ütles: Miks sa nuttad, mo poeg, ja kurvastad ni wägga? Ole rahhul! Ürilest aega veel, ja siina saad teha-
as ellus ksuma ja truid sõbrad sawad siino ümber

ollema." Ja senni kui tema nõnda rälis, näis otsego olles taewas miino silma ees lahti läinud, sest miina näggin ühhe wägga teina makohha, kus kõrged palmipuud ja muud tundmata wõerad kassud seisid, nende diete peal kiskusid illusad sured kulla karmu liblikad, wägga teinad kirjud liinud istusid pu ladwades ja kõhhendasid teinast sulgesti päikese paistel. Se on taewas! mõtleisin miina — ürikese aea pärrast saan ma ka taewas wäemate jures ollema, ja kōil aealiko ädda ja wallu ärraunnustama. Kui nõnda mõtleisin, niklutas mo issa naeratades pääd ja laddus siis udupilwesse ärra. Teisel ommikul uuesti ärlades, seisis õfeni uuenäggo miino silma ees; ja mis se wõib muud tähhendada kui surma? Ei mitte üksnes seiniäne uuenäggo, waid miino lahjaks läinud, ärralõppenud kehha ja miino allati tullemat Ilma iggatsedes waim: kōil tähhendab surma. Jah, Konrad, mõne nädala pärrast saad sa miino aua rünka kõrwas seisma, nõnda kui miina wäemate aua jures seisin."

Konrad ütles lahkest: "Uuenäud on tühjad! Ei wõi üneks panna et sa issast und näggid, kus siino mõtted allati temaga kous ollid. — Ei olle iine, et sa uues nähtud teina kōhta taewaks piddasid, sest siino mõtted ollid issa jures taewas. Se on ni pikkalt kōil õige, agga mis sa pikemalt uuenäust tähhendad, sedda ei wõi ma tõeks arwata. Kui Jumal tahhaks et meie surmatundi ette peakime teadma, siis olles

teina meile sellepärrast isfetundmist siise lonud. Ri-
suggust tundmist ei olle meile antud, sellepärrast,
armas Rifard, on siino uunenäo selletamine üsna
tühhi. Surma tähhendust ei leia ma siino uunenäus
kuskil. Olle julge ja rahbul! Sulle lubbati ustarwaid
sõbru, ja wata! üks istub jubba siino kõrwas. Zätta
murred mahhá ja loda Jumala peale, kes ka nõdra
sees wäggew on ja aigele kossu ja terwit wõib anda.

Rifard pallus, et Konrad teina jure selsiks ellama
pidi jama, meelt jahhutama ja nukraid mõtteid
kahhandama. "Siina olled tohter," ütles Rifard —
"miina aige, sellepärrast pead sa mulle toeks jama,
ni kaua kui miino ellopäwad kestawad. Kui sa mind
jõuad terweks tehha, siis saab so niimi kõige linnale
kuulsaks, ja tullewad kõik siino jure abbi otsima."
Konrad lubbas jada, agga Rifard pidi teinale wasto
tõutama tõrkumata täita, mis ta teinale käsks.
Eai kaup nõnda tehtud, siis ütles Konrad: "Miino
essimene läss on, et ennast kohhe ridesse pased ja
miinoga selsiks kõndima lähhed." Rifard püdis kül-
eestiorfalt wastotõrkuda ja läks wimaks kasa.

Konrad täitis oma lubbamist, läks sõbra jure
Alama ja olli ööd ja päwad allati teina ümber,
ifka selle peale mõtteldes, kudda Rifardi kehha toetada
ja teina surma mõtteid wähhendada. Suremat waewa
teggi arstile abbaust, mis uunenäo läbbi Rifardi
süüdames iddanema olli allanud; surma mõtled
koormasid iggapäaw teina süddant. Seal juhtus,

et Konrad koggemata ühhe mustlase naisega kofko
juhtus ja sellega oma sõbra pärrast sallandü piddas.
Mis neimad sallamasti isseleskis Rifardi pärrast rätki-
sid, sedda on üksnes Jumal taewas kuulnud; agga
mis selle salla nõu järrel eddespidi juhtus, sedda
same allamal kuulda.

Ühhel päwal, kus ilm wägga kessa olli, ütles
Konrad koeo tulles: "Zäina pärrast lõunat lähme
nattuke Elbe jõe peäle padiga sõitma, sest ilm on
kessa ja ma ollén pati jubba tinginud." Kül püdis
Rifard wasto panna, siiski tohter jäi kindlaks, üteldes:
"Kui terwest tahhad sada, pead sa miino sõna kuulma."

Pärrast lõuna söma läksid mõlemad sõbrad jõe
kaldale, kus paat jubba neid otas. Paat olli kessast
wäljaehhitatud kirju purjetega ja ridest kattus päikesse
warjuks ülletoimmatud; tagga otsas istusid mängi-
mehhed, kes neile teel kõrwa rõemu pidid teggema.
Kui arst aigega pati istunud, tõugati paat kaldalt
ärä ja jõeti keskele jõgge, kus wessi neid ruttust
mõda jõgge alla aijas. Illus olli wadata mõllemil
pool kallastel, kus uhked rohhoaiad ja leinad suised
ellomajjad üksteise järrel silma tõusid. Suur lai
jõggi kihhises kui sippelga pesa, ja leiti siin igga-
suggu sõidu riistu pissokeseft wenekefseft kunni sure
kolme mastilise laewani, mis kaugeft maalt, wõib
olla India, Ahwrika ehk Amerika maalt tulliwad,
wai sinna läksiwad. Laewarahwa lustiline laulo eal
kõllas patidest ja laewadest; siinine taewas seisis kui tell

päikesest valgustatud Ma ümber, ja lahke tuul lehvitas laenest ja kahhandas ülleliga pallawat. Se nimetud illu ühhelt poolt ja Konradi sõbralik jut teiselt poolt teggid Mikardi süddame ni rõmsaks, kui ta ehk lapse põlvest sadit enam ei olle olnud. „Oh, mis teia ja illus!“ üdis Mikard, „kes sedda wiisi kõit Ilma maad läbbi wõiks reisida, kõit nähha, kõit tähhelepanna ja omale õppetükiks mällestuseks paigale panna, mis kaugele wõderap maad illu ja auu sünnitawad! Ma arwan se peakš kõige surem õn ollema, mis ühhe surreliko lomale ossaks wõib sada!“

„Mikspärrast ei nõua sa endale sefuggust õnne?“ küstis Konrad. „Siina wõiksid sedda iggatsemist õlpsast täita, kui omia surest warrandusest ni paljo wõttaksid, et ühhe laewa tekäigi tarwis walmis wõiks rüstada; siis istu peale ja küssi purjetada, kuhho so südda imustab. Miino nõu olleks, et sa sedda mõttet ideks teeksid.“

Mikard wangutas pääd ja ütles: „Se olli üks rumäl lapse mõtte, armas Konrad! Siina tead miino ukenäggo! Peakšsin ma wõeral maal ärra-surrema, kes mo lehha koeo taggast wiiks, et wäen-mate kõrwas wõiksin ingata? Ehk kuida wõiksin miina üksi lidduri terwisega piffa tele minna, wai mis kasso saaksin ma tekäigist leidma, sest et õppetufeta ülleskaswastin? Kes saaks mind juhhatama, kes mind tallutama ja miino filma selle peale kånama, mis ideste tähhelepanemise wäärt on?“ „Ei, Konrad,

ennemine tahhan ma koeo jada ja siino seltsis õina lühhikesed ello päwad lõppetada.“

„Agga kui miina kasa tulleksin, luddas siis olleks?“ küstis Konrad.

„Se olleks teine assi,“ kostis Mikard. „Agga nisuggust sõbruse waewa ei tohhi ma siino kass wastowõtta. Ja kui ma sedda teeksin, kui piffale se ullataks? Enne kui wõderä ma pirele saaksime wõiks miino lehha jubba külm olla.“

„Sedda miina ei karda,“ ütles Konrad. „Miina ussun et reisiimine kaugele wõderade madele siino terwisist saaks kossutama. Mõtle selle asja järrel ja anna mulle mõne päwa pärrast otsust?“ — „Ei, ei!“ kostis Mikard kurbliko ealega: „mul ei olle lotust! Miino unenägu on lotused otsa teinud.“

Sõbrad räkisid nüüd muust asjust ja paar lüks möda jõgge eddasi, ifka liggemale merre pole, kus üks wõike saar neil wasto tulli. Liggemale jändes kuulsid nemad kustilist mängi ealt ja näggid põelaste wahhelt ühhe kirju, issekombel ehhitatut rahwa seltsi, mis muist puie warjus murrul maas olli, muist jälle tantsis. „Mis ihimesed need peakšid ollema?“ küstis Mikard. „Need on Mustlased!“ kostis Konrad.

„Mustlased?“ üdis Mikard. „Neid ma sowiessin küll liggemalt forra nähha sada. Meie wäina Marta räkis mulle lapsepõlwes mõnda kentsakat luggu Mustlastest — nende ulgas peab mõniford tarka

rahvast leitama, kes kät wadates tõttelisult ette kulutawad, mis inimesele saab juhtuma. Lähme ommetegi liggemale." — Konrad olli sellega rahhul ja kääsis pati sare äre sõuda. "Päne tähele," ütles ta Nikardile: "nemäd tulleswad wiistist meie jure terjama, ehl oma prohweti ammetit näitama."

"Tulgo peale," naeris Nikard: "meie anname neile paar kulla-tükki ja lasseme selle eest kulutada, mis meile eddespidi saab juhtuma. Ma ollen sedda jubba ammogi sowinud, mis nüüd koggemata meile juhtub."

Nattofese aea pärrast astusid mõllemad sõbrad sare peale, Mustlaste ulka, kes wõeraste läbbi oma lusti ei lastnud riffuda. Mehhed jäiwad puie alla piffali mahha, tüttarlapsed ja noremad mehhed tantsisid, üks wana eidele mängis kässikannelt, mis tantsijate jalgu fergitas. Üks weike tüttarlaps lõi Turgi-trummi. Ühhekorraga lõppetati mängi ja tantsi; kõik astusid meie sõbrade ümber, neid pääst jalguni terrase filmadega wadates. Wana eit astus nende liggemale, päni käed üle rindade risti ja terretas Ommiso ma kombet möda: "Terre tullemast, läikiwad nored mehhed, Egiptuse-ma tõmmu karwa laste ulgas! Ollete teie mingi asja pärrast meie ulka tulnud, wai kas juhtuste koggemata seie?"

"Koggemata juhtumine," kostis Konrad, "meie sõudsiime wee peal ja näggime teie kirjud rided pöfaste wahhelt paistma. Seal mõllesime, egga teie

pahhaks ei päne, kui teie lusti liggemalt tulleme watama."

"Se olli wägga hä, ja Ella terretab teid teist-forda tullemast," ütles wana eit. Miino lapsed peawad teile kõige kehamat tantsi tantsima. Tulge, Ommiso-ma lapsed, ja tantsige uesti!"

Parw lendas ühhest ärra — jälle kõllas kässikandli ja Turgi trummi ellin, ja üks weel keham tants, kui endine affas lisuma. Nored mehhed, tüttarlapsed ja lapsed tantsisid ni wisakaste ja ferge jallaga, et otsego liblikad murre ülle lendasid. "Oh, mis illus ja keha!" üdis Nikard mittokorda. Ühhe werandi tunni pärrast lõppetati tantsimist. Nüüd astus üks fergejallaga wisakas noor tüdruk wõeraste ette, kumardas ja ütles: "Läikiwad nored mehhed, Ella sadab mind, et teile tõi pean kulutama. Wanda on offaw, tulleswa aea siäse wadata, sest teina filma ees ei olle uddu egga warju. Kas tahhate kuulda?"

"Jah, armas tüttarlaps!" üdis Nikard firest ja näitas oma kät lahke neitsile. "Kuluta mulle sedda, mis eddespidi saab juhtuma?" — Wanda wõitis teina käest finni ja affas pihhopeffa kriipsusi terrase filmaga watama, kui Konrad liggemale astudes ütles: "Se on ferge tulleswat asja ettekulutada, laps — agga teadmata on, kas siino ettekulutamine tõeks lähheb. Kui meie siino kulutamist peame uskuma, siis juttuista meile effiteks nattofe

mõda läinud aegast. Sellest same meie tundma, kas siia tartus selge kuld, wai agga üks ülgam kiwpi on."

Maeratahes wangutas Wanda pääd ja ütles: "Laiw noormees ei tunne Wandat weel, sellepärast peame temale andeks andma. Agga tema peab Wanda tarkust tundma sama. Anna mulle oma kät näha." Konrad andis temale oma käe wadata ja neitsi ütles, kui nattoke aega mõttes olli seisnud: "Mõda läinud aeg ja tullewad päwad on selged, kui allika wessi, mis kiwvide ülle jookseb. Ühhe rikka mehhe armo läbbi olled sa õnnelikuks sanud ja üks ustaw sõbber saab eddespidi siia õnne kossutama. Suur Waim on õnnistusi siia kätte külwanud. Siia saad üks aitam abbiandja aigede sängide jures olla. On sellel, kes sind ussub."

Kohludes astus Rikard kõrwale ja ütles suud mõda: "Tema on tõt rakinud. — Miia issa olli tema warjaja ja miia ollen tema sõbber. Sedda ma ei olleks wõinud uskuda, ehk kül wana Marta mõnda imet rakis." Wanda astus nüüd tema jure ja ütles lahke tõssise silmaga: "Kahwatanud noormees, kas sa ussub Wanda kulutamist, ja kas sa tahhad tema sõnu kuulda?"

"Ja, jah, tõttelikult!" ütles Rikard. "Mis siia sa saad räkima, miia ei tahha selle ülle pääat alkata murdma, kust siia tarkus tulleb, waid tahhan siia kulutamist uskuda." Wanda wõttis Rikardi

kahwatanut lahjast käest kinni, watas tül aega wait, selt pihhopeffa kriipsust ja küsis siis: "Kas tahhad mõda läinud aega teada sada, wai tullewa aeg siise wadata?"

"Esiteks üht, pärrast teist," kostis Rikard.

"Hä kül, siia pead kuulma!" ütles Wanda. "Siia noor põlli olli õnnelik ja õnnetu, ja armastus olli mõlemid teinud. Siia waimemate armastus teggi sind õnnelikuks ja kautas siia õnne. Mõlemad surriwad ruttust teine teise järrel, ja sulle jäi üks õn, — üks ustaw sõbber. Tema peale loda, sest ta on siia wasto tru. Mis se on? Üks unenäggu — se teeb sind arglaseks ja koormab siia süddant, sest et sa asja diete ei oska ärraselletada. Miks sa ei tule oma sõbra sõna?" Järestades ja kohludes tõmbas Rikard oma käe tüdruklo pihhust ja ütles: "Tõssi, tõssi, ja siiski ni mõistmata. Ütle mulle, tüdruk, kust siia tarkus tulleb?"

"Ärra küssi mitte, sest miia ei saaks sulle omemetegi wastust andma," kostis Wanda. "Kas sa ei imusta kuulda sada, mis tullewa aeg riippes weel warjul seisab?" Rikard ütles nukral meel: "Hä melega ei tahhaks ma sedda teada, sest tõeste, õnne ja rahhu ei sa sa miia waesele ial kulutama. Siiski olgo peale! Miks ma peaksin kartma siin teada sada, mis warremine ehk iljemine mulle kätte saab tulles? Siin on mo kassi, rägi sa tõt."

Rikardi kassi warrises nattoke; agga Wanda

wõttis kät oma pihhuusse, watas kät ja ütles naera-
tades: „Sul ei olle middagi murret egga kurbtust!
Se kriips siin, mis pikkale jookseb kunni effime-
sõrme rajjani, tähhendab pikka ja õnneliko ello-igga,
ni õnneliko, kui siin aealikus ellus inimesel ial wõ-
malik wõib olla. Se kriips, mis siin parremal pool
weike sõrmeni jookseb, tähhendab üht suurt kallist
warra, mis kangel maal leida on. India-maal,
seal kus kõrge palmi puud ja kēnast aisewad würt-
srohhu puud kaswawad, õitseb sulle üks suur õn.
Rutta senna otssima, aljas noormees, sest siia saad
wistist leidma, ja so sõbber saab sulle abbimehheks
ollemä, et sa warra kätte saad. Wanda on räki-
nub — tema film ei näe kaugemale.“ Tütarlaps
lastis ta käe lahti ja olli wait, sure sõstra karwa
filmadega lahkest Rikardi peale wadates.

„Mis suur warra, mis saggune õn saab se ol-
lema?“ küsis Rikard. Wanda, kes sa ni paljo
tead, siia wõid ka sedda teada; ma pallun sind,
tunnista mulle kõik põhjani üllesse? Suur peab
siia palk ollema.“ — Tüdruk kostis: Wanda wai-
mo film on finni läinud; tema ei näe middagi pik-
kemale enam.“

Kui Rikard weel enam tedda palluma affas,
kõik üllesrääkida, seal wangutas neitsid pää ja kargas
kerge sammuga teiste ulka. Rikard tahtis tema jär-
rele minna, agga Konrad wõttis ta käewarrest finni,
üteldes: „Ärra affa tühja püüdma! Ei ükski wäggi

Ma peal jõuaks pikkemalt tüttarlapse suust sõna
wälja tua. Olle sellega rahhul, mis sa kuulsid —
se on kõik tühi albi kombe. — Rikard ei olleks
sõbra kelamisest luggu piddanud, kui Mustlased isse
selle eest oolt ei olleks kannud pikkemaid küsimisi
lõppetada. Nēmäd kaddusid metsa warju ja wana
Mustlase ema jäi üksi weel senna. „Jumalaga,
aljad herrad,“ ütles wassamoor. „Ella peab oma
perrega kaugemale minema, sest siin ei olle meil
piksemalt wõimist. Suur waim sago teile saatjaks.

„Ei mitte, ei mitte! üdis Rikard otsego olleks
uuest üllesärkanud: „Mina pean Wanda weel üks-
kord näha sama, et wõiksin temale täno anda.“

„Wanda on ärraläinud, ja wõib olla, et siia
film tedda ial enam näha ei sa,“ kostis wassä eit.
„Mustlasel ei olle jadamat koddupaika kuskil pool
ja tema jalg ulgub allati ühhest paigast teisi.“ „Dlgo
siis, eit, ma pallun teid, andke sedda rahha kuskut
ja sõrmust Wandale,“ ütles Rikard. „Sedda kulda
mis kuskus on, wõib ta ärrakinkida ja teistele jäg-
gada, agga sõrmust peab ta endale wõtma ja ei ial
oma käest ärraandma. Kui meie ükskord ello teel
jälle kofko peakime sama, siis tahhan ma sõrmuse
läbbi lahket tüttarlast jälle tunda, sest tema mälles-
tust ei wõi ma unustada.“

Wana eit wõttis tänaades rahha punga ja sõr-
muse, ja kaddus siis teiste järrel metsa warjul
nende filmist ärra. Rikard watas tük aega metsa

pole, kuhhu mustlased ärra ollid kaddunud, siis tõmbas ta süggawast inge ja ütles otsego isseenesega rääkides: „Imelik! wägga imelik ja ärramõistmata! Nõnda leitakse siis tõeste inimesi, kelle film tullewaid asju ette wõib nähha, ja on neil tullew aeg nistama tuttam, kui mõdaläinud päwad. Miina ei olleks sedda ial uskunud, mis oina filmaga näggin ja kõrwaga kuulsin.“ Kui nemad kaldale padi jure tagasi jõudsid ja koeo pole affasid miinema, seal ütles Rikard: „Mul on nõnda kui olleksin uunenäust ülesärkanud.“ Konrad ütles: „Kõik olli ka tühhi uunenäo sarnane alpine, mis sa mõne päwa pärast ärrauhustad.“

„Ei ial, ei ial,“ kostis Rikard tõssise sõnaga. „Ei ial sa ma neid sõnu ärrauhustama, mis tüdruk rääkis. Sellest, et ta miina mõdaläinud ellu tundis ja ka miina uunenäggu ärra teadis, mis ma üksnes siinule ellen rääkinud, wõin ma uskuda, et ka se tõeks peab minema, mis ta mulle tullewast aegast ette kulutas. Palmi pude maal pean ma sure waranduse leidma, ütles tema. Mis warra se peaks ollema? Kes sedda wälja jõuaks arwata?“

Konrad kostis: „Kui sedda teada tahhod sada, siis miine senna. Miina ollen sulle jo mittoford sesuggust nõu annud.“ „Jah!“ üdis Rikard: „ma tahhan reisida, tahhan maad ülesotsida kus palmipuud kasvawad, kui siia mulle kasa tulled?“ — Konrad lubbas kasa minna, ja nemad rääkisid pikke

malt sest asiast, kus Konrad mustlase tüdrukko kae katsus mist tühjaks naljaks püdis kánata. Agga Rikard ütles tustlase melega:

„Kuddas sa ni piime wõid olla? Kust tüdruk miina uunenäggu tundma piddi sama? Se olleks imelikum kui mine, sest kui sulle uunenäggo rääkisin, ei olnud keddagi ellawat inge meie liggi kulamas, ja olleks keddagi meie juttu kuulnud, kust se siis tüdrukule jälle teada piddi sama? Meie lähheme jõe le lusti pärrast sõitma, leiame seal koggemata Mustlased, kes meid ei tunne ja keddame ei tunne, ja kus üks wõeras tüttarlaps kõik meie ello-juhumised ärratunneb. Miina näen sest tükkist selgest, kudda Jumal mõnne inimesele nisuggust waimo-walgust on annud, misga ta warjul seiswad tullewad asjad ette wõib nähha, mis teistel alles tundmata ja teadmata on. Siina näed, armas Konrad, et meie nõdder mõistus sedda asja ei jõua ärraselletada; sellepärast jättame tühjad mõtlemised ja wõttame ennemine nõu tele minna.“

Teine peatük.

Sele minik ja merre - aigus.

Näüd, kus reisindõ korra kindlaste ette olli wõetud, affati ka seddamaid pikka teläigi wästo walmistama.

Rikardil olli warrandust küllalt, misga tarwitust wõis nõuda, ja Konrad murretses selle eest, et teel kellestki pudust ei piddanud tulles. Seal osteti otstata palju kõik sugu tarwitust, ni hästi sõariistu kui õppetuse asju, misga pikkal merre ning Ma teel aega piddi widetama. Surem offa asju sadeti ühhe laubalaewaga Kolumbo linna, Eeiloni sarele ette, kuhho tekäijad aegamööda tahtsid minna, ja kus nemad pikkemalt affet inuustasid piddada. Rikard olli taks nored sullased oma tenistusse wõtnud, ühhe kárnari — August nimäi — ja ühhe offawa kütäi, nimäga Anton. Nende abbiga tahyeti wõeraste made kassusid ja ellajaid rohkesti korjata, ja mälles- tuseks koeo kasa tua. Mõllemad nored mehhed ollid wirgud, terrased poisid, täis iggatsemist wõeraid mäid nähha sada ja nende asju tundma õppida.

Ettepetud nõu järrele tahtsid reisijad eesitaks auro laewaga Hamburgi linnast Inglis- male minna, sealt Madeira sarele. Madeira sarelt piddi te Hälotuse eesmäele, lüunepole Ahwrikasse minäma, ja kui seal pikkemalt silmi sellitades ümber saiwad watanud, siis tahtsid wimaks Eeiloni sarele purjetada, mis üks wägga ketta koht on, ja kuhho nende asjad ette ollid sadetud. Roddunt ärralahkumise mõtte teggi mõnekorra Rikardi süddame nufrats, agga kui Musilase tüdrukko kulutamist mele tulletas, siis läksid murrepilwed tuulde. Reisirahha olli ni palju weksalites kasa wõetud, et üks suurt sugu würist sellega rohkesti läbbi olleks sanud.

Nõnda olli siis tele- minä ja lahkumise tund neile kätte juhtunud. Wana Waldek, Konradi issa, satis neid laewa peale, andis telistele issalikko õnnistust kasa, ja ei raatsind enne neist lahkuda kunni kella ellistamine kasko andis, et laew tele affab minäma. Wimist korda kaelalangemine — wimist korda kät andmine — wimistkorda silmaweeaga jumalaga jätmine — ja kühhisedes, wäggewaid auropilwesi taewa pole läkitades, pistis ketta auro-laew Delhwin kerge jallaga üle laenete lippama; üks kihhisedes süggaw waggu näitas weepinnal laewa jälgi. Werandi tunni aea pärrast kaddusid jubba Hamburgi linna tornid nende silmist ärra ja waosid uddu kangusele. Paar tundi iljemine jõudsid nemad Elbe jõe suusse, kust nende te otsekühhe laia merde läks. Mis üpris kettaduse rikkas wee pegel seisid nüüd korraga nende ees; ni kaugele kui silmawaatmine ullatas, ei nähtud muud kui wet, mis eespool otsego taewaga ühtekokko jooksis.

„Siin olleksime meie siis solase wee laenetel, mis meid mõnda pikka päwa ja wõd oma laia selja peal eddasi saab kandma,“ ütles Konrad Rikartile, kes pool rõemus pool murred kord Ma pole taggasi, kord merre pole eddasi watas, kui emä laps, kes rinnast piddi wõeruma. Merre peal nähti siin ja seal, liggemal ning kaugemal tullijaid ja minäijaid laewasi, mis kui märato sured luiged laiale lahutatud timatega weepinnal ujjusid. „Üks wägga ketta waat-

mine ja silmamäng siin, misõ armas sõbber Rikard! Wai kas imustab sul südda jälle issakotta taggasi minna, teia rohhu-aeda, kus tänini siia ainokene kõndimise paif oli?"

Rikard kostis naeratades: "Wõiks kül nõnda olla, ehk ma kül isse selgest arro ei sa, mis mõttet misõ süddant praego kõige enam ligutawad. Ühhelt poelt tõmbab mind iggatsesine mahhajäetud, rahhulise koio pole taggasi, teiselt poolt kihutab mind ihhaldus ue ilme-ilma pole eddasi, kus rüppes ni paljo warjule pandud illudusi maggab, kui kõit tõssi peaks ollema, mis kuulsad reisiad sest asjast meile on juttustanud. Se wimane ihhaldus näitab kangem ollema, kui koio pole iggatsesine, muido lassetün laewa ümber kánata ja lähhefsin koio taggasi. Ärra pilka misõ kahewahhel ollemist, armas Konrad, kui ma mõnikord otsego tõrkudes laps pool wäggise eddasi lähhen; sest kodduma paelad on kõwwast mo süddame külge kinni kōidetud."

"Ei akka miina sind ial pilkama," ütles Konrad sõbrale lät andes: "Agga siia murre ja kartuse pilwed tahhan ma püda lahke naljatamise läbbi siia süddamest ärrapillutada. Miina ei laida siia koio pole iggatsenist; se iggatsesine on meie südda-metesse lodud, ja iggamees, kes esimeist korda arglisko sammuga wõderale male lähheb, ei jõua koio-iggatsenist ärrakelata. Ole agga wahwa merre-aiguse wasto, mis ürikesse aea pärrast meie peale saab tullesma."

"Mis se on merre-aigus? selleta mulle asja piksemalt?" pallus Rikard.

"Dta paar tundi," kostis Konrad: "küllab sa seal merre-aigusega parremine isse tuttawaiks saad, kui miina sulle ostaksin selletada. Wata, sõbber, mis wahwast Delhwin laiemale paisowa laenetest läbbi leikab! Meie laew lennab nago pāsofene eddasi, wõttab kõit eelminijad laewad kinni, ja sedda kätte sanud, se jääb kohhe teia kannule jälle mahha."

Kui laew wāssimata kirusega seitse tundi ühtewis eddasi olli lāinud, putus kaugelt üks tuine tük nende silma, mis otsego kübbara peffa merrest ülleskerkis ja kus peal üks laewa masti sarnane sammās nāhha olli. Rikard pidas asja esiteks laewaks, kunni ta nattufese aea pärrast terrasemalt wadates oma esimeist tēhhele panni ja Konradi kēest otsust akkas nõudma. — Konrad tōi piksilma, kāsks Rikardi selle läbbi wadata ja ütles: "Se on wist tulle-torn Helgolandil sarel, mis sa olled leidnud."

Laewakippar Dunler tunnistas Konradi sõna tõeks, ja rākis piksemalt, mis kuulsaks seššiane üksil kaljorūngas merres wiimisel aastail merrewee sauna läbbi sanud, kuhho paljo nõulaid rahwast iggal sumwel lähheb, endale merrelaenetest terwist otsima. "Wägga kahju," lissas kippar jure, "et seššiane illoaui enam kaua ei sa lešma, ses merri leotab aast aastalt ifka enam kaljorūnka küllest lahiti, mis tiikkali merre põhja puddeneb, ja mis ni kaua saab

sündima, kunni saarest mittedagi enam ülle ei jä. Wägga kahjo teia, rohkelise ma-lappikese pärrast, mis kaugemalt taggasi tullemad Saksama laewamehhed iggafoord rōemuga terretawad, ja mis neile kui tru waht issama ranna liggidust kulutab. Rahju ka auuwäärt rahwa pärrast, mis seal kaljorūnfal laia merre keskel ellab, ja oia filmaga sedda peab nāggema, kudda nende koddupaik jalgade al ārrasullab. Helgolandi rahwas on ūmberkaudo kōige parramad, offawamad ja wāpramad laewa-juhhi, ja peasid nende trui abbiga jubba mitto kipparid ello, laewa ja warraga, mis nende abbita iggawest merre pōhja olleks waenud. Nāgitasse, et Inglis rahwas mōtteks wōtnud, kindlat saddamad sare randa ehhitada, ja tuggewa tammide ja mūride lābbi kaljopuddenemist pūda wāhhendada. Saar on Inglisrahwa pārris, Jumal laske nende mōilemised tōeks minna! se tōuseks laewarahwale kassuks."

"Kas laew saab Helgolandi sarel kinni piddama?" küstis Konrad.

"Ei!" kostis kippar. Mul ei olle keddagi reisiijat laewas, kes senna tahhaks minna, ja asjata ei tohhi meie kuskil aega wita. Mis muido weike sare peal nāggemise wāärt on, sedda wōite nifama hāsti laewalt kui kal'dalt ūllewadata. Ma tahhan tūrijale kōhhe kasku anda, laewa liggidalt mōda purjetada."

Kippari lahke lubbadus wōeti tākōga wāsto, ja ann tūrijale sedda mōda kasku. Laewa nīna kānati

seddamaid pissut parremat kāt ja laew purjetas nūid otsefōhhe sare wāsto; saar tōustis igga filmapilgul ūhkemalt ning selgemalt laenetest ūllesse. Jubba werandi tunni pärrast jōudis saar nende kätte, nōnda et tuggewad, ātkilised kaljoseinad kahhe kōmne sāmmo kaususel laewa ees pūsti seisid. Mitmes kōhhas nāhti, kudda wessi kaljoseinad alt ārra olli dēnestanud, ja Dunker nāitas kōega ūht ja teist kōhta, kus mōie aasta eest weel tuggewad kaljoseinad seisnud, kellest nūid ūhtegi enam nāhha ei olnud.

Rikard olli tūl aega ūksi filmi sare pole watanud, ja ei pannud tōhhele, et Konrad norkus seisid ja sōia ei rākinud; temā filmnāggū olli kahwatanud kui furnul. Rikard ehmatas sedda nāhhes, āstus sōbra jure ja kussis, mis wigga temal pidid ollema; agga ta ei sanud wāstust. Seal ūdis ta kipparit: "Jumala pärrast, tulge appi! mīno sōbber on surremas!"

Kōhliko murrega ruitas kippar senna, kus kogemata õnnetust arwas juhtunud ollema. Dunker olli terraselt paar filmapilku Konradi peale watanud, ja ūtles siis naeratahes: "Olge murreta, armas Eberhard! teie sōbral ei olle suremat wigga kui — merre aigus, mis ka teiegi peale saab tulles, kui wiilu merretuul weel kauemine meie laewa wāsto puhhub, ja laewa wintsutab. Tōhtri herra! kas teie ei ūmūsta ennemine laewa kambri minna ja pītkali eita?"

"Ei tahha," kostis Konrad nõdra ealega. "Mul ei olle mõimalik pikkemalt jalla peal püsti seista, silmad lähewad kirjuts, südda affab pöritama, furma tuff kippub mul peale — taewas tulle appi!"

Oksendamine lõpetas tema juttu; tema piddi pä ülle laewa sõrwa kumardama, ja affas siis püksinablu kätima, et süddame wälja tahtis oksendada. Tedda kanti sealt laewa kambri ja wandi affemele pikkali mahha. Tema olli kui surnu ja lastis endaga tehha, mis teised tahtsid. Nikard istus kumal nälul tema affeme kõrwas, agga ei jõudnud aigele abbi tehha. Konrad ähki, oigas ja kiskus omia kehha kui lõnga terra kotto, ei mõtnud kuiwa egga märga sest et südda ühtepuhko ofsele pöritas. Se pinaline luggu kestis terve ö ja päwa, kus winge tuul laewa wasto puhhus et laew pikkamiste eddasi jõudis. Reisiwad langesid üksteise järrel kõik merre-aiguse kätte, agga Nikard üksi jäi terweks. Tema, muido teistest kõige nõrgem, näis laewa peal priiskemaks kossuma. Rippari ütles temale troostiks, südda aiged kõik ühheskõus terweks sawad, niipea kui laew Inglisma randa jõuab. "Teie ollete merre-aiguse omia küllest ärratulutanud," lissas Dunker jure: "teist saab wahwa laewamees, et mõiksite Ma ümber purjetada." Rippari kitus kõrgitas Nikardi ühkust ja teggi koo iggatsemisele korraga otfa.

Tuul olli kolmkümmend: kuus tundi lõpmata laewa wasto puhhunud, ilm paksus pilwes seisnud

kui kot, wihma kallas mahha kui ämbrist; — nülid affas ilm nattole sellitama. Tuul pöras eham lõune-idda pole ja lehwitas kerge laewa minikut eddasi. Tuime taewas selgis siiniseks, päike peasis jälle paistma ja laenetaw merri lihtis ennast silledaks. Seddamõda kuida laewa wankumine taggasi andis, affas merre aigus reisiwate küllest lahkuma. Konrad olli effimene, kes ennast jälle jallale toetas, tema rohkis affemelt ja tuihus sõbra nale toetatud laewa laele wärsket, karrastawat tule õhku ingama. Tema näggu olli alles kahwatanud kui surnul, ja ta kohkus peeglisse wadates selle ülle, imeks pannes, kuida lühikene aigus nõnda kehha ärra olli kurnanud. Teele minnes olli ta priist ja puhanne, Nikard kahwato olnud, agga kes neid teine teise kõrwas watas, se piddi Nikardi priiskeks ja Konradi kõhhetumaks piddama.

Nikard ütles lahke näoga: "Jumal täkiatud! minä ollen terve, rõemus ja priiske. Ma tänan sind mõnusa nõu eest, misga mind teele juhhatasid; muido olleksin praego weel koddu istunud, kus kurewad mõtted mo süddant sõiwad ofsego rooste rauda."

Seddamisi teine teisega maggusat juttu räkides kõndisid nemad laewa peal eddasi taggasi. Konradi jõud affas ruttust jälle toibuma, nõnda et kui nemad Inglisma randa said, merre-aiguse jäljed enamist tema küllest ärra ollid kaddunud. Kui nende asjad laewa pealt male said widud, tõttas Konrad kohhe teist laewa otsima, mis Jdda-India maale minnes,

neid kasa saaks mõtma. Tema leidis õlpsalt ühhe fefugguse laewa, mis teisel ommikul pikka teed ette tahtis võtta. Raup sobbis korrale ja makseti wori rahha kunni Hälotuse eesmäele kipparile ette. Nemed ruttasid sellepärast ni wägga minifuga, et Konrad merre aigust kartis ja sedda ette teadis, et pikkem wibimine kuiwal maal tedda uest aigeks saaks tegema. Selsamal õhtul, kus jalga Inglisma põrmu peale ollid tõstnud, läksid nemed jälle laewa peale taggasi. Ue laewa nimi olli Nabob, mis India male minnes reissjaid eddasi pididi wima. Meie sõbradele anti üks ketta laewa-kamber ello assemeks, kus küllalt rumi olli ellada. Nemed eitsid aegsaste puhkama ja leidsid teisel ommikul ünest ärkades, et Nabob jubba kõrgel merre peal purjetas. Taggasi wadates seisis Inglisma rand kui üks siinise suitsu siise mähhitut wiir, mis kui pilwe merre pinnal ujus, nende silma ees.

Kolmas peatük.

Laewad juttustawad Sumala auu ja Ma kindlus kulutab tema kätte tööd.

Üks wägga ketta õhtu olli käes, kui pärrast õnnelik, selge taewa ja laddusa tulega õnnistatut tekiiki Nabob Madeira sare wasto purjetas, kus kippar

Bulwer ühhe päwa lubbas puhkata. Konrad ja Rikard istusid laewa lael ühhe laiale lahutatud purje ride kätte al, mis kippar neile päikese warjuse ülles lastnud mõmata, ja rakisid eesfeiswast sarest. Pikka telonna järrel, kus nemed — mõni mõda minew laew arwamata — muud kui taewast ja wet ei näinud, pididi nende jalg nüüd jälle kindla Ma peale astuma, kus rohhud ja kassud nende silma sawad rõemustama.

"Mina südda on rõemus", ütles Rikard: "jälle üksford jalga kindla Ma peale toetada; ja mis wägga ketta kohta same meie seal näggema, sest Madeira saar, mis Portugali kuüingrigi wallitsuse al seisab, peab rohke illuga täidetud ollema, ja saab meile sest tunnistust andma, mis kettadust lõunepool mail siggins. Kippar Bulwer arwab, et meie jubba omme lõunal sarele jõuame, saab nähha, kas ta arwamine tõeks läheb."

"Sellepeale mõime julged olla, kui ilm ni illusaks jääb kui praego," kostis Konrad. "Laewameeste arwamised eesfeiswa kohtade pärrast lähwad ifka enamist tõttelikuks, ja ei eksi nad paljo ial neis asjus. Ra näikse jubba mõnda tütti, mis Ma liggidust tähendawad — merre wee karm moondab nago teisiti, linnud sawad nähtawaks, kes arwast maast kaugele ärralähwad, ja isseärnanis näikse laewarahwa lahked näud sedda tähendama, et Ma enam kaugele ei wõ

olla. Ma ihhaldan kõigest südamest sedda Ma-
kohta nähha sada, mis ni imelisel kombel üllesleiti."

"Imelisel kombel? kuis nõnda?" küsis Mikard.
"Selleta mulle sare üllesleidmist pikemalt, ma
pallun?"

"Hä melega," kostis Konrad. "Sel aal kus
Hendrik, lianimäga: Merresõitja, Portugali-maal
wallitses, se olli wieteistkümmemal aasta saal, juh-
tus, et üks Inglismees, nimäga Mahhin, wähe-
mata wästo meelt ühe suurtuggu naište rahwa
kõssis ja temäga sallamahti ennaft laulatada lastis.
Wähemate wiha kartes põggenes Mahhin omä nore
abbikasaga ühe Portugali laewa peale, misga senna
male palko tahtis minna. Laewa nuhtlus langes
temä peale. Laew ei olnud weel kuigi kaugele In-
glis rannast ärrajõudnud, kui äkitselt kolle marru
tuul tõusis ja merrel mäsäma affas, mis läbbi nende
laew tundmata wõera merrele aeti, kuhhu eht weel
enne sedda ükski Eüropa rahwa laew ei olnud sanud.
Pikka eestimise ja mitmesugguste raske surma ehma-
tamiste pärrast, mis õnnetuma laewameeste julgust
ja lotust ollid murdnud, ja neid ello kimbutuses
wäffitanud, putus wimalaks üks üksik saar merres
nende silma, kuhhu peale laew nüüd firest purjetas.
Snnelikult jõudis nende wiggane laew sarele, agga
Mahhina nore abbikasa ellopäwad jõudsid õhtule ja
pidi waene wõera sare põrmu peale puhkama eitma.
Rasked marru ehmatused, pikkalised merre te pinad,

ekstuse kahhetsemine ja koddu male iggatsimine rõh-
husid ni raskest, et südda selle koorma al lõhles.
Temä surri mõned päwad peale sedda kui laew sa-
rele olli jõudnud, ja ürike aega iljemine langes ab-
bikaas Mahhin kga auda. Kui laewa-skippar Tsarko
mõllemate lehhad mulda sai pannud, tõttas ta jälle
laewa peale taggasi ueste õnne katsuma, kas eht
wõimalik olleks Eüropa ma randa taggasi sada.
Nemad affasid ommiko pole purjetama, kus nende
arwates Portugali ma piddi seisma. Kui saar lae-
wameeste silmist kaddunud, affasid tule ood uest
mäsäma ja wintsutasid õnnetumat laewa mittu näd-
dalad kõikuwate laenete peal, kunni laew wimalaks
Marokko ranna liggidal ukka läks, ja padiga merre
äddast peasnud laewamehhed wangi wõeti. Seal
widi neid kui weffsed turrule ja müdi pärris orjaks,
kus surem ossa rahwast pikka pina kätte lõppes, ja
üks ainokene mees mõne aasta pärrast õnne kombel
omale male taggasi peasis. Kehwa ja abbita lotis
ta kuulsa merresõitja Hendriko käest suurt palka leida,
kui ue leitud sare temale kulutaks, kuhho õnnetu
Mahhin norifuga puhkama olli pandud. Temä juttus-
tas sedda luggu Hendrikule, kitis sare teñadust ja
illo ni laddusa sõnaga, et Hendrik kohhe ettevõttis
üht laewa wäljawalmistada, mis uut saart otsima
sadeti. Laewa-skippar Tsarko leidis sare ja näggi,
et waewaga õnnetusest peasnud mees tõt olli rakinud.
Temä wõttis sare Portugali kuningrigi wallitsuse

alla, purjetas siis koro taggasi, andis tefonnast fronole teadust, ja seati tedda siis effimefeks Ma-wallitsejaks ue sare peale. Madeira anti sarele nimeks, ja on saar weel tänapäwani Portugali kuüingrigi mõnufam offa."

"Wägga illus ja õppetlik juttuſtus," ütles Rifard, kui Konrad juttu ſai lõppetanud. "Mil aastal leiti Madeira ſaar ülleſse?"

"Se ſündis 1418 aastal pärrast meie Jõſanda Jẽfufe Kriſtufe ſündimist," koõtis Konrad. "Selle peale leiti tiõdimata Hendriko wallitſufe aal weel mõõned teiſed ſuremad ja wõõhemad ſared, kunnii wiſmaks aasta ſaa lõppetufel kulus laewakippar Kriſtohw Kolumbus, Oktobri kuul 1492 ue Ilma ma jao Amerika ülles leidis, üts õnneline juhtumine kelleſt paljogi aea ramatutes rãgitakſe."

Senni kui mehed nõnda magguſat juttu ajjaſid olli päife merre wee pinnal alla werenud, ja tähhed lãkkitasid ſelge lãikiwa walgufe taewast mahha. Waikſelt watasid mõõlemad sõbrad luggemata ſuurt tähhe karja ja ſeiſid ſüggawas mõttes, ſeſt et tähtedega täidetut taewa kẽnadus nende ſüddameid täitis, ja Lojale täõno andma ſundis." "Jõõelik, wägga imelik ſuur ja auuſtufe wõõrt on Jõſanda lomise tõõd!" ütles wiſmaks Rifard. "Jah, ſe on ſelge tõõfi, miſ pühha kirri ütleb: Taewad juttuſtawad Jõõmala auu ja Ma kindlus kulutab tẽma kãtte tõõd! Kuis juttuſtawad need iilgawad piſſarad mãrato

taewa wõõlwi külles sõõnata ja ealeta ni ſuri aſju Loja ärramõõſmata wãeſt ja auuſt! Seie peakſid tõit õõnetumad lomad kõkko ſama foggutud, ſelle ſüddametes weel kahhawahhel mõõlemiſed Jõſanda armo, wãe ja elduſe pärrast liguwad! Eiin ei olleks neil ſuremat tarwiſ tehha, kui ſilmad lahti peasta ja wadata: ſeal ſaakſid nẽmad küõlalti armastawa, elduſe rikka taewa Jõſa ollemiſeſt täidetud, ja nẽmad ei unnuſtaks ſedda kõigil ello aal."

"Sepãrrast ei olleks kellegile ni pikka tefãifi tarwiſ eitemõõtta ehk merrele minna," ütles Konrad: "ſeſt Ma-kindlus kulutab ka tẽma kãtte tõõd! Kelle ſilmad agga wadata õſkawad, ſe leiab iggas kõõhas, ni hãsti kõõbedes kui paljamades nõõmmedes Jõõmala tarkuſe ja wãggewuſe jãlgi. Piſſem lillẽkene juttuſtab tẽmale imet imet peale ja ſurnut kiwii rãgib tuhhat keeltega meie wãsto."

Nõnda rãkifiſid sõbrad weel tũk aega Jõſanda wãeſt ja ſurufeſt, kunnii ſüdda õ kãtte jõõdis. Seel puggeſid nad wiſmaks laewa kambrĩſſe maggama, loões õmmikufil uñeſt ärkades Madeira ſare kaldaid ſilma ſada, ſeſt et ſenni, kui nẽmad puhkaſid, laew ruttuſt eddaſi lendas.

Kui effimeſed koidu terrad õmmikufil, ſel 29. Janĩſ ku päwal, taewa külles puſſetama ärkafiſid, ſeal tõõlõõs jubba laewa-mãſti wiſaſt rõõmo-ellin: "Ma! Ma!" Kippar Bulwer olli nattoke aega enne ſedda laewa laele aſtunud, ja ſatiſ nüõd noorte sõõbradele sõõnu:

mid, et firest seie tõttaksid watama, kuidas keha saar ehhitatud neitsi kombel merre laenetest ülestõusis. Nattolese aea parrast seisis Mikard ja Konrad kippari sõrwas laewa peal, ja kui mehed silmawaatmise sare peale tõstsid, seal tungis imekõrõnemise rõmo kiffa nende suust wälja. Praego tõusis läikiv päike otsego norik merrest ülesse, ja kuldas oma õssimeeste ilgawa terratega merrest kerkima kaljokünkade terrawad sõrwad ja nurgad kulla karwa punaseks; merre wee pind paistis elle siiline, kuhju peale päikese terrad otsego kuld littrid kühwasid.

Kurristikkudes ja orgudes, mis aega möda kaljude wahhel nähtawaks said, kõikusid weel õbbekarwa uddupilwed, siin ja seal läikiva päikese terrade wasto wõideldes, kunni ürikese aea parrast wäggew päike wõimust sai ja uddupilwed kaste-pissaratesse mahha ldi, ja neid lehtede ja kõrte peale ilgama sundis. Nüüd näggi wataja film selgeste wägga kehad orrud, jõed, allikad, lilledega täidetud arrud, lopsaka lehtedega kattetud wina mäed ja wisakast ja korraliste ehhitatud majjad, mis walge seinadega roheliiste metsade wahhelt wälja paistsid, ja kus rohhu aedades mitmed-suggusi kallid wiljapuid rohkest kaswis. Siin ja seal ullatas ka mõni kõrge sirge palmi pu reisi-jate silma. Palmipude illusad laiad lehkekronid kõikusid ommikuse tule lehwitusel, kui olleksid kumardades tullijaid tahtnud terretada. Ja ülle kõige selle rägitud illu ja kehaduse lehwitas karrastaw ommikune

tuleõhk, wõlwis ilgusega täidetud taewa-siinus kummi kombel ja sai päikese terradest iggal silmapilgul uut illu ja läikimist.

Agga ei jõuaks keel egga fulg kōik illo ja õnne kulutada, mis reisi-jate filmi ja süddameid täitis. Kes iffe ial pikemat laewa teed merre peal ei olle käinud, se ei oska sedda rõmo tähhendada, mis neid seal täitis ja Lojale täno andma sundis. Esiotsalt ei leidnud keel sõnu, misga süddame liikumised ülles olleks jõudnud tunnistada; film rändas ühest kohast teisi ja leidis seal iffa ufi tähhele ja imekõrõnemise wäärt tükki. Wimaiks üdis Konrad:

"Se on tdeste üks Paradiis: Siin on paljo rohkemine illo leida, kui kõige warmam ja tullisem waimo-mõtte üllesjõuaks armata ehk kulus laulil sõnadesse puunuda! Siin on üks tükfikene keha taewa illu, mis korra ehk koggemata üllewalt mahha kulus, et inimesed sellest pissut arro pidid sama, mis sured illuduse wäed tullewas ellus nende silma sawad tullema!"

"Jah!" kostis kippar: "Paradiiski nimetasid sedda paika jubba inimesed, kes õssimest korda oma jalga sarele tõstsid. Kui nad pikkalise pina peale seie jõudsid, arwasid nemad Edeni aeda oma silma ees ollema. Laskust, rahhu ja illu ingas sessinane õnnelik makohit igga sammo peal. Ei nähtud kuskil kartust, uffaldamata kombet egga ehmatust. Linnud, mis puoksade peal kitudes, ilgawaid läikusega täi-

detud fulgisti kubesel päikesel paistel laiale sirutasid, lendasid julgelt inimeste jure, istusid mõra meeste õllade peale ja lassid ennast pühkudega kinni võtta. Ei olnud siin kiffjaid metsalisi, ei kihviti maddusi, ei kahjoteggewaid maofesi egga puttukaid, mis õnnelikult rahho paiga ollemist ollesid segganud. Ma pind olli ni rohkest keniast õhkawa rohukassutega täidetud, et astuja igga sammuga illusat aiso laiale lahutas; otsata paljo õisi, mis mitmetvärki illuga läikisid, rõemustasid filma, ja metsasalgud orgudes ja mäggedes seisid ni uhkes kasvuis ja lopsakas lehtis, et Esarko sarele Madeira nimets paasi, se nimäi tähhendab: keniä metsasalkude Ma. Üks juur ossa algmiste illu ehitab weel tänapääl Madeira saart. Praego on seal metsasalgud weel keniad rohkelised, kui wassial aéal, praego õitsewad lilled ja aisowad rohhud, praego lennawad seal keniä sulgedega kattetud linnud ühe ossa pealt teise peale — agga wassiaegne rahhuline lahus ja julgus on ärrakaddunud, ja wõltsime kül mitto päwa metsas odata, siiski ei lassets linnud meie õlla peale enam mahha. Kuhhual inimene jalga tõstab oma wiggadega ja kurja inimestustega, seal põggeneb rahho-waim ja kemp-lemine ja määsamine peaseb likuma. Mikaua kui Domise tõ weel üksnes Jumala õhhu warjo al seisib, nikaua õitses jumalik puhtus ja illo seal peal. — Watake! seal jõuab jubba Ma niina meie kätte, kus tagga Madeira pealin Funchal seisab, mis ürikesel

aea pärrast meie filma saab paistma. Seal seisab — lin! — oh, mis keniä, wägga illus kocht! — eks olle tõssi?“

Kül olli se kocht keniä, mis praego nende filma ette nähtawaks tõusis, kui Nabob Ma-niina ümber pirates täie purjetega kaldale tõttas, kus walged lampkattustega linna majjad kui anekarri kõrgel kaldal seisid. Parremat ja pahhemat kät weniis lin kaugele, kus majjad otsago rohkelises merres pulehtede mähkmetes maggasid, sest et winamäed, pomerantssi, mürti, õuna- ja tsipressi-puud iggaskohhas metsasalkusi majjade ümber sünnitasid, ja lehtede ja õielme ulgaga majjad kinni kaisid. Kaugemal linnast rohhu-aedade ja arrumade wahhel näggi film weel paljo oneid, kunni wimalts kerge siinise uudu siise mähhitud mäed ja künkad keniä Ma kohhale otsago aeda ümberpirasid. Nattoke taggapool linna kõrwas tõusis äkkitselt merrest kõrgel kaljorind ülesse, kus peal tuggewad kantsti mürid ja ahwardawad sured-tükid seisid, otsad merre pole kätatud. Üks kitsas kaljo siise rajjutut teradda kais kaldalt ülesse linna pole. Niipea kui Nabob kalda liggemale jõudis, nähti üllewal kantsti otsas üks kirju tip lehwitamas ja selle peale prantsatas suretükki pauk, et mäed ja kaljorinkad iggalt poolt wasto kossid.

„Mis se peab tähhendama?“ küsis Mikard kohkudes. „Kas tahhetakse meid waenlase komba sin wasto alkata wõtma?“

"Urge kartte middagi, se suretükki lastminne ei tähhenda waeno," kostis kippar naeratades ja lastis Inglisma lippu kõrgema masti otsa üllestõmmata. "Suretükki pauf kulutab linna rahwale meie tullikut, ja annab nifamoti meie käske siin laewa, nifaua finni pidada, kunni läbbikatsujate lootust seie jõuab, kes läbbikatsub, et mingi kurja többe laewarahwa külles ei olle, mis saddamas teiste külge wõiks affkata. Misuggune seadus leitakse enamist iggas saddamas, kuhhu kauget mailt laewad tullewad. Wadake! seal mehhed jubba tullewad. Olge selle pärrast murreta, meil ei olle aigeid laewas, kes sad- damasse minemist wõiksid kelata. "Kui pabberit läbbi on wadatud, siis lastakse meid kohhe eddasi minna."

Mattokse aega iljemine sõudis paat laewa kõrwa, ja üks wägga uhke mundriga wäepealik, kulla ja tressitega wälja ehitatud, astus kõis-treppi möda üllesse Nabobi peale, terretas kippari lahelt ja pallus reisijate kirjasi nähha sada. Cenni kui pealik pabberid läbbi watas, nuustis üks pissoke mehhe-kujuke, mis pealiko kannul laewale olli rohinud, kõit kambriid ja nurgad laewa sees läbbi, küssis üht ja teist türija ja laewarahwa käest, õerus siis rõemsal meel käsiti kofku ja kerutas kui kedder kanna peal ennast ümber. Se naljakas mehhike olli üks tohter.

Tema ütles siis pealikule: laewarahwas on kõit prieked ja terwed, neid wõib kartuseta saddamasse lasta.

"Ni on ka miño arwamine," kostis pealik. "Kippar Bulwer, teie wõite laewa saddamasse sõita ja isse kaldale minna. Kui kauaks imustate meie wõersi jada?"

"Miño aeg on wägga lühhiene; pean jubba omme ommiko jälle teele minema," ütles kippar.

Pealik kahhetes kippari kirust, mis reisijatele aega ei annud pikemalt keia sare peal ümberwa- data, jättis siis kumardades jumalaga ja tõttas tag- gasi minema. Kui ta minnes weike tohtri järrele watama affas, näggi ta tohtri Konratiga maggusas juttus, sest mehhed ollid kui ammeti-wennad ruttust tuttwastanud, ja weike mehhike kellel linnas kedagi aiget rawwitseda ei olnud, ei raatsind uest tuttwast lahkuda. Tema pallus pealikut üksi taggasi minna ja lubbas iljemine laewaga järrel tulla. Pealik tõr- kus selle wasto, arwates et ehk kipparil wasto meest wõiks olla, kui pallumata wõeras laewa peale jääks. Agga kui Bulwer sellega rahhul olli, läks pealik üksi padiga taggasi. Weike tohter jäi laewa peale, kus ta ka ruttust Rikartiga tuttwaks sai, ja käsiti õerudes ütles:

"Meie tahhame seltsis tännase päwa rõemast õh- tule ajada, et aeg kui ommikune uuenäggu meie käest ärrakaub. Ma tahhan linnas teile tallutajaks olla ja teid iggale pole wia, kus middagi tähhele- pañemise wäärt asja wadata on. Iljemine tahhame seltsis ratsul maggetesse sõita, ni pikkalt kui lühhi-

tene aeg lubbab, sealt wõite ühhe korraga meie teña saart üllewadata. Ma ütlen teile: meie saar on wägga teña! maggusad jodawad winad, kallid pu willid, laddus ellamise koht. Noh, küs sate isse sedda kōik nāggema."

Weike tohtri sõbraliko pakkumist wõeti sure tänoga wasto, kuhhu nad muido wõeras kōhhas te juhita ollefsid ostanud minna. Konrad nõudis järrele, kudda jahhi luggu pibbi ollema ja kas maksaks puust kasa wõtta? seal kulis ta ammeti wenna käest, et siin suremaid metselajaid leida ei olle, kui ükõnes koduajānesed ja kitsed ja kēkad linnud.

"Agga," ütles weike tohter Ukunha: "kui teil lusti olleks õngoga kalla püda, sedda wõiksite kōhhe taita. Kōik need lodjad ja patid, mis teie film praego merre peal nāāb, on kallamehhi tās. Neimad on sure pallawa pārrast enāmist ihhu allaсти töö, noh, sest ei olle wigga! Tehke kuddas imustate: kas läheme kallale, wai linna watama? mul on üks kōik."

Lühhikese nõupiddamise peale wõeti ette, ennes mine linna watama minna, sest et kallapüüdmine ka eddespidi iggas kōhhas wõimalik olli, agga teist kēna Madeira saart enāam leida ei olnud. Kui siis selle peale Rabob saddama liigidal omā ankrud merrepõhja kinni lastis, sõudsid meie sõbrad weike tohtri ja sullastega seltsis kaldale.

Te, mis kaldalt linna pole ülesse läts, olli kitsas ja künklik, jooksis kitsa müride wahhelt äktselt wasto mägge ülesse. "Linna siise minnik on meil küs nattuē waewaline," ütles tohter Ukunha, "agga kannatage! kui määst ülesse same, siis on waatmine wägga illus iggale pole."

Tohtri tõutus läts ruttu tõeks, nipea kui neimad ühhe weike, kaljorünkale ehhitud kiriko jure jõudsid, kus nattoke aega jalgu puhkades ümber affasid watama ja kuhhu merri teña kallastega neil silma paistid. Nende jalgade al seisid õitsewad, rohkelised winamäed, wärske lopsaka lehtetega; üle wina mäggede paistis merri sure ulga laewadega ja patidega; nattoke kaugemal seisid Porto Santo ja Salwages-sared, mis mõllemad Portugali pārris ja Madeira kubberneri wallitsuse al on. Kirrikust linna pole eddast minnes tullid mõllemil pool teed illusad rohhu aiad wilja puiega neil wasto, mis wilja koorma al kuras seisid. Põhja pool nähti wina mäed kunni kõrge kaljo arjani ülesjooksmā.

Kui täielikult kōik teñadused läbbi said wadatud, siis läksid neimad linna, sest linna wārraw ei olnud kirrikufest kaugel. Kitsast ulitsast läbbi minnes tuli üks lagge koht neil wasto, kuhhu teñad puud ümber ollid istutatud ja mis linna rahwale lusimise paigaks olli. Linna sees wadati kloostrid, kirrikud ja uhkemad majjad läbbi, ja mindi siis trahteri peale

wäffind liifmeid toetama ja lehhale farrastust andma, sest pik rändamine olli meeste kõhhud tühjaks teinud.

"Juulal tähtatud, et korra jälle mahti saan mahhaistuda!" ütles Rifard, ja lõetsutas sügawasti inge. "Madeira saar on tõesti üks üpris kena koht, siiski leian, et teie pealin wäljastpoolt illusam on, kui seest. Meie pik merre tefond ei olle mind mitte nõnda wäffistanud, kui sefifiane käif, ehk selgemine ätteldes: sefifiane roffimine ja liugumine mäest üllesse ja alla. Urmas tohter, mis meist iljemine peab sama, kui weel suremad mäed wasto tullemad?"

"Olge murreta, sõbber!" wastas tohter naeratahes. "Meil on siin kül mäggesti agga nisama rohkest ka obbusid, kes meid wirgu nelja jallaga kergeft ja fireft ühhest paigast teise kannawad: Meie Ma obbused on kül weike kaswuga, siiski wägga ärkfad ja ellawad lomad. Teie oskate ommelegi ratsa sõita?"

"Ma tahhan püda õppida," kostis Rifard fuudmõda.

"Noh, kuddas teie tahhate, sõbber, nõnda tehke," ütles Alunha. "Kül meie nõuu leiame, ehk kül sõitmine meie mäggistel tedel wõimalik ei olle; agga meie wõttame ühhe palankini kahhe kandjaga teie tarwis, kuddas siin maal suurtsuggu naiserahwas neid tarwitab."

"Mis nisuggune palankin on?" küffis Rifard. — Tohter wastas: "Palankin on üks kandmise raam,

ehk üks Bambuse ridwa külgi kõidetud liina, misga kaks tuggewad mehhed teid õllal ärrakannawad. Üksuge misso sõna peale, nisuggune puhkamise säng on mäggisel künklilul teel wägga mõnus, teie ollete kui wõbbukätkis seal sees, ei olle wintsutamist egga põrrutamist."

"Kül same nähha!" ütles Rifard, ja sõi lehhale farrastuseks sure talrefo täie maggusat pu-wilja, mis temale ette olli pandud. "Kuhhu meie tefäif siis peab minema?"

"Kuhhu teie inuustate," wastas tohter — "kas ommifo wai õhto pole lähhemale külladesse, wai kas tahhate senna minna, kus Madeira sare kogemata üllesleidja Mahhin oma armokese mahha matistis ja tseedri-puust ristikese aua peale seadis."

"Jah, senna tahhame minna," ütles Rifard: "sest õnnetuma Mahhina luggu on mul wägga alle, ja ma sowilfin kül kohta nähha sada, kuhhu ta silmawee pissarad mahha langesid, enne kui südda kure wastuses närtsis ja tema abbilasa kõrwa rünka alla puhkama sai."

Kui nõnda tefäigi nõu petud olli, läks weike, fergejallaga tohter tallitama, mis neile tarwis läks, ja pole tunni aea pärrast olli miinil kões. Teised istusid wirgu obbusse selga ja Rifard pugges palankini, misga tedda mehhed kui õrnat klasi eddasi kandfid. Efsiotsalt olli ta rahhul, agga kui ta nats toke maad eddasi jõudes Konrati ja tehtri maggu

fas juttus näggi ollema, seal läks ta aeg üksi igawaks, ka tulli temal äbbi peale, et kui arglik nais-terahwas obbose selga ei julgenud istuda. „Kuulge, sõbrad!“ üdis Rikard: „piddage nattole kinni! Teil on paar oost tühjalt kasa wõetud, ma tahhan ka obbose selga istuda; üksi on te wägga igaw.“

Seal peti kinni, Rikard astus palankini wälja ja rohtis obbose selga. „Ma uskusin kohhe et luggu nõnda piddi tullema,“ ütles weike tohter, ja wõtsin sellepärast paar obbused enäma kasa. Se on opis mõnusem luggu kui obbase lu meie al on, mis inimese luust paljo tuggewam.“

Ennõtsalt pilgati õppimata ratsameest mitmel kombel, kes kui ümmarguse muña peal istudes pahhemale ja parramale pole warus; agga nattolese aeaga olli Rikard obbose selgas jubba arrinud ja sõitis ni uhkel ja julgel kombel, kui olleks lapsedõlwest sadil selle peale arrinud. Nõnda läks siis lustiline teekond teinadest diisewadest makohtadest läbbi, kus igga sammo peal ued illud silma tõusid ja meie sõbrad sagedast rõemu ellinad tõstsid, mis weike tohterile wägga armas olli kuulda; ja teina ei jätanud midagi näitamata, mis waatmise wäärt olli. Wimalas jõudsid neimad isedri-puust ristilese jure, kus al willets Mahhin oma abbikasaga puhkas. Said neimad pole tunni siin wõdinud ja ümberringi illu küllalti wadanud, siis tõttasid jälle teisi kessa paikast watama. Tohter Alunha ütles: „Meie wõime weel mõnda wadata

ja jõuame õhtuks linna taggasi, kus paar klasi jowawat wina meie wässinut kessa sawad toetama. Õhtu eel saiwad neimad ühe weike üksiko kabbeli jure, mis mäe kingo otfas seists ja „Rossa Senhora de Monte kabbelik“ nimetaks, ja kus sees — kudda weike tohter tähhendas — üks imeteggew neitsi Marja pilt piddi ollema.“

„Meie ei olle mitte Katoligi ussu tunnistajad,“ ütles Rikard. „Mis meil kabbelis otfimist?“ jätame ennemine kabbeli watamata.

Weike tohter kohkus nattakene selle juttu üle, sest teina olli seie sadil arwanud et seltsimehed otfes kui temagi üknes õnsaks teggema ussulised pidid ollema. Ja nüüd tunnistasid neimad isse ennast uskmata rahwaks. Etteki lakkitas ta meie pahhantuse tuskat tuulde ja ütles naeratades: „Noh, noh, teie tete miäoga nalja, armsad herrad, agga olleks teie jut ka tõssi, et teie teise ussulised wai pagganas ollete, siiski peaksite Madeira sare tõige tähisamat asja, sedda jumaliko elduse pilti näggema, mis jubba ni paljo imeteggusti on teinud.“

„Mis imeteud need siis, ellid?“ küsis Rikard.

„Jubba pildi üllesleidmine olli üks suur ime!“ kostis Alunha tõssise sõnaga. „Wadake! Madeira saar olli wast üllesleitud ja ei ellanud sare peal weel keddagi maasrit, kui kaks laewameest koggemata passu metsa juhtusid, mis sel aeal weel tõil saart

kattis, ja kui nemad senna paika said, kus praego kabbel seisab: mis näggid nemad seal? Kenna Jumala emä pilti, mis senna üksko paika muido ei wõinud fada, kui taewaliko elduse läbbi."

"Jah, kui pilti üks kawwal munt senna ei olnud kannud," ütles Konrad naeratades.

Agga weike tohter wastas wihhase melega: "Mun, last ei ellanud sel aéal meel siin sare peal, sellexärast ei wõinud nende kassi siin mitte aidata. Üks, kōik — laewamehhed panid imeks ja langesid palwes imelussju ette mahha, siis tõttasid nemad oma feltsimehhi ülesotsima, et neile sedda asja kolutada. Pilti oieti sure olega, kiriko wõlwid müriti pildi ülle, ja imeteggude läbbi, mis pilt teggi, sai kirik ni kuulsaks, et usklikud inged iggalt poolt senna kōkko koggusid, isseärnanis laewamehhed. Laewameh, hed otsiwad siin merre ädda wasto warju, ja näh, takse saggedast laewarahwa seltsid kippariga ühhes kabbeli pole rändawad, imeteggewat pilti palluma."

"Mil kombel näitab siis pilt oma imewägge ülesse?" küsis Rikard?

"Noh, mõnest saast imeteggudest tahhan ma teile agga ühe rägida, mis miño mällestusel juhtus," kostis weike tohter. "Amerika sda aéal olli meie sare peal suur leiwa pudus ja seisis willi kallis innas, sest et wõera made laewad saddamasse ei peasnud. Sel kibbedal ädda aéal wõeti nõuks, et rahwas pühha

Manja imeteggewa kujju ette palwele kōkko piddi tul, lema. Enamist kōik sare rahwas kogus kōkko ja langes usklikus palwes kujju ette põlwile mahha, — ja wata imet," jubba teisel ommikul nähti kangel laewa merre peal, mis nissudega täidetut Portugali maalt seie tõttas. Seal jooksis rdemo kibhin sare ülle, ja uest roõis rahwas mäest ülesse, elduse kuj, jule täno andma. Kui nemad kabbeli jõudsid, seal leiti, et pühha kujju rided wessimärjad ollid. Preest, rid katsusid sedda märga ja leidid, et solane merre wessi rideid olli fastnud. Rahwas pani sedda wägga imeks. Rust se märg muido wõis tulla, kui et pühha kujju usklikude palwe peale isse merrele olli läinud ja õsel laewa senna olli weddanud. Kui laewameh, hed sedda uut imet kuulsid, tulli neil kohhe mele, kudda nemad õsel ühhe walge koggu laewa liggidal ollid näinud ujjuma, mis middagi muud ei wõinud olla, kui pühha neitsi imeteggew kujju. Se suur ime tõstis nōssa Senhora de Monte kujju weel ülle, maks usklikude meles."

"Agga, armas tohter, sedda ei jõua miña ärras mõista," üdis Konrad imestades.

Miks ei mitte? küsis tohter.

"Noh, ärge wõike pahhaks, armas tohter, miña ei tahtnud teile melega pahhandust tehha," ütles Konrad ja passus weike tohterile leppides kät. "Agga üttele isse, armas sõbber, et se koggonist wõimalik ei olle! Kuus wõib üks tükkilene wärmitud lõuendit

nisuggust aaju tehha, kui teie praego räkisite. Merre westi wõis kül opis teistwisi ja paljo õlpsamal kombel pildi riete külgi putuda. Üks tük merre wee sisse kastetut wammi wõib mõnikord ridet märjaks tehha. Agga sago sest küllalti, meie ei tahha pikkemalt sellepärrast waielda; meie ollime pääw otsa lustilikult kous ja ei tahha õhtut tülliga lõppetada.

„Hä kül, meie ei tahha pikkemalt sellepärrast waielda, agga noõsa Senhora ei pea teie silm nüüd mitte nähha sama“, ütles weike tohter, kenas obbuse pä linna pole ja akkas mihhatuskas koo pole sõitma. Teised läksid taggajärrel, agga nende taggasi miinik ei olnud pool nõnda lustiline kui tullik. Öhtu sõma aal, kus kallis kidetud jobaw wiin meled jälle lahkemaks teggi ja pahhanduse unnustusse jättis, tehti leppitust, ja mehed lahkusid süda ö aal sõbra kombel üksteisest ärra. Kui Konrad ja Rifard ühheeskous laewale taggasi läksid, ütles Konrad: Sestänane täänane juhumine weike tohtriga peab mulle eddespiddi õppetuseks ollema, ja ei tahha ma ial enam kellegi teise usku alkata pikkama. Eddespiddi tahhame iggaüht oma ussu jures rahhule jätta ja ei mitte tedda õppetama egga tiendamama alkata. Sest sago kül, et meie isse iggapääw kõigest wäest püame, ifka täielikuma tundmisele sada.“

Neljas peatük.

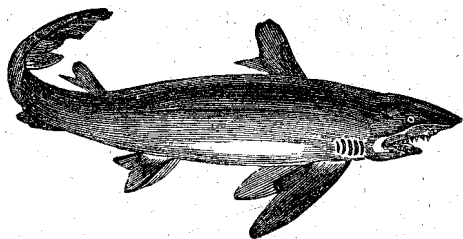
Hai-kalla püüdmine.

Teisel ommikul warra winnati Nabobi ankrud merre põhjast wälja, pörrutati üks suretükki paul linnale jumalaga jätmiseks, ja lahjutati walged purjerided tule kätte laiale. Meie nored sõbrad ollid jubba enne koitu ülestõusnud, et lahkumise tunnil weel korra keia Madeira saart nähha wõiksid sada, enne kui illus pilt nende silmist laenete tahha ärra kadus. Kui sare kalda wiimne äim taewa ja merrega kokko jooksis, seal üüdsid Konrad ja Rifard kui ähhest suust: „Oh, mis kahju, et kippar paar päwa kauemine senna ei wõinud wibida!“

Kippar Bulwer olli nende õhtimist kuulnud ja ütles naeratahes: „Ülleksime kauemine senna wibinud, siis ei ülleks teie enam raatsinud merrele minna, waid Madeira saar ülleks teile ellopaigaks sanud! Ärge kurwastage lahkumise pärrast, teie sate weel eddespiddi mõnda Ma kohta nähha, kelle kesiadus Madeira sarnane saab ollema. Reisimise surem tullo ja rõem on ses, et koshad ühtepuhko meie silmade ees moondawad, ja meie waimo sellega täidawad, mis Loja eldus Ma peale on sünnitanud. Madeira andis teile paljast warjo kuuju sest, mis eddespiddi Ahwrika ja India maal nähha sate.

Sellepärrast weretage murre koormad süddame pealt ja lähme lustilikult eddasi ue kēnaduste wašto."

Kippari mõnuš troost lākkitas nende iggatse-
mise kurwastuse tuulde, ja juhtus selle peale üks
luggu, mis reisirjate mele rōemaks teggi ja lahkmise
uñustuse lastis jada.

"Üks Hai! üks Hai!" kõllas äkkitselt laewa
niina poolt. "Üks imeline suur pois! Rāte, mis
ruttust ta ujjub!"

Selle kippa peale tõusis suur kihhin rahwa ulgas
laewa peal. Matrosed ruttasid üheskoos asja
watama, ka kippar tõttas senna, ja wahtisid siis
kõik üksiksilmi laewa lee-külle pole (se on laewa alla
tule kēnatud külge). Rikard ja Konrad wahtisid
teiste waatmist möda üksiksilmi merre peale, kus
Hai-kalla pididi ollema, agga nemad ei wõinud muud
nähha, kui kaks pissokeseid, mustad kakkertajad, mis
laewarahwas Malawiits nimetab. Nemad watasid

imeks pannes kippari peale, kes nende sõnata küsis:
mise ärramõistis ja naeratades kostis: "Se on
iggakord laewameestele tähtpühha, kui üht Hai-kalla
filmawad. Kūl sate nähha, kudda nad lubba tulleswad
palluma, Hai peale jahti alkata piddama."

"Ja teie annate neile wist sedda lubba?" küsis
Rikart: "Selle lubbadusega teeksite mulle suurt mele-
hāad. Miina ei olle nisuggust merre-kolli weel
ial näinud."

"Noh, miino pärrast," ütles Bulwer, "ehk kül
se nalli meil nattoke aega saab wirwitama. Seal
tulleswad jubba lubbapallujad — mis te tahhate,
lapsed?" Üks wānia laewamees kostis: "Ei tea,
kippar, kas lubbate meile rōemuks, suurt merre-
orrikat seal nattoke kimbutada? Meie poisid tahhaksid
hā melega tēmale niina peale lūa."

"Miino pärrast wõite kalla kimbutada, agga olge
wirgud, ärge wiitke aega — meil on pik te weel
ees", ütles kippar.

Rōem wārmis laewameeste tõnnud palged puña-
seks, kui lubba ollid sanud; nūlid ei olnud pikkemalt
kõhheldamist ja aewiitmist, waid "Hurrah, Hurrah!
kipparile diskades tõttasid nemad kallapüüdmise riistu
kõlko kandma. Seal todi üks sõrmepaksune õngas,
mis rohkest kaks naela kalus, ja anti kōkkale kasku,
lihha astjast ühe pekki-tükki wālja tua, mis sõdaks
õnga otša pididi pandama. Konrad küsis imeks

pannes, kas Hai lihha ni maggus pididi olla, et mehed nõnda inus teia peale kippuvad?

„Ei sünni seftnane taggalihtutamise inu kül kalla lihha pärrast“, kostis kippar, „waid enamist lusti pärrast, kurja waenlasele otša tehha; seft laewamees ja Hai-kalla ellawad iggaweses wiha waenus teine teise wasto. Pean teile ütlima, et matrosel delamat waenlast merres ei ella, kui Hai-kalla, ja laewamees püab kõigest süddamest kallale waeno kätte tassuda, kus ta temaga ial koggemata kofko juhtub. Hai-kalla teeb waese laewamehele iggawisi meelepahandust. Kui kofka-pois lõune toitaks wäljawõetud lihhatükki wõrguga merde lassib, et lihha soolweest puhtaks lõpputada, enne kui katlasse kema pannakse, seal on õggijas Hai kofhe niinaga lihhatükki jures, napsab terrawa ambaga kõie katki ja nelab lihha wõrguga lihestükkiis nahta. Jäme kõis on teia ambal kui niit nõela silmas ja kõie ots lähheb kui lihha ja wõrk teia kõhtu; agga laewameeste lõuneroog on ärraläinud ja waene kofkapois saab roki pealegi, ehk ta kül süta on ja waenlast silmaga ei näinud. Wai ehk juhtub parrajalt laupäaw kätte ja üks noor matros imustab pühapäwa ommikul puhhas ja walge kui luige laewa peal teistele ennast näidata. Mis mehhikesele seal parramat ette wõtta, kui rideid puhtaks uhtuda? Teia seisab pole õni kumarkille peßu küña tõrwas ja uhhub pükka, särki ja kampsoli ni kaua kunni

wiinne tõrwa määr ja must küllest mahha lähheb, ripputab siis puhtad rideid kimpu mäsitud üle laewa tõrwa merde, et merre weßi neid lõpputaks, ja mehhike eidak wimaks rõemsa mõttega puhkama. Õsel näab ta und, kudda ta laewa peal kui walge nirk teiste ulgas pühapäwa ommikul kõnnib. Teia ärkab teisel ommikul uuest, esmine mötte olli puhhas ride kimp! Mõis lähheb kimpu merrest wäljatõmbama, seal ei leia ta muud, kui tühia kõie otša — püksid ja kampsol ja särk maggawad Hai-kalla kõhhus, ja meie wiis noormees peab pühapäwa ommikul teistele naeruks tõrwases argipäwa rides kaima. Mis suggusi ja nende sarnalisi tükkisi teeb waenlane Hai-kalla saggedast laewameestele, sellepärrast ei tohhi sedda imeks panna, kui rahwas tedda kõigest wäest taggatusab ja temale kuskil armo ei anna. Agga seal tulleb kof sealihha tükkiga; astugem liggemale nalja watama, et tundma sate, kuidas Hai-kalla pütakse.“

Matrosed seisis tungis wana laewamehe ümber, kes õnga korraste seadis, kui kof lihhatükki senna tulli; õnga-mees wõttis pekki-tükki ja paani sedda õnga külgi kinni. Kui kippar reisirjatega liggemale astus, tehti neile auonäidates rumi; süski jäi iggamehe silm õnga-seadja ja merre peale lanatud püüdmise nalja watama. Mikard küsis: „Mikspärrast raud-ahhela õnga-pärre külgi paitete?“

Wakamees wangutas lahkest päga ja ütles:

"Tahhan teile sedda asja kōhhe selletada, auus herra! Eestiks peate teie teada sama, et Hail futäis ambaid on, terrawamad kui parramad noaterrad; kui ta oma terrawa ammastega kōie otsast kinni akkab, siis on kōis kōhhe napsti! Katki ja teia lähheks kōige sõdaga meie käest, naeraks pealegi rahwa rumalust, kes parramat kütket õngale ei oskanud panna. Õnga nelaks ta alla kui kaera libelese. Ägga tuggewast raudahhelast ei sa ta ambad jaggu."

Nimetut ahhela-ots olli ühhe jämeda laewakōie külgi kinni kōidetud, ja niikud akkati õnga sõdiga merde lastma. Ühhe korraga wissati sõöt plumpsti! sure kahhinaga merde. Kōik ollid sedda watamas — ka kippar, Mikard ja Konrad. Õngamees kutsus kōika appi, kōie otsa kinni piddama, sest et ühhemehhe jõud Hai ranimo wasto ei ullata, kui ta õnga külgi rip-puma jääb. Kōik ruttas senna ja akkas waprast kōigest wäest kōie otsast kinni. Sõta tõsteti aeg aealt weest üllesse ja wissati jälle merde taggasi, et wessi agga kōhhises, misga kalla liggemale petteti. Ma-trosed seisid ni waiksel odates laewa peal, et ei ussaldanud mitte waljust ingata; Õngamees naeratas, kui Hai-kalla liggemale näggi tulles. Ka Konrad ja Mikard ei mahtind enam silma merre pealt ärra-kanata. Seal idusis korraga rõemu-kissa: "Seal ta on! seal ta ujjub!" ja waia õngamehhel olli tegge-mist kiffendajate susid jälle kinni sulguda. "Kui teie oma lorriseiwaid lõualuid kinni ei jõua piddada,

siis lähheb kalla jälle oma teed, ja lasku agga — Wait!" sõitles ta wihhase melega. — Seal rauges laewa peal karrasemine ja meeste silmad tõttasid uest merre pole, kus Hai kehha selgest wee pinnast läbbi paistis. Et ta sõta näinud olli, sedda wōis selgest tähhele panna, siisti ei ussaldanud ta sõda küllest kinni akkata, waid ujjus kord liggemal kord kaugemal sõda kōrwas eddasi, otsego olleks teadnud, et siin õiget luggu ei olnud."

"Kui ta meie käest ärra ei pease!" sossis Mikard sallaja kippari kōrwa. "Missa wärrisen õige ihhal-duse pärrast, poisiga liggemalt tuttawaks sada! Oh, seal lähheb ta jälle ärra!"

"Ei lähhe, ei lähhe, olge sellepärrast murreta!" kōstis kippar, üksilmi kalla ja sõda peale wadates. "Teia tulles wiistist jälle taggasi, ni tõest kui meie siin seisame? Jmu on teimal wägga suur — seal ta on!"

Rõnda se juhtus, Hai kēnas ümber ja tulli tag-gasi — pikkamiste ifka enam laewa liggemale — kunni ta niia ots jubba sõda külgi putus, siis pōrtas äkkiselt jälle taggasi — putus uest niinaga sõda külgi, kui olleks tahtnud sõta nufutades oma imo weel enam taggasihhutada.

"Ammusta kinni, ammušta kinni! pergeli nimel!" kiffendas kōik, kelle aeg odates iggawaks läks — "ammušta külgi, kül sa näet, mis maggusa futäie ma sulle ollen otsinud!"

Õngamees andis kōkkale lopsu su peale ja kōstis tedda wait olla, et lorriga kalla ärra ei irmutaks,

agga mees olli kōie külgi putunud, mis läbbi sõöt äkkiselt eddasi lipsatas — Hai ehk wōis arwata et sõta teima eest ärra tahheti wōita, ja tormas nüüd kui wälk sõdi kallale. Weel ühhekorra õerus ta niina sõda wasto — mees tõmbas kōie pingumale — seal pühherdas Hai sellile liggemale, et ta walge lõhku allune kui aljas õbbe kilp merrest wälja läitis, ajas oma sure su pärrani laiale, mis läbbi kolmefordsed tuggewad ambad korrage nähtawaks said — tungis liggemale — napsatas lõua luud kotto — ja sõöt, õngakonks ja enām kui jallapikkune tük ahhelad kadusid ühhekorraga teima kurlu.

„Nüüd on ta meie käes!“ küssendas õngamees, ja kōit laewamehhed akkasi ühhest suust õiskama, nisaoti kippar, Konrad ja Rifard, kes ütiski oma rōemu pikkemalt kinni ei jõudnud piddada, — „nüüd on ta meie käes!“ ütis wassamees teiskorda, kōit pingumale tõmmates. Teised tõttasi teimale appi ja akkas iggamees tuggewa rammuga kōiest kinni, et saak nende käest ei peaseks. Wassamees finnitās: „Sassige tuggewast kinni poisid, muido rapputab waenlane ennast lahti ja peaseb minema! Räete, mis pingul kōis seisab — kurri waim rebbib kui olleks tuhhat piddage, mehhed! piddage kinni!“

Enām kui kakskümmend käd piddasi kōit kinni, sest Rifard ja Konrad ollid ka meestele appi läinud, ja nende ühhendatud rammo olli surem kui awatud kalla kiskumine, kes wastopañemisege õnga offlad ifka

süggawamale oma kurlu kinni waotās. Hai pühherdas wee sees, et wessi teima merrest puñaseks läks, pörkas siis äkkiselt ni süggawale wee alla, kui kōie pikkus ullatas, ja teggi mitmedsuggu tempu, lotes ennast se läbbi õnga küllest lahti peasta. Agga kōis olli kindel, õngas tuggew, sellepärrast ei aitanud Hai wōitlemine, kiskumine, wingerdamine ja pörkamine middagi, waid kōit waew olli asjata ja läks tuulde. Sai ta nattoke aega puhhanud, siis läks teima sippeldamine jälle kangemaks, se ei festnud kaua, seal tunneti jõudu jubba raugama. Hai seisis kui wassinud pool külleli wee pinnal, werrised silmad ollid jubba tummedaks läinud.

Kui kalla tük aega seddawisi olli seisnud, ütles õngamees: „Nüüd wōime akkata poisid wälja wina nama! wōtke kōiest kinni!“

Silmapiilgul ruttati teima kasku täima; Hai pü tõusis jubba laenetest wälja ja rahwas akkas ueste kōit wenitama. Agga otse kui olleks kalla seiesadid puhkades uut rammu kossutanud, ni küllemeletumaks pöraseks läks nüüd teima ul mässamine, misga ta ennast kōigest wäest lahti püdis peasta. Wessi wahutas teima sippeldamise käes ja pürskas kōhisedes laewa peale mahha, et rahwa rided läbbi ja läbbi märjaks said.

„Piddage kinni!“ küssendas õngamees ja wennitas ello poolt kōit üllespidi: „se on waenlase wiinne mässamine, enne kui toš seest lähheb. Kui agga

kurjawaimo pole kehha weest wälja same, küllap siis iljemine sabba pole ülestõmbame. Wõite tuggewast finni — tõmmake! Hurrah!"

Matrosed pingutasid soonte rammu, wõtsid ello-poolt kõiest finni — üks meenitus — weel üks — nüüd on ta wäljas! "Nüüd jätke tedda rahhule poisid!" ütles wana õngamees. "Saab Hai tunni aega tule käes rippunud, siis wõerdub ta weest ja unnustab merretembud ärra, ja ei akka meid enam asjata waewama."

"Miks te tedda korrage wälja ei tõmba? teinad ei olle enam palju lifumist sees!" küsis Rikard.

"Ei tohhi, ei tohhi, herra!" kostis wana laewamees. "Maggab sõbba agga ei magga sõbba allune! Tein raibe püab meid rahhuliseismisega petta, et akkafime tein peale allastama, sest Hai on wägga karmwal, pettis ellajas! Ripea kui meie tedda nüüd laewa peale tõmbafime akkaf ta sabbaga nõnda rabbama, et laewaseinad ühhest ärrapõrruffid. Teie ei tunne weel tein sõggedaid lombeid. Wadake, kudda ta su laiale ajjab — ja, jah, pois, ei se aita sul ühtegi, siia ei sa enam kellegi laewamehhe lõuna roga su eest ärranapsatama, egga ujjuja kehha küllest kät ehk jalga ärraammustama. Nüüd poisid kassige iggamees oma tõle! kui aeg on kalla ülleswinnata, kül ma siis teid kutsun."

Laewamehhed läksid jälle oma tõle, agga minnes pilkas weel iggamees külles seiswat waenlast, ja

nattoke aega peale sedda nähti jälle kōik nõnda waif ja korra peal laewas, kui ei olleks Hai kalla Ma-ilmast koggonist ollema. Ka wana õngamees ei pannud pikemalt kalla tähhele, kes kui pik, jame worst laewa külles rippus sabba ots alles wee sees.

Rikard ütles Konratile: "Ma uffun, kalla on tõeste surnud, näe mis rahhul ta seisab."

"Sedda tahhame warsti nähha sada," wastas Konrad ja kästis Antoni ämbri täis merre wet senna tua. "Opis surnud ei olle ta weel mitte, pane tähhele, armas Rikard, kuidas ta aeg aealt filmi pörnitab ja suut laiale maigutab. Ma kardan, meil saab weel teggemist ollema, enne kui ta otsa lõppeb."

Anton olli weega senna tulnud ja kallas Konradi kasso peale üllewalt wet Hai laia kurku. Kui se olli sündinud tuikas üks tramp warki tõmbamine kalla kehha läbbi, ta pörkas pole kehha nattoke kõrwale ja pörnitas ni wihhase kolleda filmaga Antoni peale, et mees kahwatanud kui surnud paar sammumale põggenes.

"Kas sa nääd, Rikard!" ütles Konrad, kohkunud jäägri kartuse ülle naeratades — "müia ei uffaldaks oma kät weel waenlasele kurku pista! Otame ni laua kunni õnga-meister käsku annab, kalla weest wälja tõmmata."

Rikard otas ja tund aega jõudis firest möda.

Seal tuli wanamees kalla watama, kes nüüd ligutamata kōie otsas rippus. "Toge kōied seie, ja

tõmbage filmufsed pä ja kehha ümber!" käskis wassiamees.

Sedda käsku täideti filmapilgul, sest meestel oli wägga suur imu waenlase kallale minna. Enne kui wiis minutid möda jõudsid olid lingu filmufsed Hai ümber ja tema piffali laewa peal nende ees maas. Senni kui üleswinnati, seisis kalla wassifelt kui surnud, agga ni pea kui ta oma kehha kindla laewa laele oli sirutanud ja tuggi kehha al tundis ollema, attas ta kehha loka tõmbama ja sabbaga rabbama, et laewa seinad pörrusid. Jäimesed pöggenešid waenlase eest kõrwale; sest üks ainus wops sabbaga olleks tuggewama mehhe mahha lõnud, ehk tema liikmed purruks teinud.

"Ästuge kõrwale, herrad!" ütles kippar meie sõbradele — "nifaua kui mehhed temale otsa terad, sest merre-kol ei oſka nalja."

Rikard ja Konrad pöggenešid kõrwale, senni kui laewamehhed Hai pä kesket laewa olid weddanud — sabba liggidale ei uffaldanud kedagi astuda. Kolledal kombel ammustas nüüd Hai ümberringi, mis ta ette juhatus; üks käewarre jämedane laewa kõie ots, mis ta su liggidal seisis, oli filmapilgul peneks jahwatud, kui lõua luid kofko pigistas. Rikard attas sedda nähhes Hai ambaid kartma, mis weel surma tunnil ni tuggewad tööd jõudsid teha. Kui laewa laggi wingerdawa kalla werrest jubba puſafels oli wärowitud ja tema raplemine siiski weel ei lõp-

penud, seal tuli laewa pusep laia kirmega, watas nattofe aega tertase filmaga kalla mäsſamist.

"Pöggenege kõrwale!" üdis pusep: "ma tahhan waenlase sabba ešifeks mahha rajuda, misga ta kõige enam ullab; siis wõime temale õpſamalt otsa teha."

Mõnda rätides astus ta liggemale kalla kõrwa, otas filmapilgo aega, funni sabba rabbamifelt laewa peale taggasi langes, ja lõi siis ühe tuggewa matsuga sabba kehha küllest mahha. Zeine ja kolmas wops anti kalla kulla peale, mis tedda uimafeks teggi, et ta kui surnud forraga mahha jäi. Siis kargas õnga-mees piffa noaga kalla selga, leikas ta kõhhu lõhki, et siiskonnad seest wälja tullid.

Nüüd ei olnud piffemalt waenlast enam karta, iggamees tungis liggemale ja paſi käd kalla külgi, senni kui wassa mees Hai piffust mõetma attas. "Kakskümmend kahheksa jalga ja nelli tolli piffust!" ütles wassa laewa-mees, kui mõetmist sai lõppetanud. "Üks priſke pois, ehk ta kül weel üks neist kõige suremist ei olle. Jamaika ſare liggidal ollen mõnda Hai kalla näinud, mis üle kolmekümne jalla piffused, ja kellel ambad kahhe tolli piffused suus olid. Roh, ſe waenlane ei ja kellegile enam kahjo teggema, tema elloford on õhtul. Tahhame ommetegi wadata, mis poifil kõhhus on."

Üks laewamees käris ſärgi warrufsed üllesse ja attas seddamaid kalla siiskondasi läbbi katsuma, ja

tõi aeg aealt kõik nähtawale, mis Hai wiimse kahhe kümne nelja tunni sees alla olli nelanud. Esiütses sai üks jänne, kolme jalla pikkune kõie ots nähtawaks; siis üks willane sul, mis kusti laewa pealt merde olli sattunud; selle peale ull kallaluid, mis ta sisse olli sõnud; wimaks leiti weel üks laiaks waotatud nahk-kübar, mis sure rõemo karraga türija Bobi kübaraks tunnistati, ja mis Bob pari tunni eest merde olli pillanud. Siis leigati Hai katti, wallitseti parramad tükkid roaks wälja, ja wiisati suurem ossa merde taggasi, kus ta ehk jälle teiste Hai-kalladele roaks sai. Rikard lastis laewa-meestele tö waeu eest wina anda ja rahha jäggada, mis ülle mehhed wägga rõõmsad ollid. — Wahhe aeal olli kol Hai-kalla lihha küpsetanud ja todi paar parramaist tükkidest, mis sureks maijuseks petakse, meie sõbradele katfuda. Rikard ja Konrad katfusid mõllemad maggusat toitu, agga ambad läksid meestel pikkaks; nemed watasid teine teise filmi ja aktasid ühhest suust naerma.

„Noh, Rikard,“ ütles Konrad: „Hai-kalla wõib üks wägga kallis maijuse toit olla, agga minä pean tõttelikkult tunnistama, et ma ennemine tükki weikse lihha sööksin, kui nisuggust Hai-kalla pradi!“ — Rikard mõtles nisammoti, agga laewamehhed sõiwad sure issoga küpsetud Hai lihha.

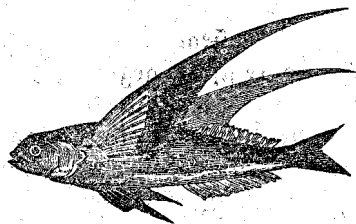
Wies peatük.

Lendawad kallad. Delhwiniid. Merre-läikimine.

Mõnda päwa jõudis ühhetassafel jõudmisel laew merre peal ebdasi, ilma et midagi koggemata wai isseärnanis tähhelpaasiemliko juhtumist neile sündis; siiski ei läinud reisirjate aeg ial iggawaks. Kudda luggu olli pañiwad nemed kas ehk merd tähhele, wai ehk watasid taewa al pilwete jooksu, mis merrewee pinnalt ni illusast kui peegli klasti nende filma paistis; ehk nemed istusid laewa kambri ja plüüdis ramatutest õppetust nõuda, isseärnanis püdis Rikard warma õppimisega mõnda tundma sada, mis lapsel põlwel laiskuse läbbi õppimata jänud. Mõnda olli meestel aewidet küllalt, ja nende teadmise pired läksid päaw päwalt laiemaks. Saggedast istusid nemed ka õhtul wassa laewamehhe jures, kes ossaia Hai plüdmise läbbi nende sõbraks olli sanud ja kulasid wassamehhe juttusi, mis läbbi mõnda merrejuhtumist neile tuttawaks sai. Sel wiisil läks aeg wägga ruttust möda ja nemed pañid imeks, kui kippar Bulwer ühhel päwal neile ütles, kudda niüu jubba ni kaugele piddid ollema jõudnud, et ürikese aea pärrast laew Ma-kerra teise külle peal saab purjetama.

„Sedda ma arwasin küll,“ ütles Konrad, — „kui pallaw wiimfil päiwil wägga raskeks läks ja

lendawa kallade ulf rohkeks kaswis, mis Ma-põri wiru ümber kõige rohlemine figgineb. Seal tõuseb praego jälle suur ulf lendawaid kallu üllesse, ja Delhreinid kihutawad neid tagga järrel."

Ühhekorraga tõusis laewa liggidal suur ulf niimes tud kallu merrest üllesse, lendas seitsekümmend kunni sadda sammo wee pinnal eddasi ja plumpsatasid siis üksteise järrel jälle merde taggasi.

"Wägga armas ja illus on neid lomakesi nähha!" üdis Rifard. "Otsi kui õbbewalged linnukesed üilgawad neimad tule õhhus, kui päikeste terrad nende läikiwa somuste peale langewad. Hä melega sowiksin neid liggemalt nähha sada."

"Palluge waña laewameest," ütles kippar naeratahes. "Tema oskab neid pissufesi lomasi nisaama offawalt püda kui suurt Hai-kalla, egga olle siin püüdmise jures middagi kartust, waid teie sate kalla dest pealegi mäitsewat roga, mis parrem on kui

Hai-kalla lihha. Ei ella kõiges Ilma-merres teist ni maggusat kalla, kui need weised kallakesed on."

Waña laewa mees olli pole kõrwaga nende juttu emalt kuulnud, tõttas pallumist otamata laewa lambriisse, ja tulli sealt ürikese aea pärrast sure selja täie wõrkutega taggasi, mis nõridega laewa külgi kinni kõideti.

"Kannatage nattoke," ütles wañamees: "nattofese aea pärrast peab ni palju neid lennokaid lomast meie wõrkudes ollema, et teile ja laewameestele küllaltki neist toitu peab sama."

"Kas teie siis middagi sõta wõrku ei pane?" küsis Konrad.

Waña laewa mees kostis: "Sealihhaga wõib iiri ja Hai-kalla püda, agga ei mitte neid lennokaid. Neid peame teisel kombel wõrku petma."

Sedda üteldes astus ta treppi möda alla laewalambri, ja tulli sealt ühhe pissufese puust nikferdatut kalla kujufesega wälja, mis pea aego lendaw kalla sarnane näitis. Sedda puust nikferdatut kallakesi kõideti ohhelikuga laewa otsa külgi kinni, nõnda et elluta kalla parrajalt weepinnal ujus. Kui laenete kikumine laewa otsa üllesse ja alla wangutas, siis tantsis kujukse wee peal ja näitas ellawa lomakese sarnane ollema.

"Nüüd pange tähhele!" üdis rõemsa ealega waña laewamees. "Nattofese aea pärrast sawad meie wõrgud lennokaid täis ollema, a kui luggu

õnnelikult korda läbheeb, siis same eht weel pari Delhwini peale kaupa."

Rikard ja Konrad ei tahtnud wañamehhe juttu uskuda, ja näitas nende mehest isseärnanis imelik, et pissotene pu-kallake teissi ellawaid wõrku wangi piddi petma. Nõmad rätisid mõnda selle asja pärrost, agga wañamees ütles: "Kannatage nattoke, kül sate siis nähha."

Ja nattoke aega iljemine näggid nõmad õma silmaga, et wañia laewamehhel õigus olli selle tõutamisega; enne kui werand tund aega möda läks, tõusis suur parw lendawaid kallast merre pinnalt üllesse ja lendis otsekohhe laewa külgi ülestõmmatud wõrkude wasto. Surem ossa neist jäi päästpidi wõrgu silmustesse rippuma, teine wähhem ossa lendas üle wõrkude ja langes laewa laele mahha; pissut kallu peasis merde taggasi. Enne kui Konrad ja Rikard mahhi saiwad imetellemist sellesinnatse kallapüüdmise kumbe üle räkida, tulli teine weel imelikum luggu nende silma ette. Wañia laewamees käsks neid terraselt pu-kalla peale wadata. Nõmad watasid ja näggid, kudda üks Delhwin kõie otfas rippus. "Se näitab üdna kui silma-moondamine!" üdis Rikard.

"Mis weel!" ütles wañia laewamees ja affas sure ealega naerma. "Ma tahhan teile mõistatuse kombelst luggu kohhe selletada. Wadake, miño pu-kallakese armawad Delhwinid ellusa kalla ollema;

tormawad kujukese peale ja kühutawad sure lennos kätte karja õma ees eddasi, mis surma ehmatuuses wee seest ülestõusewad, waenlaste eest palko pöggenewad ja se läbbi meie laewa külgi koidetud wõrkudeesse langewad. Et Delhwinid ka targemad ei olle kui teised kallad, sellepärast läbheeb üks ja teine sõda peale, mis neil nina ees seisab, ja nõnda same meie pöggenejad ja nende taggatiühutajad ühheškoos kinni. Sedda asja wõib õlpsalt ärramõista."

Ruttust tõmmati siis wõrgud laewa peale, peaseti wangis kallad wõrgu silmustest lahti, ja anti paar tütki neist suremist kēnadamist meie sõbradele, kes kallu terraselt watasid ja siis perituse sisse panid. Surem ossa widi kõi kokka kätte. Lendaw kalla ei olle surem kui ering, agga selg on paljo laiem kui eringil, ja teina pikkad tiwawarki lodud oimad ja kõhhuallune ilgawad õbbe karwa. Selg on kallal tõmmukarwaline. Delhwin anti laewameestele offaks. Kui iljemine kol sõnumid tõi, et toit walmis olli, seal tunnistasid Rikard ja Konrad ühhest suust, kuida nõmad weel ial ni maitsewat kallaroga ei olle sõnud, kui praego. Nõmad pallusid wañia laewameest, weel mõnekorra nisugguse maijuse roga murretseda, mis mees rõemuga teggi, sest et Rikard iggaford rikka mehhe kombel rohkēt jodu rahha püüdmise palgaks andis.

Peale lõunat läks pallam wägga sureks, Rikard ja Konrad tülpisid peaaego lange pallama kätte ja

sovisid kõigest wäest willumat tuleõhku ingata, mis lehma olleks karrastanud. Ehk kippar neile kül purjeridest päikese warju telgi kombel laewa peale olli lastnud ülesseada, süiski ei jõudnud se pallawat ärrakelata, sest tuleõhk olli kui pallawam ahjo paiste. Merri paistis laeneta sille, kui selgem peegli klaas nende silma, ja päikese terrad näisid wee-pinnast uut pallawat nende peale läikima. Laewapalgid ollid päikese paistel ni tulliseks läinud, et kät külge ei mõinud panna. Piggi sullas palkide praggude wahel ja kees kihhisedes pu seest wälja. Igga mees otis warjupaika ja lehitawad tule-õhku, mis — kudda kippar ütles — ühtepuhko õnnelikult laewa eddespiddi ajjas. Shto eel affas kange pallaw nattofe jahtuma. Kui päike loja olli läinud, lastis kippar Bulwer merre-wet laewa laele wallada, et ülestõusew wee aur nattofe karrastust annaks, istus siis meie sõbrade seltsi maggusat juttu westma, sest et tenistus mehhele pissut puhkamise aega lubbas ja laew ühhetassa eddast jõudis. Kippar ütles: „Kui kõik eeskulutaja märgid mind seförd ei petta, siis same, täna õhtu wägga keäna näggemise mängi silma ette, mis kõige merre-illude ülemaks tulleb arwata. Tule-õhk on wägga pallaw ja taewas pissut pilwe kätte al, ja sesugguse ilmaga on näitmine ilka kõige illusam.“

„Mis näitmist teie arwate?“ küsis Rifard.

„Merrewee-läikmist,“ kostis Bulwer. „Ma ussun

wee-läikimine ja walguš on praego jubba nattofe nähtawal, agga se saab weel palso illusamaks minema, kui kõige täielikult ülestõuseb.“

„Merri?“ küsis Rifard. „Merri peab läikima ja walgust teggema? Armas kippar, teie tahhate meiega naljatada?“

„Ei, ei,“ wõttis Konrad jutto otfast kinni. „Ma ollen saggedast jubba merrewee läikiwast walgusest ramatutes luggenud, ja iggatsen kõigest süddamest sedda näggemise mängi nähha sada, mis paljo illusam peab ollema, kui et legi sedda jõuaks su ehk kirjastõnaga teistele kulutada. Agga wadake, kippar! misno arwates olli praego, otsego olleks tulline waggu laewa tagga seisnud. Süiski wõis se näggemine filmapettus olla.“

„Ei olle siin asja jures filmapetmist,“ kostis Bulwer, peale sedda kui ta nattofe aega terraselt merre peale olli wadanud. „Walgušuse jäljed on weel nõdrad, sellepärast ei tea, kas täna täieliku illu silma same. Imelik on kül, et tännini weel leddagi targemast rahwast sedda wee-läikimist ärra ei olle jõudnud selletada, ehk sedda tähhendada: kust se imeline luggu tõuseb.“

„Ma tean kül,“ ütles Konrad — „kudda õppetut rahwa keskel mõnesuggused arwamised selle asja pärrast liguwad, ja kudda läikimist mitmel wiisil püüti ärraselletada. Mõningad ütlewad, walguš tõuseb pissokestest wee-tiggukestest, mis märato ulga-

keste merres ellawad, ja otsago meie ilgawad uufesed, mis suwvel pdesaste al, lehtede peal leiame, pimedas tullekarma laigiwad. Need, kes sedda ütleswad, püawad omia tunnistust se läbbi tõeks tehha, et kui ämbri täis ilgawat wet merrest wõetakse, seal siis otsata palju pissokesi tippusi wee sees nähtakse, mis kirest ennast iggale pole ligutawad. Geisis weffi ämbriis tük aega ligutamata paigal, siis nähti ilgawad kerrefesed kahhanema; agga ni pea kui wet ligutati ja ümberseggati, akkas ta kohhe jälle läikima, et sädmed iggale pole laiale pillusid. Kui ilgawaid tippukesi sureks teggewa klaside läbbi wadati, seal leiti, et nad pissokeseid ellawad lomakesed ollid. Sellepärast wõib tõttelikkult tunnistada, et merrewalgustaw läikimine mõnikord tiggusarnatsest lomokestest tõuseb. Ma ütlesin mõnikord, sest neid ilgawaid lomokesi leiti sagedaste, ja niasama sagedaste ei leitud neid mitte; sellest on selgest ärramõista, kuidas pissokeseid ellajakesed üksi weewalgust ei jõua sünnitada, waid peab siin jures weel mu iseline tük olla, mis meie ei tunne. Kulus reisija ja lodud-asjade läbbikatsuja, Aleksander Humboldt tunnistab, et pissokeste weetiggukeste mädanenewad liimikeste riismed sedda walgust wee sisse sünnitawad. Sest neid on ni otsata palju wee sees, et kui ilgawad meerwet willatsest rätistikust läbbi turnatakse, siis jääb pakis ilgaw kõnts rätiko peale, mis muud ei olle kui ellajakese liimete riismed. Sedda

asja wõime meie isse läbbikatsuda, kui õnnelikul kombel läikawat wet leiame. Agga mis se on? Mis imelik ja üllemägga illus! Se peab wist se sünane imelik näitmine olla, kellest meie praego rääkime.”

Ja nõnda olli tõeste, nikaua kui kippar ja Nikard Konradi selletust kulast, olli läikim merrewalgustus täielikuma illuga wee pinna ülle lahutanud, ja akkas nüüd äkitselt ni kogemata meie sõbrade silma, et nemad tük aega imekspänemise pärrast mitte üht sõna suust wälja ei sanud rääkida. Üks lai tullekarmaline wõõt, tassase läikima ilgusega, kui sädendaw linno- te tähtede keskel, jooksis laewa järgil. Mitto tuhhat miljoni pissokesi tähhekest, mis ikka kindlat, täieliku rajjatut kujju näitawid, ilgawid tulle teel imeliko selge ja läikima walgusega. Mõllemal pool laewa kõrwas nähti niasamoti üks määratult neid tullisid tähhekest. Agga kõige kühamine ja illusamine, mis kellegi sulg ei jõua üleskirjutada, näitas weel läikimine seal, kus laewa niasa wee sisse leikas. Tullekarma tähhekeste tombud seisid künka kombel laewa ees, otsago põllewad lumearanged, ja laew leikas kihhisedes neist läbbi, nõnda et mõllemil pool laewa otsago tullised üppaw laewud läikiwad wet taewa wasto üllespuiskast, kust weffi jälle kihhisedes ue ilgusega, otsago tullewihm põllewa tulle merde taggasi kukkus. Ni laugelt, kui merri wataja meeste silma ullatas ja kus lehitaw tuleõhk wee-

pinda laenetama paäi, wiſkaſ weſſi wahhu aſſemel ääna tuld ülleſſe, ſeſt et laened tullekärwa läikſiſd. Mõäſikord nähti ka laewa liggibal wälgofarnaliſt walguſtuſe läikimiſt, agga enne kui film jõudiſ nāg-gemiſe kujju kinnipiddada, kadduſ wälkuw walguſ jälle ärra.

Rikardi ſüdda olli rõemuga täidetud ſedda kēä-duſt nāhheſ, miſ tēmal tääini alleſ teadmata ja tundmata olli olnud.

„Se on kõige kēiamade luggude kuäingliſ näit-mine, miſ praego miäno ſilma eēſ ſeiſab!“ üdiſ Rikard. „Oh miſ üpriſ illuduſe pilt! Mi pikſale kui ſilmawaatmiſe pired ullatawad, ei paſta muud kui tulle-leel, ei muud kui tõſſiſt, weddelat, walguſ-tawat tulluſeſt, miſ tähtetega kattetut taewa walguſe tumēdaka teeb. Oh Jumal, miſ imērikkaſ ja kēäad on ſiäo kätte tödd! Wadake ſeal neid lendawaid kallu! Eka näita nad otſego tulleterradeſt kotud olle-ma, ſenni kui nad päwal päikēſe paſtel õbbēda kārwa iilgaſid? Ja miſ üpriſ kēäſi tullewagguſi tõmbawad ſeal Delhwiniſ laeneteſt läbbi. Tõēſte jubba ſelleſinatſe kēä nāggemiſe pärraſt peakſid iäi-mēſed, kellel aega ja riſkuſt on, lõunepole merrele miäema. Tõēſte, imēliſ, wägga imēliſ!“

Ronradi ſüdda olli niſamoti läikiwaſt merre-walguſe illuſt täidetud, ja läkſ ſellepärraſt tük aega, enne kui meletulleſtaſ, weeläikimiſe lugu läbbi akkata katſuma, kudda ette olli wõtnud. Ja kippar Bul-

wer piddi tēmale ſedda aſja meletulleſtama. Eeal täidetü ſiä ſured kardsēd ja pu riſtad ſõrwani merre-weega täis, neſt lohtadeſt, kuſ merri kõige illuſa-maſt läikſi. Agga kül olli imēliſ ja ärramõdiſmata et weſſi ſilmapiſgul iilgamiſt ärrakautas, kui riſta ſiäſe pandi, ja ei wõinud loſſutamine egga ümber-ſeggamine weele läikimiſt anda. Selleſt wõis ſelgeſt nāhha, et ükſ kolmas tük weeläikimiſt ſünnitab, miſ ſeie ſadik legi ei olle jõudnud tähhēndada.

„Seſt wõib nāhha, miſ piäēdad meie iäimeſe lomad ſure Loja tarkuſe ja wäe waſto olleme, ehk meie ennäſt kül mõäſikord mõttes wägga targakſ ar-wame!“ ütles Ronrad, ja kallaſ läbbikatsutut wee tobrift jälle merde taggaſt, kuſ mahha kullkudeſ ued tullſiſed piſad kōhhe ülleſkertſiſd. „Mitte ſedda ei jõua meie tarkuſ ärraſelleſtada, miſ ni awwaliſult meie ſilmade eēſ ſeiſab ja meie ſüddameid rõemuga täidab! Selgeſt wõime ſeſt ärratunda, miſ ni otſata ſuur wahhe Loja ja loma wahhel on, ükſ ni märäto ſuur wahhe, et iäimeſel ial lotuſt ei olle ſedda laia kurriſtiſko auko oäma mõdiſtuſe ſillaga täita; ehk kül mõäſed willeſſad lomad ennäſt Loja ſarnatſekſ ar-wawad, ehk wäggewa Jäſſanda, Ma ja taewäſte wallitſeja Jumala ollemiſt piäawad ſalgada. Miſ wäeti willeſſ ja piſſokene on niſuggune iäimliſ uhlufe ſuruſ, kui ta lodud iämeteggusiſ wadates iſſeäiſeſeſe peab ütlemä: „Ma ei jõua ärramõdiſta, kuida ſa kōit ni targaste olled lonud, kuiſ jõuatſin ma ſiäo

ollemisesse kinni affata, ja siia suruse, wäe ja auo täidust ärramõista." " Ja üks sefuggune pääw saab üksford iggaühhe willetta peale tulles, kes Jumala wägge põlgab, ehk ta kü sedda ei tahhaks uskuda."

Weel kaua selle peale, kunni pärrast leffööni jäiwad nemiad laewa laele istuma, kēna merre-wee läikimise māngi watama, mis iggal pool ümberringi ni kaugele kui silmad ullatafid, nūiud kēnast nähtaw olli. Esiteks kui ku illesse olli tõusnud, ja waitse walgusega tulleläikimist wee pinnal nattoke ne kahhanda affas, lätsid Konrad ja Rifard oma kambrisse puhkama, täis täia ja kitust Loja wasto, kelle mõistmata suur wäggi nisuggnst kēnaduse māngi nende filma ette olli tõstnud.

Kues peatük.

Marru = tule linnud.

Laew olli leffma-wö-piri ülle jõudnud, kus laewa rahwa kombet mõda mõnda tempu tehakse, ja kus Konrad ja Rifard, kes esimest korda sedda teed läisid, makso läbbi enast weeristimisest piddid luuastama, mis muido igga reisijale ja matrosele tehakse. Nūiud purjetas laew Ma-kerra teisel pool külles mõnusa tulega Ahwrika lõunepõlise otsa wasto, ruttust eddasi. Siin saiwad meie sõbrad weel sag-

gedaste kēnail õhtuil merre-wee läikimist nähha, mis enamist iggakord issewarki illuga nende silma paistis. Siiski ei olnud nāggemise-māng itka ni kēna, kui esimesel õhtul, kus nemiad läikimist olli näinud. Mõnikord läikis agga waht laewa ümber, ja seal nähti wahhu sees ümmargused õuna surused tullekerrad, mis illesidusid ja alla waosid. Üks teine ford ilgas merri kõigetuggewamast türi-pu liggidal, ja läts seal walguis mõni jalg emale iggale pole, kus jälle ilgawad tippufesed nähtawale tõusid.

Konrad lastis jälle ämbri täie ilgawat wet illesidõmmata, et sedda läbbi wõiks katsuda, kas mingi ilgawat asja wee seest filma paistaks. Nattoke aega wet terraselt wadates, leidis ta wee sees illemal nimetatut ilgawat tippufesed liikumas, mis sureks teggema klafide al ellawaiks lomadeks tunnis-tati, mis ruttust liikusid. Juhtus kui teina mõne päwa iljemine üksford ilgawa wee willase rätiku läbbi kurnas, et penifese ihhu karnade suggused ilgawad roistufesed rätiku peale jäid, mis kuulsa mehhe Humboldti arwamise tõels teggid, kes läikiwaid kerrefesi surnud merretiggude liikmekesteks arwab, Eest nisuggust pissokesi lomast on miljoni tuhhandeid merre põhjas.

Tuleõht, mis leffma-wö kohhal wägga pallaw ja wassitaw olli olnud, affas nūiud sedda mõda jäh-tuma, midda enam laewa te lõune peale jõudes marwõöst emale läts; sellepärrast kaemis iggapääw te

käijate rõem suremaks. Nuttust libbises Nabob ülle tumesiniste merresüggavuste eddasi, kus arvasit üks ehk teine laew neile wasto jõudis, lõunepoolt Ahwri-kast ehk India maalt tulles kaugele loddupaika Eüropa male taggasi tõttas. Mõniford juhtusid wasto tullijad laewad ni liggistifu, et mõdaminnes üksteist terretada wõisid, ja kus paar sõna üks teisega wahetati; agga iggaford olli reisiijatel sureks rõemuks kui iggawal teel merre peal jälle kuskilt kaugele laewad nende silma nähtawaks said. Seal olli iggahel, otsego olleks middagi koggemata kingitust sanud.

Laewal olli nüüd weel mõni pääw tefäiti, enne kui Hälotuse eesmäele jõudis, sellepärast tulli jälle rohlemine merrelindusi nende silma nähtawale, mis tük aega opis ärra ollid laddunud. Illusad Rappima tuifefed iilgawa walge fulgedega ja süssimusta pä ja kaelaga, lastid saggedaiste laewamastide peale mahha, wäffinud tiwasti puhkama. Üks suur süssimust merrelind, kehha polest luige sarnane, mis laewamehhed Jdda-India laewakippariks kutsuwad, tulli saggedaist parwe kaupa lennates laewa liggidale kus Anton paar tütki püssiga mahhapörrutas, et fulgedega tütkis mahhawõetud nahka ellusa linnu kombel wälja wõiks toppida, mis Rifard te-fäimise mällestufeks kasa wõttis. Üks teine, kõige surem merrelindude suggu, mis Albatros nimetakse ja laiale lahbutatud tiwadega kaks sülda ja kaks jalga mõedab, tulli ka iggapääw laewa jure, ja wõeti

saggedaist ellufalt kinni. Tük sea pekki, kessel õngas sees olli, wissati laewa laele, kus lind lihhatükki nokka ahmas ja õnga kinni jäi. Jmeline olli nähha, kui neid iljemine õnga küllest lahti peasteti, et lind lendama ei sanud, waid kui imestades ümber watas. Tēma ei wõinud laewa laelt enām lendu peasta, sest et tiwadel maad ei olnud, lendmise tarwis laiale lahbutada. Sai rahwas tük aega linnu asjata waewa näinud, siis peasteti tedda jälle wangist ja wiisati lendu. Ühhe kõige surema wõttis Rifard enda ellawate lomade koggule liisaks. Ka marrutule linnud said nähtawaks, ei süski ial wägga rohkest, et neist kartust olleks tulnud. Rirest kui wiibu-püüsi nolid lendaist nēmad laewa ümber eddasi taggasi, ni tēna ja terge kombega, et Rifard sedda imeks paäi.

"Lasse mulle ka neist lindudest ühhe mahha!" ütles ta Antonile. "Need on wägga näggusad lo-makesed."

Anton paäi kohhe püüsi laengesse, walwas nat-toke aega, tõstis siis püüsi palge, ja affas lindude peale sihtima, et ühhe püüsi otfa saaks. Tēma sõrm waotas parrajalt triikli külgi, kui wāna laewa-meēs äkkitselt tēma kae warrest kinni wõttis, nõnda et laeng tuulde läks ja linnud karratsedes ärralendaist.

"Jumal olgo tänatud, et ma weel seie sain õnnestust ärrakelama, enne kui iljaks olleks jänud!" ütles wānamees, silmanäust kahwatanud ja kõige kehaga

wabbisedes. „Ärge tõstke ello aéal enäam püüsi otša merre: kää: poeokeste wästo ülesse, muido fissute melega raske nuhtluse oma kaela peale.“

„Agga, wäna Toom,“ küsis Rikard, „mis kaddedus se on, et teie mulle neist näggusaist linduist mitte üht ainokest ei tahha lubbada? Miispärrast nimetate neid merre: kää: poeokeseks ja ähwardate sellele nuhtlust, kes neisse peaks putuma?“

Wäna Toom kostis: „Eks teie siis sedda tea, auus herra! et merre: kää: poeokesed iggawese koeo läinud laewameeste waimud on? Nemad tõusewad ikka siis meie silma nähtawaks, kui marru: tuult allab tõstma, ja andwad meile sellega tähte ette: waatlikud olla, et õnnetus koggemata ja teadmata meie peale ei langeks. Eks teie siis olle tähhele pannud, kuidas kippar Bulwer purjerideid kofko lastis tõmmata, sest et ta kül ärrateab, mis lindude näitmine tähendab? Ärge sundige, herra, ial enäam oma sullasid nisuggusi lindusi taggatusama, nende surm saaks kolledal kombel teie inge peale tulles.“

Kui wänamees isse wähhem ehmatand olleks olnud ja ei mitte ni tõsine juttu jures wälja näitanud, siis olleks Rikard wistist tema äbbaussu ülle affanud naerma. Agga nüüd ei raatsind ta wäna: mehhele aiget tehha pikkamise läbbi, waid ütles: „Ma tõutan teile kindlaste, Toom, et ma ial enäam marru: tule lindude peale ei tahha püüsi lasta lahti tehha.“

Toom tõmbas süggawast inge ja ütles Rikardile kät andes: „Läänan teid kõigest süddamest selle tõuse eest, misga mulle ja isseendale suurt kassu saadate. Ja et teie sellega tuttawaiks saaksite, mis õnnetust nisugguse wallatuse tö läbbi sünnib, tahhan ma teile täna õhtul ühhe juttu rääkida. Riipea kui päike alla on läinud, tulge mino jure, seal peate teie luggu kuulda sama, mis oma silmaga ollen näinud. Ka teid, auus tohtri herra, ja Antonit pallun kuulma tulla, sest iggamees wõib mino juttust õppetust leida, kui õppetust lahkest tahhab wästo wõtta, ja sellepärrast põlgama ei akka, et õppimata mehhe suust sedda kuis.“

Mehhed lubbasid õhtul tema juttule tulla; siis läks wäna mees tööle, watas enne weel terrase silmaga, kas purjerided ja kōied kōik korra pärrast ollid, et kui kange tuul õsel tõuseks kuskil kahjo ei wõinud sündida. Siin ja seal katsus ta ossawa käega parrandada, mis wiggalist leidis, andis kasku ja watas, kas rahwas kasku täitsid; ja nõnda läks aeg ruttust möda, kunni päike merde waus. Ürilese aega läikis õhtopoolne taewa külj weel soeas kullas: ülguses, ja läks aega möda, tullist puña taggast andes, tumedama karmaliseks, kunni pikkamine kōik siini: alli sisse ärrawaus, mis nüüd ülleültse taewast kattis, et elledad tähhed sedda illusamast oma walgust näitaksid. Ku tõusis ülesse — puñane ja põl: lew kōikus leñaduserikkas rattas laenekrooksu tõm:

matut wee pinna peale, ja teggi kullakarwa iilgawa wälgulise te ülle merre, mis kui üks suur enne-
miste juttune maddu wälja näitas, kes ennast wil-
lus merrelaenetes jahhutas.

Rikard, Konrad, Anton ja Augustin läksid ette
pole laewa otša, kus wänamees neid jubba otas,
ja lühhikese terretamise peale lubbatut juttu allustas.

"Sest on seitse wai kahhelsateistkümmene aastad
teed, seal purjetasin ma laewaga, Wordsester olli
ta nimi, Antille saredale. Meil olli wägga lustiline
ja laddus sõit. Laewa peal olli palju reisijaid, ena-
miste kõik lahked, uhkufeta ja targad inimesed. Kõige
parremad nende ulgas ollid üks wäepealik, nimelt
Walker, oma abikasa ja källiga, kes wiimne üks
ni armastuse wäärt tüttarlaps olli, et meist iggamees
tema pärrast tullest ja weest läbbi olleks läinud.
Peale sedda olli weel üks noor õppetut mees meie
kawas, kes Läne-India maale reisib, et sealt weel
enam tarkust oma pähhe kokko saaks korjama, ja
üks Irlandi-ma mees, üks ellaw, tulline noor in-
mene, üsna täis lusti ja rõmust meelt, ja sedda
kõik tema naljaka kombe pärrast armsaks pidasid,
ehk kül tema naljakas koeraammas iggaühhele külgi
putus, ja ei kipparile egga laewarahwale rahhu ei
annud. Jah, laewarahwas ja türija seisid kõige
enamiste tema pilkamise käes.

Noh, senna sadil läks meie tefond wägga õnne-
likult eddasi, kunni meie agga weel mõned lühhikesed

päwa teed reisi lõppetusest kangel ollime. Senna
sadil olli Irlandi-mees kippariga tampretti mängi-
nud, ehk naisterahwaga malinud ja seihkendanud,
ehk neile lindusi lastnud ja kalla püüdnud, ehk meie
laewameestega nalja teinud, ehk õppetut mehhega
tarka juttu westnud — lühhedelt tema olli kõididele
meelt möda olaud, kunni ta wimaks raskest effis,
mis temale ei kippar, türija egga laewarahwas an-
daks ei wõinud anda. Sedda eksitust piddi ta raskele
kombel kahhetsema, ja meie lustiline sõit olli kor-
raga otšas.

Sure ulga lindude ulgas, mis ta naisterahwale
olli mahhalastnud, ei olnud weel üht ainust marru-
tule lindu, ja Irlandi mees idutas ühe mahha
lasta, ehk peaks ta ka kolm päwa ühtepuhku selle-
pärrast walxama. Pasi ka tõttelikult oma püüsi
laenge ja ei tõstnud enam jalga laewa laelt ärra.
Noh, marru-tule linnud tullid wimaks lennates ja
tema tahtis jubba nende selka pörrutada, kui kippar
tedda kela, nõnda kui minä täna ommikul teid ke-
lasin. Agga Irlandi-mees ei olnud ni mõislik kui
teie. Tema naeris kippari ülle, pillas meie abba-
ust, fuddas ta asja nimetas, ja lastis. Effiotsalt
ei putunud ta laeng linnu külgi, seal läks türija
tema jure, kui ta uest püüsi laengi allas panema.

"Ärge laske mitte enam, herra!" ütles türija
ahwartades, ehk ta kül muido, fudda üllemal nime-
tasin, naljaka mehhega sõbrust piddas. Ärge laske

mitte enam, sest meie merre-mehhed ei oska seä tül-
kis suggugi nalja."

Jränder naeris jälle, kui esiti, ja kui mõllemad
püüsi rauad sai laenginud, seal paukus püs pihw! pahw!
ja faks marru-tule lindu kulkusid furnult merresse.

"Noh, pois, wata ette, sedda pead sa mulle kätte
tassuma!" pobbises türija suud möda, ja watas ni
kolledda filmaga Jrändri peale, et miina oma ello-
päiwil sedda filma-waatomist enam ei wõi ärraunnus-
tada. Urwastin seal kohhe, et enam Jrändriga häät
luggu ei sa tulles, ja ollin selle ülle süddamest
rdemus, et tedda türija sealsamas paigas mahha
ei lõnud.

"Kippar," üdis Jränder rdemsa ealega, ja ei
pannud türija wiha tähele, "kippar, ma pallun,
laske paat mahha lasta, misga ma oma saaki mer-
rest wõin tua."

"Herra, mis ullamine se on!" kiffendas kippar,
wiha ja ehmatuse pärrast wärrisedes. "Kui mulle
sedda tahhate lubbada, et teie enam taggasi ei tul-
lis wõlke paat, agga muido laske paat rahhul jada!"

Sedda ütteldes kinas kippar Jrändrile selga ja
ka meie laewamehhed näitasime teinale põrmitades
wihaast filma, sest iggamees teadis selgest, kudda
raske õnnetus meie peale kippus. Dtsas olli kor-
raga meie rdemuline ello laewa peal. Jrändriga
ei tahtnud enam legi teggemist tehha, ehk kül teised
reisijad kipparit ja laewamehhi leppitada püüdsid.

Meie laew purjetas ni waitfeli ja kurblikult eddasi,
kui olleks üks furnu meil laewas osnud.

Noh, seal paigul, kus meie praego purjetasime,
on wessi enamist ni selge ja läbbipastem et enam
kümme sülla süggawusele põhja wõib nähha. Teisel
omnikul pärrast õnnetumat püüsi lastmist seisiwad
reisijad seltsis laewa lael keina ilma watamas, ka
Jränder olli nende keskil. Reimad wahtisid kord
siinse taewa pole üllesse, kord siinse merresüggawusse
alla, ja Jränder teggi wahhe peal oma nalja,
agga keddagi ei naernud enam selle ülle, mis muido
iggakõrd sündis. Seal jäi ta wimaks ka wait ja
tuška, ja watas mõttes kui teised merrepõhja. Watas
ja watas, ja näggi ulga keina kallu merre põhjas,
mis eddasi taggasi wee sees ujusid, ja tulli mehhel
lust õngaga kallu alkata püüdma. Seal todi õnga-
ridwad wälja, pandi sõöt õnga külgi ja alkati õn-
gaga kalla püüdma. Mees olli õssaw püüdja, selle-
pärrast nattofese aeaga ni paljo kallu sai, et roga
wõis keta. "Reist saab küllalti kõigile," pobbises
türija issehesse ette. Miina kulin, agga ei pannud
piffemalt sedda tähele, sest teina olli marru-tule
lindude lastmisest sadik ikka wihihane. Kallad said
kedetud ja kõik sõiwad, agga türija ja õppetut mees
ei putund kalladesse, sest et wiimne aiguse wiimmas
olli ja kõigel päwal toitu ei wõtnud. Miina ollin
parrajalt kalla sõgi kallal, kui türija mind kutsus
ja mulle tööd andis, misga misso arwates ni rutto

ei olnud, et mind söma-laualt sellepärrast ärrakutsus. Jhemine näggin, kudda mees mind sõbruse pärrast ärra olli kutsund. Tema tahtis mind õnnetuse eest oida, mis teiste peale ürikese aca pärrast langes. Kül olli suur kurblik õnnetus, mis Jrländri marru-tule linnu lastmise läbbi sündis.

Ei olnud weel tund aega möda jõudnud peale sedda, kui meie kedetud kallu ollime sõnud, seal jäiwad kõik korraga aigeks, misia isse ka, ja meie laew olli äktselt latsaretiks sanud. Külmi iggi tuli mulle otša ette, fehha wärrises kui kanges rabbanduses ja offendamine kippus peale. Teistega olli luggu weel kurblikum, nemad olliwad paljo suremas äddas. Rippar wingerdas wallo käes maas ja kiskus ennast kui kerra kokko, Jrländer oigas et südda kippub lõh-kema, waesed naised kurtisid walloga oma ädda, pealik Walker arwas igga silmapilgul ello otša kätte tullemas, matrosed ähksid ja wandusid, et kolle olli kuulda. Ja õppetut mees Jlint ja türija, kes mõlle-mad kallatesse ei olnud putunud, jäiwad üksi terweks. „Siia ülleanneto koer!“ kargatas kippar türija peale: „tunnista! kallad ollid kihwtised, ja siia teadsid sedda?“

„Teadsin kül,“ kostis türija kolleda ealega: „Ollen üks wana laewamees ja ei walleta mitte. Teadsin kül, et kallad kihwtised ollid, siiski ei ütelnud ma sedda, et Jrländer nuhtluse käest ei peaseks. Seal ta waenlane nüüd on maas ja peab armuta

ärrasurrema; sest ta peab merre-käia poolestes tap-mise palgaks nüüd isse ello jätma. Misia ei karda kurratit, weel wähhemine inimesi.“

Jrländer ähksis sedda kuuldes wiha ja wallo pärrast weel rängemine, ja olleks kui wõimalik oma waenlase kätte wahhel ärrakägistanud. Agga tema olli irmus kolledas surma wallus, sest et ta kõige rohkemast surma roga olli sõnud. Ei jõudnud Jrländri armeto kolle kuuju siiski türija süddamesse allas-tust siggitada, waid türija rõemustas walloülle, mis õnnetumat meest pinas, ja ütles, kudda ta seltsi-mehhi sellepärrast ei olnud kelanud sõmast, et marru-tule linnu mõrtsukas sest märko ei olleks sanud. Kui nüüd ka üks auus matros kalla roa sõmise läbbi surreks, mis sest wigga olleks, sest tema ing saaks ja marru-tule linnuks moondatud, mis tullemal päi-wil teiste laewa-meestele teadust saaks toma, kui õnnetust peale kippumas olleks; agga Jrländer peab põrgu mihiema, kus ta pärris koddupaik on.

„Ülleanneto!“ kippendas kippar. „Ma lassen sind mõlla pua, kui meie kaldale same!“

„Mis sest wigga,“ kostis türija. „Teie wõite mind kümme-korda mõlla pua, se ei aita ühtegi, Jrländer saab kalladele sõdaks.“

„Ärra rõemusta enne aego!“ mõuras Jrländer, kelle tulline wiha nüüd nõdruse ja surma wallu ärrawõitis. „Kui kallad minno fehha ärrasõwad, siis ei pea nemad siia fehha mitte sõmata jätma!“

Ja äkkiselt kargas ta maast ülesse, läks kahwatanud kui walmis furnu türija kallale, sassis Kallewipoea rammuga teina kõrist kinni, kigistas tedda, et ta tõmmuks ja siisifeks läks ja silmamunad kulmudest wäljapaisusid, weddas tedda omä järrel eddasi ja kullutas ennast siis türijaga ühheskoos üle laewa sõrwa merde, enne kui üks meist, kes meie ehmatusest ja aigusest kui alwatud ollime, appi olleks jõudnud minna. Merri nelas neid mõllemid alla, sest türija ei jõudnud Irländri wihhase rammo wasto affkata. Ei näinud meie silm kumbagi enam, ja se oli marru-tule lindude tapmise palgaks. Agga sellega ei olnud õnnetus weel lõppenud, surem piddi tagga järrel tulles.

Ei kuigi kaua pärast sedda tõusis kange marru-tuul merre peal puhhuma, mis seal merre kohhal, kus meie laew purjetas, ifka wägga raske on. Kui kange tuleoog jubba üksi kahjolihts lähheb, siis oli meil se läbbi surem ädda, et rahwas kõil aiged, ennast ei mõinud ligutada, kus abbilisi kassi wägga libbedast tarwis oli. Kõil laewamehhed ollid aiged maas, miäa isse ehk ma kül pissut kihwtisid kallu ollin sõnud, ei jõudnud ennast paigast ligutada, ja nõnda ei olnud seddagi muud seal laewa rawwitsemas, kui õppetut mees Flint. Teina teggi kõil, mis ta ial oskas ja jõudis, ja oli ka aigedele abbiks. Flint astus türipu jure ja ei piddanud sest luggu, ehk kül laened laewa ülle käisid ja tedda merde tahisid

wia. Wapper mees püdis kõigest wäest laewa tule alla kánata, kui sedda oli toimetanud, siidus ta türipu kinni, et laew seddawisi tule kätte jääks, kus tedda ühhelt poolt teise ei saaks winsutada.

Kolleda wäega lendas laew laenetel eddasi, sest tuleoog ulgus kohhisedes laiale lahbutatud purjetes ja kihhutas laewa tule kirusega pistma. Meie watasime kohhudes sedda irmsat luggu, ja karttime, et igga silmapilgul mastid, kõite ja purjetega tükis ülepä merde piddid langema. Jme oli kül, et sedda ei sündinud! Weike laewa tuggewus jõudis tule-mässamise wasto seista. Laewa puud piddasid wasto kui olleksid raudsed olnud. Wimalts tuli ö kätte ja teggi ädda weel suremaks. Ifka kaugemale ja kaugemale lendas laew jampsiwa kirusega te-raddata merresüggawuste üle eddasi, ja ei kuultud seal tule wingumise ja wee kohhina kõrwas muud kui aigede ähkimist ja oigamist, kes surma wallus laewa lae peal winger-tasid. Se oli üks pis willetsuse ö, kelle sarnast ma ello aeal weel ei olle näinud, Jumal oidko teist sesuggust näggema. Wimalts näis üks koggemata lotuse täht tõusma. Õppetut mees Flint oli kaugele tulle kuuma näinud, ja küsis miäo käest, kes ma weel kõige enam melemõistusel ollin, kas piddi laewa tulle kuuma peale türima? Miäa kiitsin sedda nõuu, sest ehk mõis se läbbi meile abbi tulla. Flint kánas türipuud ja meie purjetasime nüüd otsekohhe teise laewa pole, kust tulle walgus tuli. Ühhekorraga

tõukasid laewad kolleda raskatamisega kokko. Suur ädda kissa tõusis mõllema laewa peal — seal raskatas raggisedes meie laewa taggumine mast purjetega tükkis merde. Tule määsamise wästo olli tuggew laew seisnud, agga kahhelordse wäe — tuleoo ja tõukamise pörrutamise wästo ei jõudnud laewa kindlus piddada, ja meie kēna laew, kõikide lust ja silmaillu, olli korraga nuddiks tehtud, kui sabbata kuf. Muido ei olnud laewa kerrele suremat wigga sanud. Jlint rajjus kirmega kõied katki, misga mast weel laewa külles rippus, ja siis lippas nuddi laewa kerre jälle tullise kirusega eddasi kohhisewa laenetawa merre peal, agga ei teadnud leddagi, kuhhu laew piddi minema. Jgga silmapilgul wõdime meie kuhhugi kaljo rünka, ehk sare ranna wästo tõugata, mis laewa koggoniste purruks olleks wõinud lõhkuda.

Otsata iggawad murre ja kartuse tunnid jõudsid wimaks möda ja pääw affas jälle koitma. Dmniko jõudis kätte, päife tõusis ja andis meie irmuga täidetud süddametele uut lotust. Ei siiski kõikide süddametele. Nelli laewamehhed ollid õsel inge eitnud ja iggawesse koeo puhkama lainad. Rui Jrländer marrutule lindusi ei olleks mahha lastnud, häd mehhed ehk ellaksid weel praego.

Meie teistega olli aigus, Jumal tännatud! kerge maks lainud; mõnningad affasid jubba toibuma ja jallule toetama. Rippar kästis laewa ankrud sisse lasta. Ankrud läksid merre põhja kinni ja pañid

laewa seisma. Nüüd wõdime purjeid kokko affata kerutama; ja et tuleoog ifka enām raugema jäi, leidsime aega wässinud kehha mõñed tunnid puhhata.

Ni pikkalt kui jõud ullatas parrandamise kõisi ja purjesi, nõnda lõppes pääw õhtule. Päikese allamiskemise ael waitis tuul opis ärra. Meie tullestasime lahkunud seltstimehhi mele, et nüüd tarwis nende kehhasi iggawesse sängi puhkama panna. Seal kõdime nende kehhad sirul laudade külge, passime suretükki kulid laudadele raskuseks alla ja lastime neid siis merre põhja, pallusime "Jessa meie" ja mattus olli petud. Muido, kui merre peal surnut inimese kehha märja aua sängi maggama on pandud, tõmbab laewamees korra süggawast inge ja ei mõle enām selle peale, mis selja tahha olli jänud. Sel puhul olli luggu teisiti. Meil ei lainud willetsate selti meeste surm, egga Jrländri lastmine melest, mis kui tiina tomp meie süddameid koormas. Ei tulnud õ otsal und kellegi silma.

Teisel ommikul tahtime ankruid ülesse winnata; agga ankur ei affanud merre põhjas lifuma. Meie ollime wiekste anfru winna kallal ja jõud jubba kauniste toibunud, sellepärast affasime teistkorda winnast kinni. Jah — meie wõdime wõñitada, ni paljo kui tahtime, ankur ei kerkinud mitte tolli kõrgusele, ja ehmatades watasime üks teise peale. Üks wõñem laewamees, kes türija affemele olli sanud, watas ülle, laewa sõrwa merde; agga silmapilgul kargas ta

jälle taggasi, ja kui silmi meie poole pöras, näggime et ta kahwatanud, kui walmis surnu wäljanäitas. „Mis seal siis on?“ küsisin minä kohkudes.

„Meie ei pease siit enam lahti,“ andis ta mulle wastuseks. „Seal al merre põhjas on inimesed, kes ankrut wästo peawad. Leppige Jumalaga, selisimehbed, sest meie ello ots ei olle enam kaugel.“

Meil joofsis otsega külm wessi lehhade ülle. „Agga mis seal siis ees on?“ küsisin ma teistkorda ja tundsin isse, kudda eal wärrises. Agga wänamees olli nõnda kohkunud, et mitte wastust ei jõudnud anda, waid käega merre põhja näitis.

Meie watasime teäna näitmist möda ja ollime päid üllestöstes nisaänu kahwatanud kui teäna. Merre põhjas seisid, kahwatanud näud meie wästo kätatud, meie surnud seltsimehbed, ja näitas luggu just nõnda, kui olleksid näämad laewa peale watanud ja laewa omäa silmadega kinni pidanud.

Rippar tulli senna ja türeles, mis meie ankrut üllesse ei olle winnanud.

„Meie ei pease siit lahti, rippar!“ ütles türija. „Meie katsusime kül, kõik wiesleste. Ei aita middagi. Surnud peawad alt kinni.“

Rippar watas ja läks walgeks kui lubjatut sein. Agga pealik püdis meid teise mõtte peale wia, arwas, et meie alles aigusest nõdrad ollime, käskis puhhata

ja jõudu kossutada, siis saaks assi wistist parremine korda minema, julgust ei pidanud meie mitte sellepärrast ärrakautama.

„Ei aita siin middagi, meie ello ots on käes,“ ütles türija, ja nõnda mõtles meist iggamees. „Meie laem istub kinni! Ho, hoh! wiis meest kui meie, ei peaksid ankrut mitte ülles winnama, kui kõik õige korra peal olleks? Rumalus! Agga neid ankruid seal ei jõua wiis, ei mitte wiiskümmend meest ülleswinna — meie peame siin otsa lõppema.“

„Noh, siis rajjuge ankrud kõiks katki! Rajjuge kõiks katki! Toge kirwed seie?“ kiffendas õppetut mees.

Mitte üks ainus kässi ei sanud liikuma, ja türija ütles jälle: „Se ei aita middagi! Meie istume kinni! Ei jõua tuul, laened egga inimese rammu laewa enam paigalt ligutada. Seisame siin kinni, kunni toidu warra otsa lõppeb; siis surreb üks teise järrele nälga, siis närriwad tulemarrud ja rahhutumad laened laewa pallide külles, kunni üks teise järrel küllest mahha puddeneb, ja wimalaks mädanend laewa kerre põhja waub laewameeste jure, kes enne teäna peal ollid sõitnud ja siis jälle laewa pimedad kambriid üllesotfiwad. Meie ots on käes, ehk mis wõimaline olleks, kui surnud isse meie peale allastaksid ja meid siit lahti peastaksid. Kes teab, mis weel sünnib?“

„Rolle äbbauß, mis meid kõiki weel uklatuse sisse saab saatma!“ ütles pealiko praua, ja nuttis, et südda tahtis lõhki minna.

„Ei siin olle middagi äbbausku, kül sate nähha!“ ütles maia-meis lotufeta ealega. „Meie laewameh-
hed tunneme sesuggused juhtumised. Jubba on mõni
laew sedda näinud, mis meie kätte saab tulles. Ei
olle siin kuskilt abbi leida, kui nemed merre põhjas
meid ei sa aitama.“

Rui türija nõnda rakis, watasid kõik ühissilmi
merre põhja, miia ka, ja näggime jälle furnuid
selttimehhi, kelle kahwatanud näud meie wasto ligu-
tasid. Miia ja teised laewamehhed näggid sedda
luggu selgeste. Olime kõik sures kurbtukses — ei
olnud meil lotuse kibbet enam — surm seisis ees.
Kõik ollid wait, ei lausund ükski sõna, ja naiste
rahwas nutsid sure ealega, et nende ahhaatus meie
süddametest läbbi tungis.

Ühheforraga kiffendab türija sure ealega „Jesand
Jumal! meie olleme peasnud! Seal lennawad truunid
inged! Wõtke julgust, selttimehhed!“

Meie tõssime silmad üllesse — ja wata imet —
seal lendasid nelli marru-tule linnud laewa ümber,
ja meie tõmbasime süggawast inge ja ütlesime:
„Jumalale tännu!“

Reisijad watasid imestades meie peale. „Mis
läbbi olleme meie siis peasnud?“ küsis pealik.

„Noh, kas teil siis ei olle filmi, sedda nähha?“
kõstis türija, ja näitas sõrmega marru-tule lindude
peale. „Eks nad olle teie silma ees merrepõhja-
üllestulnud? Neid on nelli tükki — meie selttimeeste

inged, kes meid äddas abbita ei raatsinud jätta, sest
et ustawad süddamed selgesti teadwad, et meist kedagi
marru-tule lindust ei olle laasnud. Kes awalikult
piime ei tahha olla uskмата kumbe ja tarkuse pärrast,
se peab sedda nüüd teadma, kudda meie peasnud olleme.
Surnud ei pea meid enam kinni, Jumal olgo tännatud,
ja nüüd peawad ka ankrud kühhe üllesse tulles.“

Reisijad wangutasid uskматаal kumbe kül päid
meie äbbausku üle. Agga meie näitamine neile, kudda
siin äbbausku ei olnud. Wie minuti pärrast ollid
ankrud wäljas ja winna kedder liis ni kergest, et
sease rammu tedda ümber olleks wõinud ajjada. Weel
wiis minutid ja meie laew purjetas kui peasole tule
eel eddasi, ja kahhe päwa pärrast tõusid Läne-India
sared jubba meie silma paistele. Meie selttimehhed
ollid oma tõutust täitnud — meie äddast peasnud.“

Maia Toom lõppetas siin juttu. „Üks imeline,
tähtsaw juhtumine oli se kül et marru-tule linnud
ni parrajal ael senna jõudsid,“ ütles Konrad, kui
nattoke aega mõttes olli seisnud.

„Mis?“ üdis Toom — „kas ka teie usute, et
siin agga üks koggemata juhtumine olli? Noh, tõeste,
siis olleksin ma parremine juttu wõinud räkмата jätta!“

Tusklasel meel tõusis wänamees üllesse ja tõttas
laewa kambri, egga wõinud sedda kuulda, mis Kon-
rad temale melituselks rakis.

Rikard ütles: „Ma usun, et ükski wäggi Ma
peal tema äbbausku ei jõuaks wähhendada, misga

ta marru tule lindusi surnud laewameeste ingedeks arwab. Ni süggawale wõib kergeuslik rumalus iiti mese süddamesse juurduda, kus täielikum nore põlwe õppetus meie waimo silma ei sanud sellitama. Peaks kül iggalks oma lapsi maast maddalast selle peale juhhatama, et nisuggust rumalust eddespidi kuskil likuma ei peaseks. "

Saimad nemad weel tül aega issekeskis kuultud juttust ja laewarahwa äbba usust rätinud, siis mindi wimaks puhkama. Anton ei lubbanud marru-tule lindude peale eham pääsi otša ülestõsta, mis läbbi ta laewameeste meelt olleks pahhandanud.

Seitsmes peatük.

Rappi = lin.

Teisel päwal õhtu eel kõlas rõemu kissa masti otšast meie sõbrade kõrwa: „Ma! Ma!“ Sellepeale tungisid mehed kõik laewa effimese otša peale, kust ammogi odetut Ahwrika lõune polist otša oma silma lootfid jada. Siiski läks weel hä tül aega enne kui ni liggi said et Ahwrika mägginne rand, merre pinnalt üleskerkides, neil silma jõudis. Põksilnad wõeti abbiks kätte, kust läbbi kõrgemad mäggede arjad nähtawaks said, mis otsego siisised pilwed taewa pilwete rinnast ülestõusid, Seddawisi ma kõrwa odates

olli õhtu kätte jõudnud, ja kippar pallus reisijaid puhkama eita, et teisel ommikul sedda kesiamine Ahwrika ranna illudus ühhekorraga nende silma saaks tõusma.

Senni kui reisijad waikes laewa-kambri õsel puhkaid, sest et neil middagi parremat acawidet kätte ei juhtunud, kishutas Nabob, et wessi agga tolmas! ühhetassases kiruses oma teed eddasi, kunni ta ommikul weike koido aeal rohkest pool peñikoorma rannast laugel, ankrud merrepõhja kinni laskis minna. Seal pugges ka kippar sāngi puhkama, kui enne sedda wahtidele käsku oli annud, et päleste tõusu ee! tedda ülles piddid ärratama. Laewamehed, waljo käsku al arrinud, teggid kudda neile olli kinnitatud, ja enne kui läikivad päleste terrad merrewee pinda terretama saimad, seisis jubba kippar meie sõbradega täielikult rides laewa peal ja wahtisid üksilmi kalda pole, kus Rappi = lin weel süggawas õlikus waikus, pimeduse warju kattes mähhitut, seisis. Teise pool linna tõstis wäggew Tahwli-mäggi oma märatumad kaljotombud taewa pole üllesse, mis ümberingi uddu-pilwetes mähhitut, kui Kalleni-neitsit firrifo teel wälja näitis. Ürilese aea pärrast tõusis päile, ja aijas oma wõimused terrad kui wälsuwad mōegad pimeduse warjudest ja udduaurust läbbi, et orrud, kurristikud ja mäed silmale nähtawaks tõusid.

Suur, liggema ja laugema mäggedega ümber-

piratut merre lahhe, kus ulk furi laewu ankrusidite ahhelates ennast figutasid, seisis nüüd selgest watajate ees, nisañoti ka uhke Rappi-lin, mis merre äres ma-pinnalt affates järgamiste möda mägge allespidi weñis, kunni Tahwli ja Löwvi-mäe pirile. Pähemal kael seisis Rappi-ma laggedad, laggedate ülle paistis laugelt: Tiigri-mäggi, siñised Hotten-totti, Hollandi mäed ja Prants-Hork mäggi. Ee teña näitus, ülestõusma päikese terrade walges, ligutas ja tõstis reisijate süddameid, ja neñnad ei pannud sedda pudust tähhele, et kuskilt poolt ei roh-helist wõssokest egga aljendawat pulehte neil silma ei paistnud. Kõik ümberringi näitas paljas, allañsti, rohhu ja kassu jälgita — agga siiski wäggew, suur ja imekõpanemise wäärt.

"Ee on tõeste üks tähtsaw lin ja tähtsaw Ma!" üdis Konrad imestades. "Kõik opis teistwisi kui Eüropas ja Madeira farel! Ei kuskil armast teñaduse õhku ja siiski õmal kohhal kõik wägga illus. Kas siin siis kuskil puid, rohku ja lillest ei kaswa? armas fippar!"

"Süggawamal ma pool leiate neid küllalti, kui teil lusti fenna on minna," kostis fippar.

"Muidogi," kostis Konrad. "Meie peame om-metegi õma püsisi läbbilatsuma, et teada saakñime kui paljo nende peale wõime ussaldada Tseiloni farel. Ja Anton ei sa sedda ka pahhaks pañema, kui korra

püsi otsa, mis tännini Saksamaal jääñeste ja irwede peale sihtis, korra lõwvi peale saab seadma."

"Ei tõeste mitte," kostis julge jäger. "Ma seadñin jubba püsi korrale, kui kuulda sain, et laew Ahwrika ranna liggidal pidid ollema, ja miñõ ar-wates olleks küttille äbbiks, kui sesuggust õnnelikku juhtumist, kus kistjatega kokko tabbas, möda lassels minna. Siis wõime ommetegi keeo minnes wõerast maast räkida."

"Kistjate metsellajate pudust ei sa teil ollema," ütles Bulwer. "Siiski peate ettewatama, et jahhi-lust teile kahju ei te; sest Ahwrika kassidel peawad tuggewad ja terrawad küñed ollema. Tahhate teie miñõ nõuu kuulda wõtta, siis teen teid ühhe waña sõbraga tuttawaks, kes Rappi linnas ellab ja wägga offaw küt on. Mehhe niimi on kindral Hall. Selle mehhe tuttwustamine saab teile kassuts tullesma."

Rikard ja Konrad täñnasid fipparit sõbraliko lub-bamise eest. Siis rägiti läbbi, kudda fippar Bulwer näddala päwad saddamas laewaga tahtis odata, kunni reisijad kuival maal õma jahhi-lustsi saakñid täita. Algga kui nored mehhed kauemine aega saakñid wiitma, siis lubbasid fipparile sõñnumid läkitada, et ta asjata nende peale ei affaks otama. Waña Toom olli rõemus, kui kuulda sai, kudda nored mehhed jälle kasa pidid tullesma, sest wimatine melepahhan-dus, kus mehhed teña juttule usñmata kombet näit-nud, olli ammogi jubba tuulde lainud.

Anton üksi ei olnud selle lühikesse aega rahhul ja ütles: Kui meie selle aea sees lõwwiga kokku ei saaks, mis siis tehha.

"Olge sellepärast murreta," naeris kippar: — "mis teie siit ei leia, sedda võite Tseiloni sarelt leida. Seal ei olle kiffiate ellajate pudust, kui seal ka lõwwid ei peaks leitama. Agga, miks meie juttuga piksemalt aega widame, läkki ennemine linna! Paat otas jubba laewa kõrwas ja linna rahwas on liikumas."

Wahhe aal olli, kudda kippar ütelnud, linnas iggapäwane tallitamine tõusnud, ärgadega rakkendatud wanfrid sõitsid ühhest kohhast teise, mis seal obbustewankrite assemel tarwitakse. Ja kui meie reisijad tund aega iljemine linna jõudsid, ja kippar neid oma sõbra, kindrali kotta wiis, wõeti neid seal wägga lahelt wasto. Kindral Hall wõis näust tunnistades ehk nellikümmend aastat wana olla, tema olli ennast wäetenistusest priiks teinud ja ellas nüüd oma kae peal. Temal olli oma pärris uhke majja Rappi linnas, kus lampkattufelt iggale pole, ma ja merre peale wõis wadata; tubbades leiti mõndasuggu ellituse asju, mis rikkus perremehhele jõuab anda. Suur ulf sullasi ja pärrisorjasi seisis kindrali tenistusess; tallis leiti mitto wägga kēnaid ratsa-obbusi. Üks tubba olli üsna jahhi ja sõa-riistadega täidetud.

Sai kindral kipparit ja nori mehhi terretanud, seal ütles ta lahke sõnaga: "Wai on teil lusti Ahwrika

maal jahhi peale minna? Teie tullete mino käest nõu küsima? Tõttelikult tunnistades, minna ei wõi teile seal jures middagi nõu anda. Mis õppetust ehk nõu ette wõib anda, kui sedda ei tea mis juhtub?"

"Nikard ja Konrad watasid nukul näul kohkudes teine teise filma, kui kindrali otsust kuulsid, agga kippar Bulwer ütles naeratades: "Ärge kohkuge ni ruttust! Kui mino wana sõbber teile ka nõu ei jõua anda, siiski ta teile wistist oma abbi ei kela."

Kindral istus nattoke aega kassi pössakil tõssises mõttes ja ütles siis: "Ei tea, kui pikkalt mino arwamine tõeks lähheb, kippar! Ma mõtlesin praego luggu läbbi ja tahisin teie käest küsida, kas sellega rahhul ollete, kui ma isse teile tejuhiks kasa tullesin? Se olleks mino arwates kõige mõnusatam ollema."

Luggeja wõib arwata, et sedda sõbraliku pakkumist sure tänoga wasto wõeti. Selle peale attas kindral piksemalt räkima, mil wiisil nemad asja kõige parremine ette piddid wõtma, ja mis tarwis ette olli walmistada. "Täna on jubba iljaks jänud teele minna," ütles kindral, "ja teie peate pissut laewa wintsutamisest liikmeid puhkama, enne kui uut raskust ettemõttate. Pealegi on sullastel mõnda walmistamist te wasto; sellepärast mõtlen olleks kõige mõnusatam, kui täna Tahwli mäele nattofene tulutama lähheksime, et pissut Ahwrika issewarki illudusi liggemalt tundma õppite."

Rippar Bulwer lubbas Tahwli mäele kasa tulla, ehk teinial kül piksemalt aega ei olnud meestega jahhi lusti jäggama affkata. Kindral andis sullastele käsku, kõik jahhi tarwis ette walmistada, et teisel ommikul warra wälja wõtsid minna. Eeis sadeti mõned sullased sõgi warraga Tahwli mäele ette, kuhu herrad iljemine ratsul järrel piddid tullesma, ja ni kangel kui wõimalik obbuse seljas ülles tahtsid minna, ehk kül förgemad teed jalgfel üksnes ette wõis wõtta. Kui Konrad kulis, ludda kindral jahhi tarwis ärgade wanfrid olli tallitanud, küsis ta: mikspärrast neid kasa wõetakse?

„Miks muido, kui monakoormaks,“ kostis kindral naeratades. „Siin maal ei leita klaaswanfrid egga postitõldasi, ja kõik pikka teed ratsa obbuse seljas käia, lähheks ka raskeks. Ka ei ollaks wõimalik obbuse seljas mona kasa wõtta. Ahwrika maal peab inimene kõik koddunt kasa wõtma, mis teinial tarwis lähheb, sest et seal kohtades, kus lõwuid, hüüned ja muud metsalised asjet peawad, ei kõrtsi egga trahterit kuskil ees ei leita. Agga olge sellepärast mureta — meie ma ärjawanfrid on wägga mõnusat maggamise, puhkamise ja reisimise tarwis. Päwal annab wanter warju päikese pallawa wasto, ja õfel, kus wanfrile kui wõdiäse maggama minnakse, annab ta warju metsaliste eest. Ratsa obbused wõttame meie ka kasa, neid saab nisañoti tarwis olla.“

Sest tähhendusest sai meestele küllalt. Said

neinad weel piksemalt sest asjast ühhekskoos rätinud, siis mindi linna watama, kunni iljemine obbuse selga istuti ja Tahwli mäe pole sõideti. Mikardil olli effiotsalt waewaline tullise obbusega korda sada, agga kindral andis teiniale mõnusat õppetust, mis lähbi Mikard obbuse seljas ruttust meistriks sai. Kui piksemalt mõda mägge ülles ei wõinud minna, seal jäeti obbused mahha ja affati jalgse üllesroffima, kunni neinad mõne tunni ja mitme waewa pärrast wimaks mäe arja peale jõudsid. Enne kui piksemalt ümber affati watama, istuti mahha wäffinud liis, meid puhkama ja kehha toetama, sest sullased olli toituga jubba ette senna jõudnud.

Pärrast sõma ütles kindral: „Nüüd tahhame nattoke ümberwadata. Effitiks tahhan teile siin ühhe lähhepañemliko järwe näidata, kelle selletamine õpetud rahwa päid paljogi jubba waewanud, enne kui sedda oskasid tähhendada, kust järw ni förgel wee allikaid peaks leidma, sest ta seisab siin mäe otsas liggi 4000 jalga förgemal kui merre wee pind.“

Mõnda rätides läks kindral wõerastega mäe arja mõda nattoke maad edasi, kus kaunis laialisel laggedal rohkest rohhu kaswu leiti, ja ka lilest ja puwõssukest iggas kohhas kaljorünka praggude wahhele wälja tulli, kus agga juur ni paljo mapõrmu leidnud kossuma affata. Eeis saiwad neinad tõutatut tähtsa järwe kaldale.

„Siin on meie imeline järw,“ ütles kindral —

„Kus peal meie kippari Nabob kül ei saaks lifuda, ehk kül järwe wee-saak siin kõrgusel imelikül wälja näitab!“

„Se assi on nisaama imelik, kui ärramõistmata!“ ütles Nikard.

„Ei olle luggu ni ärramõistmata, kui teie mõtlete,“ ütles kindral. „Ehk kül rahwal paljogi pärmurmist selle pärrast on olnud, siiski wõib sedda asja õlpsal kombel ärratähhendada. Tahwli mäe arri seisab enamist ühtepuhko pilwe ja uddo kätte al, mis täna otsego meie õnneks teistiti näitab. Roh, kus rohkest uddu ja pilweid leitakse, seal ei wõi ka ial wee-pudust olla; waid wessi walgub alla ja kosutab järwe. Kui tuul ja päike aega mõda jälle üht ossa wet auruks ei moonduks, siis saaks wet ni rohkeste, et ülle kalda tõuseks ja mäest alla akkats jooksmä. Ma ollen isse mittokord ommikul mäe otsas käies uddust läbbi ja läbbi märjaks sanud, ja leidsin ni paljo märga lastet lilled ja rohhu peal, kui olleks wihma saddu olnud. Se ainokene tüll näitab mulle tõtelikult tunnistama, et järwe ükenes taewa märja läbbi jodetakse.“

„Teised ollid kindrali selletamisega rahhul, isse ärranis Konrad, ja siis mindi parremat kät äkkilise mäearja sõrwa peale, kust silm kaugele ullatas ja üks wägga keña makoht silma putus. Rappi-lin, Tahwli-mäe merre lahhe ulga laewadega täidetud, mis siit kõrguselt ja kerguselt kui pissokesed lootfikud wäljanäitasid, suur Ilma-mä merri märato laiusaga,

mitmesõrwiline, merrelahhetega pallistatut rand, liggidal ja kangel mõisakeste, ja weike aljendawa metsa-falkutega ümberpiratud küllad seisid, ühhe ainfa filmawaatmisega kõik reisirijate jalgade ees; nõnda et nemad sest surekombelifest piltist ei raatsind lahkuda. Kindral pidid neid mittokorda minnikule sundima, enne kui meie nored sõbrad ja kippar paigast lifusid. Enne kui mäest alla akkasid tulles, läksid nemad weel teise pole mäesõrwa peale, kust film süggawamale ma sissemine pole ullatas. Ehk kül ka senna pole waatmine illuta ei olnud, siiski ei leitud siin enam sedda keñadust, mis teisel pool nähha olli, waid film waus wimaks Eimoni merre lahbeda liggidal kuiwa iggawa liwa-merre sisse ärra. Sellepärrast ei wiwitatud siin kaua aega, waid akkati mäest alla, linna pole taggasi minema. Päikese lojaminemise ael jõudsid nemad Grood-Konstantia mõisa, mis Tahwli-mäe al pool kaldal wägga kuulsa wina-mäggedega seisab. Üks Saksama mees olli senna saa aasta eest esimesed winapu wõssud istutanud, ja kaewab nüüd seal kõige kallim süggu jodaw wiin, mis ka meie reisijad maitsefid, tunnistades, et sešänane jodaw wiin tõeste esimeseks winaks tulles nimetada. Praego leitakse seal kolm sured wina-mäed, mis rohkest oma wilja rahwale annawad. Siit wõis jälle ratsul eddasi sado, agga ehk kül mehhed ruttasid, siiski olli õ-pimmedus enne kätte jõudnud, kui nemad Rappi linna taggasi said.

Meie nored tekkijad olid õhtul maggama minnes wägga rõõmsad selle tulle, mis nende film Tahwli mäelt olli näinud, ja ehk kül õppimata mäest alla ja üllesronimine nende liikmeid olli wäsitanud, siiski ei pannud neimad wäsimust tähele. Rikard olli te peal opis teiseks mehheks sanud, merretuul olli laewa peal kedduse ellitamise wälja puhunud ja tehha tuggewamaks teinud.

Rikard ütles: "Omne lõwwi- ja elewandi jaht ei te mulle nüüd suremat kartust, sest et kindral Hall meile kasa tulleb, ja ehk ma kül weel Simson ei olle, kes lõwwi korraga lõhki wõiks rebbida, siiski arwan ma püüsi abbiga teima üle wõimust sada."

Nõnda rälides puggesid mehhed sängi, kus üri-tese aea pärrast ni raske uuni nende filmi kattis, et neil aega ei olnud õsel lõwwi-jahhist und nähha.

Rahheksas peatük.

Lõwwi = jaht.

Roidu pimedus piddas weel Ma alli warjuliku fatte al, kui kindral Hall oma wõeraid üllesärratas ja tele kaskis walmistada. Rikard ja Konrad kargasid ruttust affemelt, panid rided selga ja tõttasid siis sure tuppä, kus neimad kindrali Antoniga juttus leidsid.

"Ma ütlen teile teistkorda, teie lapsewärki püüsid ei tõlba meie maal!" ütles kindral kui meie sõbrad tuppä astusid. "Ja kui teie ka lahewõrra püüsi-rohto siäse päheksite, teie ei jõuaks siiski ühte mets-äräga oma laengiga awata. Linnu lastmise tarwis on nisugused penikesed püüsi-rawad hääd ja wõib nendega ka metskitsest pörrutada — agga kui teie lõwwile ehk jõe-obbule wallusat matsu tahhate anda, siis peate teie paksu rauaga kuli-püüsid wõtma ja raud kulid siäse pähelema."

Anton kostis, et teima herral teisi püüsi ei pidand ollema, sellepärrast piddid neimad sel korral linnu püüstega wälja minema.

"Agga meie wõime kirest tuggewamad püüsid endale osta, kui nendega läbbi ei sa," ütles Konrad ja andis kindralile terretades kät.

"Minä sellestasin praego teie jägrile, misuggu'ed sõariistad inimesel Ahwrikas peawad ollema, kui ta kolleda metsalistega tahhab mäsamist ette wõtta," ütles kindral Rikartile. "Teima rägib, kuidä teie tuggewamad püüsid Tseiloni sarele ette on sadetud, ja seal on siis kõige parrem nõuu, kui minä püüsid jahhi tarwis wõttate, sest ostmine saaks paljo aega wõtma."

Ruttust wallitses kindral lohhe ni paljo tuggewa raudatega püüsi wälja, kui neil tarwis olli ja lastis neid ühhe wanfri peale panna, mis isseärnanis jahhi

riistade koormaks kasa võeti. Kõik muud tarvitused olid juba enne koorma peale pandud, sellepärast oli minil ruttust käes. Enne kui minema hakkati, võeti nattuke ommiku surust. Siis ütles kindral: „Nüüd peame minikut kätte võtma, sest meil on veel pik te ees, enne kui täna õhtu õ-majjale same; sellepärast ei tohhi aega viita, muidu ei jõua meie näddala pärrast taggast, ja wana sõbber Bulwer ei akka mistist kauemine teie peale otama.“

Toast õue astudes leiti wankrid juba walmis- tatud. Igga wankri ees olli kuus pari ärgi wedda- jaks, ja pealegi veel tossin priskeid saddulasse pan- dud ratsa obbusid wankrite tahha kinni seutud, et neid iggalsilmapiigul sealt wõtta wõis, kus obbusid tarwis olli. Obbused tampisid kabiatega maad ja irnusi. Rahhelsateistkümmet suurt tuggewaid koeri tallotasid sullased kõie otsas; kui kindral õue astus, hakkasid koerad ulguma. Kindrali üdmine waigistas kessaid ellajaid, kellest iggaüks ni tuggew näitas, et ta lõwwi ja lõopardiga wõitlemist ette wõis wõtta; siis watas kindral oma sullasid läbi, liggi kaks- kümmend meest, iggaühhel püssid, jahhitasid ja pikkad tuppes rippuvad kütli noad, mis pödrapüdjaks nimetaks. Sullastel näis nisaäma suur jahhi imu kui hõrradel ollema.

„Kõik on seatud korral,“ ütles kindral. „Se- olgo nüüd teie tahtmist möda, kas tahhate wankril wai ratsul sõita?“

„Ratsul“, kostis Rikard kireste. „Wankrid wõiwad muidu küll tullosad reisiriietad olla, agga sealt ei wõi film ni õlpsalt iggale pole ümberwadata, kui obbuse seljast. Pealegi tahhaksin ma hä melega ratsul sõitmist õppida, ja ei raatsti sellepärast wank- rile istuda.“ Ka Konrad imustas obbuse selga istuda.

„Wägga hä!“ ütles kindral. „Rikard, wõite teie kõwi, misia wõttan musta ja sõbber Konrad istub kimmli selga. Need obbused on mõllemad hääd lomad.“

Anton, Augustin ja kindrali toapois istusid ka obbusel selga; siis anti wankrite kutsaritele käsku, kuhhu pole nad pidid minema, ja kus sõitmise ja õ-majja paika piddama, kui nemad päwal iljemine enam üksteisega kokko ei peaks sama. Nüüd tõttasid ratsamehhed ruttust ebdasi ommiku willul, wenaste- koggokõna kohhast, mis Genadental kutsutakse, möda, üle laias liwast laggedaid, kus peal ni palju rohhuakassusi ja illusaid lillest leiti, kui olleks te lesi- mast rohhu aiast läbbi läinud, et Rikard ja Konrad sedda ei wõinud uskuda, et se Ahwrika lagge pidid ollema, kus nende arwates ükenes pallawad, weeta liwa nõmmed wõisid olla.

„Südda pöuasel Ahwrika sumwel, kus tullis pallaw päikese paiste wiimse niiskuse pisa laggedalt wälja kippub, ei olle kohtadel ni lahke näggu kui praego,“ ütles kindral, kui reisirijate imets panemist

kuulda olli sanud. „Siis on seftänane suur liwane lagge, mis ennemuiste wistift Ilmama merre pöhi olnud, üts wägga kolle liwa nöm. Ei olle siis ei puut, ei pöesast egga rohbuldrreft kuskil leida, mis aljendama rohhelisega liwa nömmele wahhet teeks, waid märato suur lagge näitab kui otsata liwa merri wälja, kus tuul liwaga möllab, lämmatawad liwa pilwed öhhust läbbi weab, ehk rünkasse kolkko feritab. Agga nisuggused liwa rünkad on ni kuiwad, et mitte kõige kuiwema nömme ma rohhu juur seal sees ei wõi juurduma aklata. Praegofel aastal aenal wõib ikka tekäija aeg aealt allikaid ja weefonefesi leida, kus ümberlaudo teäa karjama figgineb, mis tekäija weddulojustele toitu annab, et nad agga arwast öhtul nälgas ja jännus maggama lähewad.“

Ussina sammuga tõrkasid obbused ülle laggedat nömme laugemale, ferd kurre parwe, ferd räästa pilwet maast ülespelletates, kus nad üleslennates tule öhku wäa kiffaga täitsid. Mõnda jõudsid meie tekäijad Hottentott, Holland, Klooow mäggede pirile, kus weike küllakene, Commerfett nimiega, neid puhkama melitas. Päike olli jubba kaunist kõrgele üleslänud taewa külgi, ja auras ni pallawat tullesuuma wälja, et karrastaw warjuline puhkamise paik öige õnnets neil ette juhtus. Mõned tunnid iljemine tullid ka ärja wanfrid senna, sellepärast wõeti ette, siin ni kaua puhkata, kunni tulline keft päwa pallaw möda läks. Öhtu pole tahfid nemiad Lowri-maanteed möda,

mis mäggedest ülle käis, eddast ruttata. Pime olli jubba käes, kui nemiad mäggede kõrgema arja peale jõudsid, kus ömajja tahheti pidada, seft et inimesed ja lojused wäffinud ollid. Kindrali kässu peale lükkati seal nelli wanfrid neljanurgelise seinä lombel kolkko, ja aeti obbused ja ärjad wanfrite wahhele kui karja aeda warjule. Koerad maggasid wäljaspool wanfri seinasi wahhiks, ja inimesed puggesid wanfritesse maggama, kus — kudda Rifard ja Konrad tundma said — wägga laddus maggamise lamber olli. Kui wanfrite usse ja aknate augud ärjanahkatega finni pandi, siis wõis wanfris tule, wihma ja metsellajate eest warjo leida, kellest wiimsist siin üksikus kohhas pudust ei olnud. Ka andsid metsalised ruttust tunnistähte, et nad kangel ei olnud, seft südda ö aenal ärratas lõupardi mõuramine ja hüanede ulgumine tekäijaid ülesse, ja koerte ulgudes aukumine teggi metsaliste kärä weel suremaks. Siiski rauges fireste metsaliste karratsemine, kui mõni püsti paul umbes metsa piimeduusse pörrutati, mis peale ommiko poline ö waitfelt ja rahholikult möda läks.

Össimese koidu tõusu aenal ollid tekäijad jubba jallul. Hottentottlaste piitsade plaksumine ärratas ellajaid ja inimesi ühest. Tulluke tehti ülesse ja pandi kohwi kattel tullele, ja senni kui ärgi raffenz dati jodi kohwi ja wõeti ommiku surust; siis ästuti jälle obbuste selga ja wanfritele ja aklati eddast minema.

Nõnda läks tekiit kolm päwa ühtepuhko eddasi, ilma et middagi foggemata juhtumist neil kätte jõudis. Jähhipiddamist ei sanud suurt asja, kui et agga mõni linn mahha paugutati, sest suuremad kistjad metsalised ei usaldanud rahwa elokohtade liggimaile tulla, kus nemad jubba mõnekorra tullerauaga riis-
tapuid tundma ollid õppinud, miäga neid ehmatati. Meie noorte sõbradele teggi sehinane issewarki tekond wägga suurt rõemu, kus majja ja ellamine ifka wanritega nende kassas sõitis, ja iggal filmapilgul foggemata mässamist metsalistega wõis juhtuda. Mikard tänas saggedast Konratit, kes tedda teele olli juhatanud, ja õnnistas omäs süddames Mustlase tütarlast, kelle ettekulutamine tema murre koormad tuulde olli saanud.

"Miina leian ka," ütles kindral — "et nisuggust tekiiti õiguse pärrast reisiks wõib nimetada. Mis üpris keshaduse illo näitab Ahwrika õ, kui ilgusega täidetud, säddendamad lõunepolised tähhelujjud siis-
musta taewa lautusest tekiija peale mahha kumawad; kui nõmme kühingad lõwoid kolleda mürristawa mõuramisega tuleõhku pörrutawad; kui liggidal ja laugel üks issekomblil õfene ellu ülesärkab; kui hü-
änid wingudes ulguwad ja lõopardi põllewad silmad kui tullised sõõd pimedast meie wasto wälguwad! Kui laugele sesugguse metsalise reisi illuduse wasto reissimine teie arritud mail ullatab! Seal peab tekiija
õõd ja päwad postwanfri ja tõldade peal ennast

lassma wintsutada, kus ta muud ei nä kui igga-
päwast toimetamist taltsaist inimestest ja taltsaist ellajatest."

"Teie kēna metäline ellu kõrbes ja laanetes" —
ütles Konrad — "teeb ka mulle rõemu, kus ma prii kui linn metsas ühhest kohast teise wõin minna, rassa obbuse seljas, püs õlal igga filmapilgul walmis, metsalistega wõitlemist allustada — agga siiski ei raatsiks ma oma rahhulist koddupaila selle ello wasto ärrawahhetada. Ja nõnda mõtlete ka teie, armas kindral, muidu ei olleks teie illusa Kappi linna, inimeste seltsi oma elopaila assutanud, waid teie olleksite kõrbe ellama tulnud."

"Agga miino meel on ifka kõige lahlem, kui ma — nõnda kui praego — inimestest pöggenen ja kõrbe lähhen," kostis Kindral.

"Dige küll, se tulles sest, et teie ühhetassane ellu-
ford se läbbi teistri saab moondatud", ütles Konrad. "Peaksite teie wäggise kõit ello aega siin kõrbes ellama, siis saaksite teie ruttust ennast wägga õnnetumaks tunnistama. Kes korra wisakaid ello kombeid inimeste seltsis tundma on sanud, se ei lähhe wist ial hä melega metsaliste sekka ellama, kus ta wain ja südda üllemat ei leia, kui ühtepuhkust wõitlemist lomise wolli ja wäega.

Kindral kostis naeratades: "Noor sõbber! teie kätte jääb õigus."

Nõnda maggusat juttu ajjades ollid nemad ühte

kohta jõudnud, kus sagedast kistjaid metsalisi jubba silma ullatas, sellepärast käskis kindral terraselt ettevadada, et midagi koggematta õnnetust ei juhtuks. „Seal lähemal metsa salgo jures tahhame senni puhhata kunni meie wantrid järgi jõuavad, ütles kindral. „Parremat õmajja ei wõi meie siin kuskil leta.

Obbused kihutati seddamaid firema sammule ja nattutese aea pärrast olli metsasall nende käes, kus üks muddane jõggi õme laeneid merre pole weretas. Ohto eel jõudsid ka wantrid senna, mis jälle nelhanurgelise aia kombel kokko seati, et metsalised lojuste kallale ei peasnud. Sullased rakisid, kudda siin kohhal enne sedda rohkest elewantisi ja lõwwisi olli leitud, ja mis weel praego opis ärra ei olle ärwitatud. Wantrite ümber tehti tullokeseid üllesse, et metsalisi ärrapelletada, ja püssid seati põesa nale püsti, kust kohhe käepärast wõtta ollid, kui ädda peale kippuks. Siis wõeti leiba ja anti koertele ja lojustele toitu.

Nõnda jõudis õ peale. Herrad puggesid wantritesse ja sullased eitsid tulle äre puhhama. Reia kumalgus kumas metsa ja laggeda ülle, ümberringi olli kõik wail. Ueg aealt tõusis kaugeit metsaliste mõuramine, agga tulle walguš waigistas kärä ja kelaš neid liggemale tullemast.

Teisel ommikul ollid kõik jälle jallul. Kindral wallitses mõne ossawama sullase, sedda obbuste selga

lassis istuda, andis teiste jalla meestele püssid kätte, ja jättis agga nelli sullast wantrite wahhiks. Rifardi ja Konrati käskis ta oma liggi jada, et midagi koggemata õnnetust neile ei juhtuks. Seddawisi mindi teele, sullased koertega nattute maad eel. Rifardi südda põksus selle peale mõtteldes, et igga silmapilgul metsalistega wõitlemist wõiks juhtuda, siiski ei olnud temal suremat irmu.

Nende tekiik läks kitsast orgo möda eddasi jõe kaldal, kus rohkest põesaid ja tükkalt ni kõrget rohtu leiti, et obbused kõhhuni sees käisid. Siis kallas te mäggede pole, kus mõnes kohhas kitsuse pärrast waewaline läbbi olli peasta. Kaljorünkad paistsid mitmes kohhas ni imelikud kui metsaliste kujud, mispärrast meie sõbrad neid ellajaks piddasid. Tunni aea pärrast paisus org laiemaks, mäerind jäi teest kaugeemale ja ellajaid tõusis sagedamast nähtawale, kui kaljo-kitsede ja metsliggade karjad, mis inimeste eest pakko põggenesid. Anton olleks küll püssi nende peale pörrutanud, agga kindral kelaš sedda teggemast, et suremaid ellajaid ärra ei irmutaks.

Siis jõudsid nemad ühhe rospuie metsa jure, selle pired iggalt poolt laggeda wasto jooksid. Alktsifelt alkasid koerad ulgudes aukuma ja wäggise metsa kippuma, egga tahtnud perremeešte teeldu kuulda. „Ei olle luggu enam õige,“ ütles kindral, kui ta nattute aega koerte tempu tähhele olli pannud.

„Siin raggastifo warjul peab üks lõwwi peidus ollema, muido ei lähheks meie koerad ni rahhotumaks. Nero ja Sultan, wait! piddage lõuad. Nende ulgumine ei anna mitte sõna kuulda sada. Anton! teie jahhi inu saab siin wistist täidetud.

Eht kül mõni piitsa laks koerte suud kinni sulgus, siis ei jätnud nad raggastifu kippumist, waid kisustid nõnda kõite otsas, et mehhed kõigest wäest kinni piddid oidma. „Meie same siin lõwwiga kokko,“ ütles kindral, „sellepärast wõtke miäno sõna kuulda. Sullased lähewad koertega teise pole metsa, lassewad seal koerad lahti, et meile lõwwi raggastifust wälja ajjawad. Kui ta laggedale tulles, siis largage firest obbuse seljast ja minge kui sein üksteise kõrwas eddast, obbused ratsused piddi teie kannul. Sihtige ossawalt enne kui püessi lahti peastate, ärge kohkuge kolleda metsalife kujukü ülle. Kui julgeks jäme, siis peab lõwwi meie kätte langema; muido wõiks ta meile kahju teha. Peaks ta meie peale langema, siis tõmbame obbused aia wisi enda ümber kokko, et ooste pääde meie pole ja taggumised jallad lõwwi wasto künatud on. Senni kui mõñied sullased obbusid kinni peawad, panneme püssid ruttust laengi. Siis langeme põlwile ja anname obbuste jalgade wahhelt waenlastele tuld. Sihtige teäma silma, sealt lähheb kuul õlpsaste läbbi. Kui seal teämale surma matsu ei sa andma, siis olleme kimbus; teäma wihhane mõuramine pelletaks obbused ja meie sattukšime teäma küsi.

Agga kui julge werrega teäma kallale affame, siis ei olle meil middagi kartust.

Mehhed lubbasid kindrali käsku täita ja walmistasid seddamaid jahhi wasto. Koerad sadeti teise pole metsa äre, üks ainule jäi küttidele abbiks. Nattofese aea pärrast olli kõif korrale seatud, seal lasti koerad lahti, kes aukudes raggastifu tungisid. Seitse ossawad kütiti seisid herradega lõwwi ees wasto. — Koerad jäid silmapilgo waiti, siis tõusis äkkiselt surem kärä ülesse.

„Koerad on tedda ülesleidnud!“ ütles kindral — „nüüd same warsti teäma ealt kuulda. — Kuulge!“

Üks tüme müddin, otsego kange kõ-murristamine tõusis raggastifust meeste kõrwa, siis kostis ni kolle mõuramine, et ma ja tuleõht põrrus ja noorte meeste süddamed külmaks läksid.

„Kas se on lõwwi ealitsemine?“ küsis Ritard.

„Teäma lodut ealitsemine,“ kostis kindral. „Meie same sedda ealt kohhe saggedamast kuulda. Olge julged, lapsed! Eht kül ealest arwates metsa pois suur wõib olla, ei sest olle luggu, meid on palju ja iggalühhel ossawad püssid lääes. Üks koer on praego lõwwi kappi maitfenud; kuulge, kudda waene loom wingub.“

Teiste koerte aukumise karrinast tungis äddaline wingumine ülesse, mis tunnistas, et koerad lõbbiwist wõimu ei sanud. Teäma mõuramine kostis ifka kolledamast ja lõppetast wimaks koerte aukumist.

Kindral ruttas isse kveri taggahihutama, Rikard, Konrad ja Anton läksid teina seltsi.

Nuttust istusid mehed kõik jälle obbuste selga, ja assusid kindrali käsko mõde kahte seltsi; esimeses olid kindral, Rikard, Konrad ja üks pool ossa sullasid, teises Anton, Augustin ja teine pool ossa sullasid. Üks selts sõitis parrema, teine pahhema pole metsa äärt möda, kust umbes mõni püssipauk raggastiku sadeti, mis lõwwi peffast wälja piddid pörrutama. Eht kül aega möda liggi nellikümmed püssi pauku seddamissi metsa pörrutati, siiski ei tulnud lõwwi warjoandwast raggastikust wälja. Anton ei jõudnud pikemalt jahhi ilmu ärrakelata, waid üdis: "Kes wahwa süddamega mees, tulgo mino kasa. Meie olleme kueleste, egga lõwwi meie käest ommetegi kuhugi ei pease." Augustin pallus tõrkudes wasto, ja tahtis effiteks kindrali käest nõuu minna küsüma.

"Kes kasa ei julge tulla, jägo mino pärrast seie!" üdis Anten wihhase melega ja sõitis paksu metsa. Augustin seisis nattuke aega nago mõttes, andis siis obbusele kannuksid ja ruttas Antoni jälgil eddasi; — kindrali sullased läksid kohkudes nende järrel ka metsa, et leddagi metsa äre laggedale ei jänud.

3kka weel kuuldi koerte aukumist ja lõwwi wihhast urrisemist, mis wahhe aeal kolleda mõuramise sisse ärrakaddus, meesete arowaliku tunnižtust andes, kus kohhas metsaline affet olli piddamas. Anton ja Augustin sõitsid sam sammult eddasi; sullased tül

maad emal nende järgil. Äffitselt piddas Anton obbuse kinni, sõrmega ühhe kohha peale näidates, mis paarikümmed sammum emal seisis; teina tõmbas püssi winna.

Seal laimas lõwwi paksu pöesa juurte warjul kõhhuli maas, kus pu kännu taggant teina wihhased silmad orsego põllewad küünlad wälja paisisid. "Kas näed tedda?" küsis Anton maddala ealega.

"Näen kül," kostis Augustin: "agga teina on metsa warjul nõnda peidus, et meie temast jaggo ei sa. Otame ni kaua kunni koerad tedda pöesa alt ülles perrutamad."

Nõuu olli mõnus kül, agga Antou ei wõtnud sedda kuulda, sest et jahhi ilmu surem olli kui tart melearru. "Poisid!" üdis ta sullaste pole — "pange walwsalt tähhele! Ma tahhan lõwwile ühhe matju anda et ta teist ei akka otama, ja luggu peaks imelikum kui mine ollema, kui ma ni liggidalt temase ei peaks putuma. Kui mino pauk tedda ei peaks korraga surmama, siis andke ühheskoos tuld, kui ta peffast wälja kargab."

Anton sihtis rahhulise julge werrega metsalise peale. Ka Augustin paši oma püssi palgesse — ja äffitselt kargatasid kaks pauku ühhekorraga lõwwile pihta. Luggu näitas kahhe wahhel, ei tea kas nende tulidest üks lõwwisse olli putunud wai mitte? Surma wopu ei olnud ta mitte sanud. Kolleda mõuramisega kargas ta maast, pugges pöesast wälja ja tormas

tullise wihhaga küttide kallale. Rindrali sullasjed olliid ehmatuse ja irmuga otsego uimased, neil ei tulnud mele püssi lahti peasta egga muud abbi katsuda, waid nad pöggenešid kui jännesed sure kiffaga paku. Anton ja Augustin jäid üksi kolleda waenlasega mõitlema. Mõllemad kiskusid obbused ümberkänates taggasi ja katsusid ruttust pöggemiseega ello peasta. Agga ehk kül tuggewad obbused neil tullised olliid ja irmu pärrast jooksu pistsid — siiski olli lõwwi neist opis wirgum. Rahhe üppamisega olli ta Augustini obbusel kätte sanud, kolmandaga istus ta obbusel seljas ja üks ainus tuggew kapp lops wiiskas Augustini saddulast mahha. Otsego olleks kolle metsaline teadnud, kes ta surem waenlane olli, kui ta kappad obbusel küllest lahti lastis ja mehhe kallale taggasi läks. Augustin olli kuttumiseft alles pool uimane maas ja ei jõudnud milgi kombel wihhase metsalise wasto akkata. Lõwwi tõstis omia kappi mahharabbatut mehhe peale, rapputas pääd ja purjese aetud lakka, akkas kolledast mõdurama, ja watas tullise filmaga omia waenlase peale, kes temä käest kuhugi ei peasnud.

Anton tunnistas iljemine mittokorda, kudda temä omia elloaenal weel täielikuma uhkuse, rammu ja suruse kужу ei olle näinud, kui lõwwil sel korral olli, kus ta Augustini peal istus. Sel kolledal silmapilgul, kus lõwwi ühhe ainofese kappi lofsaga sõbra ellule otša mõis tehha, ei olnud Antonil pikkemalt

aeaga lõwwi uhkuse ja illu-kuju wadata; temä ruttas silmapilgul sõbrale appi. Iffe filmist kahwatanud kui furnu, süddamest wahwa ja julge, kargas ta obbusel seljast, wõttis kahhe käega püssi raua otšas kinni ja tungis siis lõwwi kallale.

Olgo nüüd kas ehmatuse koggemata peale kippumise ülle, wai kas wäpra süddamega loom jubba sellega leppis, et waenlastele surma irmutust olli teinud — üks kōif: lõwwi tõstis weel korra kolledat mõduramist, rapputas lakka, ärritas tolli pikkusid ambaid Antoni wasto, ja tõmbas siis pikkamiste kappi Augustini rinna pealt taggasi. Siis watas ta tullise uhke filmaga waenlast päält jalluni, kanas ümber ja akkas sam sammult minema. Kui mõñed sam mud seddawisi eddasi olli läinud ja aukawaid koeri eest kappaga kõrwale sai irmutanud, mis kui üred kappaga teelt ärrapühkis, siis kargas ta kerge jallaga ülle poolkolmatšulla kõrgede pōesaste ülle, otsego olleksid pōesad kasteena kõrred temä ees olnud — murdis räggastikust wälja laggedale ja pistis tuhhat nelja lähhema mäggede kurristikkude pole. Mõñed püssi paugud prantsatasid temä järrele, agga ei putunud kellegi kuul temässe. Ürifese aea pärrast olli ta meeste filmist ärrakaddunud.

Antoni appi üüdmine kutsus teisid senna. Kohkudes nähti nüüd kahju, mis nende käest peasnud metsaline olli teinud; Augustin olli alles ingeta, kahwatanud kui furnu maas. Mõistlik rawiitsemine

ärراتas tedda missestusfest, ja leiti kõikidele rõemaks, et lehhale suremat wigga ei olnud, kui mõned muljumise asfemed.

"Juulal olgo tänatud," ütles kindral, "et seförd õlpsamalt õnnetusest olleme pääsnud, kui arwastime, — agga teie näte fest, et Alhwrika lõwwi jaht teie ma jänneße jahhist opis teistwiisi on. Sellepärast wadake teine förd parremine ette!"

Täänane jahhislust olli meestel otsas; ja ehk kü middagi suremat saaki neile offaks ei sanud, siiski leidsid meie nored sõbrad effimesest katsesõöst sedda õppetust, et wahwas oleliko ettemaatmiseta ial ei kõlba. Anton olli kõige nukram, ja August'in kaebas, et selg ja rinnad wägga wallutasid.

Uhhelkas peatük.

Lõwwi=, kilide= ja metsärja= jaht.

Widdewik olli käes kui nemad wanfrite jure tagasi jõudsid, kus middagi koggemata õnnetust ei olnud juhtunud. Pärast õhru sõmist mindi maggama, fest teisel ommikul tahheti warra jälle wälja minna. Nõnda kui minewal õfel tehti mitmed tullufesed wanfrite ümber ülesse, mis metsalijil ärrapidid irnutama.

Nattuke aega enne keß böd affasid foerad äffitselfel aukuma, obbused tampisid jalgatega et ma müd-

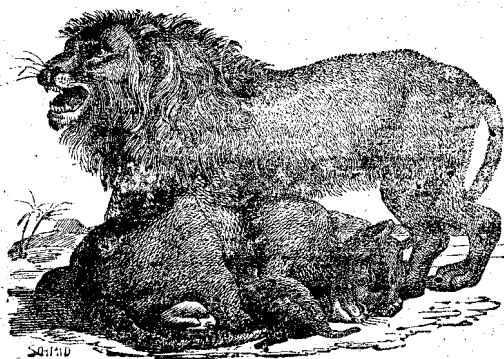
dises, ja ärjad ammusid arglikult, kui olleks üks waenlane nende peale kippumas. Nuttust ollid mehed kõik wäljas, iggauhhel püs käes. Mikard ja Konrad leidsid wanfrit wälja astudes, et kindral sullasid kurjaste sõitles, mis nad tullufesed lastnud ärrakustuda. "Kas middagi õnnetust juhtunud?" küsis Mikard.

Kindral wastas: "Kui ka suremat õnnetust ei olle juhtunud, siiski on sullaste oletuse läbbi mulle üks kahju sündinud. Üks lõwwi — wõib olla sefama, kellega täna metsas jubba tutawaks saime — on meil wõersis käinud ja ühe mino parrematest ratsaobburstest endale kasa wõtnud. Poisijil olleks tarwis hästi suggeda, et oolsamast tulle järrele wataksid. Omme ommiko tahhame obbuse werrißid jälgi möda waenlase üles otsida ja warguse palka temale kätte tassuda."

Konrad ja Mikard kahhetsefid kindrali kahju; kindral kinnitas sullasid, et parremine tulle järrel wataksid, et uut õnnetust weel ei juhtuks. Siis eidei teistforda maggama. — Kui ommiko kätte jõudis, walmistati mineskule, et obbuse wargale palka saaks maksma. Meeste tänane telkik läks lõwwi jälgi möda, foerad käisid eel ja ei tõstnud niia ma küllest ülesse. Seddawiisi ollid nemad ehk pennifoorma offa maad eddasi jõudnud, kui üks metsasalk neil wasto juhtus.

Koerte äffiline seisma jämine näitas, et waen-

lane eüam laugel ei wõinud olla. Koerad affitati metsa, kus nad üriksje aea pärrast ni wallusast lõwwi kallale affasid, et teüal lauemine metsas mahiti ei olnud, waid laggeda pole puüüma pistis. Kindral obbuse warguse pärrast wihhane, ruttas tuhhat nelja teüa järrel, teisjed kindrali kannul. Lõwwi putkas kui tuul piffa üppamisega mäggede pole, koerad tihti teüa kannul, mehhed ifka ni laugel koerte järrel, et lõwwi silmist ei kautanud. Werand pennikoorma laugusel tulli paks pöfasastif wasto, kuhhu lõwwi warjule pugges. Nattofese aea pärrast ollid küttid ka pöfasastifku förwä jõudnud. Seal astuti obbuste seljast, seuti obbused puie külgi ja röttati siis jalgsje pöfasastiku liggemale, kus koerad ümberringi kui wah-
hid seisid. "Nüüd käigem ükssteise förwas kui sein pöfesa wasto, püssid winnas käes!" ütles kindral.

Nemad ei olnud weel kümme sammu eddasi läis-
nud, kui lõwwi kolle mõuramine neil wasto tulli,
mis obbusid nõnda irmutas, et nad lahti püüdsid
kiskuda. Kindral satis ühhe sullase obbuste karjat-
sels, kes nende pääd pöfasastifkust ärra pididi künama,
et nad lõwwi nähhes opis perruks ei lähheks. Sedda
kasku ei olnud weel täielikult täidetud, seal astus
lõwwi uhkel kombel pöfasastifkust wälja, otsjgo olleks
tahtnud näidata: mul ei olle kartust! Teüa kolle
mõuramine paüi mapinna ja tule õhhu wärrisema,
teüa werripuüane su olli pärani laiale; filmapill
iljemine tungis ta kütide peale. Se sündis ni
kirest ja teadmata, et kellelgi aega ei olnud püssi
palgesse panna, waid metsalise eest pöggeneüa affas.
Lõwwi kargas ühhe obbuse selga. Kui waene ob-
bune kolleda waenlase terrawad küned oma seljas
tundis, ajjas ta irmu ja wallu pärrast taggumise
jalgade peale püüsti, kuskus siis sellile mahha. Teisjed
obbused püssid tullist nelja jooksu. Lõwwi, otsjgo
kuskumisest uimane, lastis küned sagi küllest lahti,
mõuras korra, eitis siis kõhhuli mahha ja wahtis
tullise filmadega inimeste peale, kes teüast laugel
ei olnud.

Wägga kolle ja karistik olli siin luggu. Mõüed
filmapiigud jõudsid arglikult möda, kus ükski inge ei
ussaldanud tõmmata; mehhed ollid ehmatusses kui
poolurnud, irm pidas kui lupainijas nende waimud
linni, et käel jõudu ei olnud püssi ülles tõsta, egga

sõrmel sõimu trilli peale waotada. Õnelik kül! Rikard olli esmine, kes kartuse ja kohumise tuumuse oma inge pealt ärra rapputas; tema näggi, luida lõwwi silmad Konradi peale sihtisid ja ludda waenlane praego üppamise joont tahtis wõtta, — seal wõitis irm sõbra ello pärrast tema kartuse ärra. Rikard seadis püsti otsa lõwwi wasto, ja enne kui piklemalt aega olleks olnud sihtida, krõpsatas sõrme ots trilli külles. Laeng paugutas suitsedes plüssti wälja — üks kolle ulgudes kissa, mis inimesed küpsiks teggi, tungis püsti karganud lõwwi suust. Tema allumine lõua lu rippus rammuta kui wana labba finnas, werri wolas suust wälja; tema kanas pä metsa pole, kui olleks tahnud pöggene ma minna. Weel üks püsti pauf kõllas. Tullejõggi tungis kindrali püsti otsast wälja — kuul jooksis lõwwi selja luust läbbi. Sel filmapilgul olli lõwwi wäe ja suruse kuuju ütle mata imelik. Ta kanas enast jälle waenlaste pole, toetas kehha esimese jalgate peale püsti, laialisest suust werd wälja wahjutades — ja tulline wihha ja kätte tassumise immu ilgas tema põllewist filmist wälja. Wimist jõudu kätte wõttes püdis ta weel korra waenlaste peale üppata, et neid küüntega ärralõhkuda; agga ruffuks lastud selja roo läbbi olli taggumised jallad alwatud ja ei jõudnud enam küllesidusta. Tema weddas nattuke maad awatud kehha eddasi — siis astus Anton, kes waenlase pina ja surma wallu piklemalt ei jõudnud wadata,

ruttu julgusega tema kõrwa, seadis püsti otsa lõwwi pä liggi ja krõpsatas püsti lahti. Püsti paugutamine murdis lõwwi loggonist mahha; kuul olli pä ajjust läbbi tunginud ja filmapilgul ellule otsa teinud.

„Jumal olgo tänatud, se olli abbi äddas!“ ütles kindral, senni kui Rikard wessiste filmatähega Konradi kaela langes. Konrad ütles: „Mina kallis, wahwa Rikard! ja olled mina ello peastunud; sedda filmapillu ei wõi ma ial ärra unustada! Kust siia sedda jõudu ja julgust wõtsid, kus meie kõik ehmatusesse kui kiwiks läinud, kät ja jalga ei wõinud ligutada!“

„Jumal taewast andis mulle jõudu ja julgust!“ kostis Rikard. „Jumal andis mulle julgust ja meilearu, sulle appi tulla.“

„Tõeste!“ ütles kindral, Rikardile kät andes: „se offaw lastmine teeb teile auo ja meie peame teile ühheskoos täno andma! Ei mitte üksnes teie sõbber Konrad, meie olime kõik elloga kimpus, kui teie laeng tema lõualu purruks ei olleks teinud.“ — Rikard kostis naeratades: „Sago iggamehhele oma offa auu! miina pörrutasin lõualu, teie selgroo ja Konrad tema pä ajju purruks.“

Kindral allas furnud lõwwi mõetma, mis üks tema täiskaswanud ellajas, kahheksa ehk ühheksa aasta wanune wõis olla. Temal olli niinast sabba otsani mõedetud laks sülda pikkust. Esimese jalla jämebäst põlwe liikme alt ei jõudnud inimene mõllema

käe sõrmedega ümbert kinni võtta, waid jäi weel liggi tolli ossa maad ülle. Kui nahl ärra sai nullitud, paäi iggamees tema kerre tuggewuse kombet imetä. Rael, rinnad ja liikmed näitsid kindlast soontest otsego raud tradist puñutud. Pä-lu näitas suruse polest ärja pä tarnane, kufia soneb wägga tuggewad, kontid kui teraksest tehtud, lühhidelt: kōil tunnistas ellaja wägge wat rammu, mis läbbi ta ühe kappä lopsuga obbuse furnuks lööb ja siis suus ärrakannab. Löwwi nahka anti ühe sullase kätte, kes sedda wälja toppima ja kuiwatama piddi, et Rifardile mällestusfeks piddi jama. Siis wõeti nõuks uest metsalisi ülles otstima minna, ja kindral näitas sedda möda, kuhhu pole nemad piddid mihema, sest et teed seal kuskil ees ei olnud. Eddasi minnes leidfid nemad sured laggedad, maddala kungastega, mis kōil rohke rohhu ja lilled kaskwuga kattetud ollid ja kus sured üppawkitsede karjad rohkest toitu leidsid. Nimetud ellajate karjad ollid wägga sured ja wōis neid, mis praego rahwa filmi paistsid, ehk kaskümmed tuhhat tükki umbarwates olla. Antonil olli lust mõnda neist kenadest ellajatest mahha pörrutada; agga se affi ei olnud ni kerge, kui ta wäljanäitas. Ripea kui inimesed kuhhugi karja troppi liggemale jõudsid, üppasid ellajad tule kirusega iggale pole laiale, ja ei jäänud mitte üht ainust ni liggidale, et püüsi laeng külgi ollets ullanatud. Reid pikkemalt tagakihhutada ei olnud aega, sest et kindral

ral suremaid ellajaid kätte sada imustas ja ruttust eddasi tõttas.

Eddespiddi kahhanesid nende karjad arwemaks, kunni nad wimaks opis otša lõppesid. Roht, kuhhu reissjad nüüd jõudsid olli lagge, paljas nōm, kuhhu päikese terrad pallawast paistsid, ehk kül weel kettomniko käes ei olnud. Nisuggune tühhi lagge seisid nende ees ni pikkalt kui film kandis wadata, ja siin ja seal juhtus ükski surem linnude suggu nende ette, mis kõrgel taewa al nende päde kohhal keritasid. Walged kullid, musta jalladega pikkasulgised Siggitari linnud, mis maddusi toiduks endale otstsid, kenad wauid ja Trappe-linnud, mis paljo suremad kui kaskunid on ja maitsewad lihha andwad. Emal nähti ka Zana-lindusi, agga enamist igga kiwmi otšas leiti rohkelisi, tõmmu- ja kirjakarwalisi sissalikkusi päikese paistel selga soendamas. Mets- messilased ja kilid wuhhisefid saggedast tule sees.

„Zmelik,“ ütles Konrad, „et kilikarjad ni paljo rohtu ja pulehti sömata jätnud, ma ollen kuulnud, kudda nemad muido kōil laggedaks peawad rüüstama.“

Kindral kostis: „Kilid on kül wägga kahjolilikud lomad põllumehele, agga nisuggused kahjolisefid sured parwed tulleswad arwast; need mis siin näte on, tühjakä nahlaks arwata ja ei te ial kahju. Sured kilikarjad tulleswad enamiste ifka wieteistkümnne ja kahhekümne aasta pärrast nähtawale, ja ädda siis õnne-

tuma kōh hale, kuhhu sesuggune parw juhtub. Ma isse nāggin ütsford nisugguse sure kilil-parwe, mis nisāma kolle kui imelik olli. Kili-parwed tullemad enāmist õhtu poolt ja wõib nende sündimise päil lest-Ahwrika otsata kõrbedes olla. Kui nēmad seal kõik paljaks on sõnud ja enām toitu ei leia, siis tullemad nad seie lõune pole. Mōne aasta eest juhtus mulle üks suur kili-parw wāsto, mis kui paks lumē pilwe näitis, kust laia lopsakad lund pakust mahha saddab. Kui kekel kilide pilwe al ollime, läks pääw korrage pime-daks ja kōh hin, mūh hin ja tiwade lipputamine mis mārato perrelond tuleõhhus teggi, olli kangein kui wēski wēssirattaste kōh hin. Mōda lennates sai ma pind nendega kattetud, mis wāssimuse pārrast mahha-kuffusid, ehk kelle tiwad lennuz wiggaseks ollid sa-nud. Need wāssinud ja awatud, ehk kül paljo, ollid lendawa parwe wāsto pissolaseks awata. Kilide pilwe, kust meie läbbi tullime, wōis rohkest pole pennikoorma laiune ja liggi kolme pennikoorma pik-tune olla. Ja siiski üles rahwas, et sessāne kilide karri üks neist pissēmist piddi ollema. Ehk kül ni-suggused pōhjatumad tompud, mis taewa pimedaks tewad, ja sured wiljapõllud mōne minutiga laggedaks sõwad, kahjolihtud on, siiski ei olle nēmad ial ni kar-detawad, kui kilide poead, kellel weel tiwast ei olle ja kes üksnes ma peal romawad. Neid kutsutakse jalgsekāijaiks ja tõuswad põllumehhe ihhofarwad pūsti, kui neid nimetab. Lendawa kilide peale kip-

pumist wōib mõniford se läbbi ärrakelata, kui ümber- ringi põllu ümber tuld ülesse tehhasse, et suitu aur neid mahha ei lasse tulla. Mored üppawad kilid ehk jallakāijad ei wōi middagi ärrakelata, kui suur lai jõggi, kust nad ülle ei pease. Paigal seiswad weed, ehk kus jõed pissamisē wolawad, ei pea neid kustil kinni; sest essimesed ulgad üppawad wette ja tewad oma furnud kehhadega teistele silda ette, kust nēmad ülle peasewad. — Selsamal kombel kustutawad nēmad tullufesed ärra, et essimesed surmast luggu piddamata — tulde langewad, kunni tullufe ärra-kustub ja teised järreltullijad eddasi sawad. Nende parwed on ni mārato ja usmata sured, et neid milgi kombel wōimalik ei olle ärraawwitada; nēmad sõwad põllud, aiad, einamaad ja metsad tükis pal-jaks. Kuhhu sesuggune raske nuhtlus putub, seal jättab rahwas ellokōh had mahha, rändab ni kaua otsides ümber kunni ellajatele karjamaad jälle leiawad. Kui nisuggust rüüstamata paista liggemast ei leita, siis lõppewad lojusse karjad nälga ja nõuka rahwa riffus on korrage otsas. Kilid allustawad oma te-käiki päikese tõusu ael ja rändawad kunni päikene allawereb. Mōda waese põllumehhele, kelle ma peale waenlaste karri puhkama eitis. Rahwas pūab neid iggawisi ärraawwitada, lõbb neid furnuks, tallab neid jalgade al furnuks, põlletab neid furnuks, ajjab lojusse ja lamba-karjad nende peale, mis neid peawad furnuks sõtkudes ärraawwitama — agga kõik ei

pikkale; üks pöld, mis eile weel silmale illuks ja südamele rõõmiks olli, on tänna paljaks sõdud, otsego olleks tulloke sedda ärrapõlletanud."

"Tähhele pañemise wäärt on lindude karjad, mis allati kilide pilwe järrel lennawad ja kilisi endale toiduks tarwitawad. Neid kōufesse surusid rāsta suggu lindusi kutsutakse kilide/lindudeks. Neid ei nähta muido ial, kui seal kus kilide pilwe liikumas. Agga ei olle kilide/lind mitte üks nende waenlane; igga mu metsa- ja koddus-ellojas pūab neid. Loja tarka seadust mōda ärraawitada, sest et muido kilid kōit Ahwrika ma laggedaks teelksid. Linnud, lambad, obbused, koerad, üppaw-fitsed — lühhidelt, enāmist iggaüks ellaw loom nelab neid ühhesarnatse ahnusega alla, senni kui mets-mehhed ja Hottentotti rahwas kilisi maijuse roaks peab, neid torelt sööb ja kōrwide täie offal kuwatab. Jah, kilid māsawad ka isefekstis, sest kus üks awatud emale ei pease, seal sööb naber kil tedda ärra. Agga küllalt siin kilidest! Seal on üks allikas, kus obbusid wōime jota, ja siis lähme jälle mäggede pole, kus meie wiist ellajate jahti leiame."

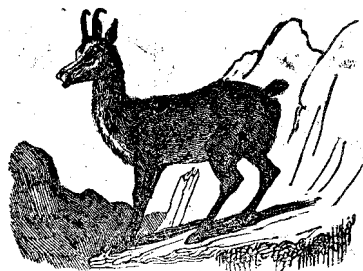
Kui nattuke aega allika jures palmi puie warjus obbusid said puhkanud, siis istuti jälle selga ja sõidetid mäggede pole, mis pole tunni pärrast nende wasto jõudsid. Mäggede peal nähti wāhe puid, agga sedda enām rohto, mis kui pilliroog iggas kohhas kaswis, ja ellajatele rohket karjamaad andis.

Orrud ja kurristikud ollid allika wee soontega täidetud, sellepärrast jõed ja ojjad iggast kohhast alla walgusid.

"Wadake ette!" ütles kindral pūsi lätte wōttes. "Kui otsekohhe eddasi lähme, kuhhu pole iggaüks isse tahhab, siis leiame küllalte pūsiile tööd ja olgo mehhed fired uut laenged siise pañema. Koeri ei olle siin tarwis lahti lasta, nemad irmutaksid linnud meil eest ärra. Seal on kohhe üks karri kaljofitsesi! Anton! näidake meile nüüd kütti offawat trehwinist."

"Johho, Halloh!" öiskas Anton, näitas obbusile kannusid, ja ajas siis tuhbat nelja kitse karja ligemale; teised teina kannul. Pūssid paukusid et mād ja orrud wasto kõllasid; lūsti ja rõemu kisa idusis, kui laeng olli putunud, ja kaljofitsesid pōggesid iggale pole laiale. Üritese aca pärrast ollid kolm kaljofitsesid tappetud, ja üks olli Rifardi paugo peale langenud; teised kaks olli kindral ja Anton mahhapõrrutanud. Konrad üks olli tühjalt taggast tulnud; agga nattuke maad eddasi minnes olli ta ka ühhe ellaja tapnud, ja Anton lastis weel mitto tükki ni offawalt sure kauguse pealt, et kindral tedda titis.

Wōne tunni pärrast ollid meie kütid ulga ellajaid tapnud, kui: kwaggad, tsebrad, Antiloped, irwēd, kaljofitsud, kaljo-üppikud, kurred, oribid, pahwianid, pōldpūad, trappi-linnud ja muud, nõnda et meestele murret teggi, ludda kōit kasa piddid wōtma. Kindral

Antilope.

fatis ühhe sullase ärja wankri järrele, misga tappetud ellajate loorma ärrapiddi widama. Senni kui sullane wankri järrele sõitis, tõttasid kättid sügga wamale mäggedesse. Süggawamal mägedes leiti mõned metsa-salgud, kelle oksade peal palju pissokest lindust ellas, mis kõit sest surest armorikkusest tunnistust andsid, misga Loja lõune-poolise Ahwrika maad ellawate lomadega on õnnistanud. Jõe kallastel, süggawas waikses orgudes, nähti saggedaste kõrge puie kõikuma oksade otsa külles kangur-linnu rippunud peffad, mis wägga kunstilikult plehhitud ja ni targal kombel waenlaste peale tungimise eest warjul seisid, et üksi neisse ei sa putuma. Maud, mis muido lindude peffasid tagga kiusawad, ei wõi nisugguste wibbu kätti kombel rippuma peffadesse ial putuda; sest nemad ei rippu mitte üksnes kõige penemate oksade ladwas, waid enamist ifka jõe ehk süggawa kurristiko kohhal, ja wäljakäimise ehk su auk seisab allaspiddi, kust wieteistkümnne tolli pikkune te sisse

käib, mis otsego torru ümmarguse peffa külles rippub. Sesiñane peffaehhitamine on wägga kawwalast ja keñast tuggewast kaste-eina kõrtest kanga wisi kotud, ja iniekspañemise wäärt Lomise seadus ellaja sees, mis teoda sesuggust tööd õppetab teggema. Mikard wõttis paar peffa, kust poead jubba wälja ollid lennanud, mällestusseks kasa.

Ka teistest lindudest ei olnud siin pudust, mis saggedaste kõige uhkema sulgedega nende silma paistis; sukru-linnud sirrisesid diest die külgi, ja püüesid oma pikka kelega die seest pissokesi puttukaid; kottad ja kullid keritasid kõrgel taewa al; keña Tourakou-lind ligutas ennast ladwa otsas, iilgaw kulla-kägu läitis päikese paistel ja turteltuikeste karratsimine kostis kõrge paksu pu ladwadeest mahha. Seal jures ei olnud liblekate pudust, kelle õrnad tiwad otsego kulla ja kalli kiwvi tolmuga ülleripputatud wälja näitasid, ja üks määrato ulk keñamatest dietest täitis igga sammu mapinda, issearranis allikade ja jõgedega liggidal. Mõned laiemad mäe arjad ollid mitme waffa ma laiuselt kõrge lilledega üllekattetud, mis mapinda oma rikka siñise ja puñase dietega, otsego kõige keñama waibaga finnikatsid. Rattuke emal seisid rohhelised põesad, tullipunase dietega; kõiksugused nõmme-rohhud katsid ma tumie rohhelise kattedega, kus peal õrnad, kollased, puñased ja ruged diekesed wäljapaisisid; Ahwrika wigi-pu lahutas oma laia ladwa mitmes kohhas laiade ja olli nõnda diesti

täis, et palju lehti ei võinud näha. Agga kes jõuaks sedda lillede illu kōit üleskirjutada, mis Ah-wrika mäggedes inimese silma ullatab! Teiste inimese puie ulgas näitas neile ka kindral leiwa-puud, selle wilja Hottentotti rahwas taigas tambib, siis küpsetab ja sööb. Leiwa-pu olli praego parrajalt õitsemas. Lühhidelt, iggal pool, kuhju nende silm agga watas, ei nähtud muud, kui ellu, täiusi ja wõdawat kaswu, nõnda et Konrad pibli sõnadega ütles: „Siia lapsed kaewu soned imitseda orgudes, et weed mäggede wahhel jooksewad, et kōit ellajad wäljal jua sawad ja linnud metsas oma jäänõ wõiwad kustutada. Nende kalbail istuwad taewa-linnud ja laulawad oksade warju al. Siia nisutad mäed üllewalt; siia täidad ma puwiljaga, mis sa olled lonud. Seal samas peffitawad linnud, ja kullid ellawad kuuskede otšas. Kõrged mäed on kaljokitsedele warjopaigaks, ja kiwvi-kurristikud koddujänestele. Nored lõwwid mōdurawad sagi järrele ja otsiwad oma toitu Jumala käest. Jõsand, kuis on siinõ teud ni sured ja palju! Siia olled neid kōit targaste seadnud ja Ma on siinõ armo-annetega täidetud!“*).

Kui nemad tül aega sedda lomise illu sainud inimespannud, ja eddasi sõites weel mõne linnu ja ellaja mahha ollid lastnud, seal akkasi koerad ühekorraga äkkitselt aukuma. Kindral küsis, kas jälle

lõwwi ette piddi ollema juhtunud? ja sullane kostis pääat wangutades: „Ei lõwwi, lõuparti egga mu rõwel ellajas, waid üks palju kurjem loom — metsärg!“

Kindral ütles mõtteldes: „Siis olleks meil mõnufam nõu kohhe taggaš kánata. Metsärg ei oska nalja!“ Nikard ja Anton küsisid ühhest suust: kas metsärg siis kurjem piddi ollema kui lõwwi ja mu kistjas metsaline.

Kindral kostis: „Metsärg on üks kurri, wägga tuggew ellajas, kes wõideldes saggedast lõwwile otša teeb. Senna jure tulleb weel, et plüssi kuul teina patšust nahhast läbbi ei tungi; teina otša effine on laia sarwedega otsego kilpiga kaetud. Pealegi on ta ni kurri, et jubba tagga tihhutamata inimese peale kippub. Mõnikord poeb ta jubba emalt metsa warju peitu, kus ta ni kaua otab kunni teläia liggi saab; siis kargab ta äkkitselt wälja, wiškab inimese sarwedega ülesse ja sõtkub tedda siis sõrgatega purruks.“

„Sellepärast peab waenlasele otša teggema!“ ütles Anton. „Mul olleks ellu otsani äbbits, kui ma nisuggust kurjateggijat ei saaks kimbutama, kes meie liggi tullu.“

Kui nemad nattu eega issekestis nõu ollid pidanud, andis kindral järrele. Agga effiteks nomis ta neid, et piddid hästi ette watama ja ei mitte teina jurest emale minema. Kui mehhed sedda ollid lubanud, siis akkas kindral jahti korrale seadma. Kaks sullast piddid jalgse koertega eel käima, et koera niia

*) Saul 104, salm. 10, 11, 12, 13, 17, 18, 21, 24.

warjul seiswa waenlase kohhe üles leiata. Teised sõitsid nattoke maad tagga järrel. Kindral finnitask weel, et kedagi ärja pähhe ei pidanud sihtima, ja nõnda räkides jõudsid nemad metsa warjule.

Te läks künklikust kurristikust läbbi. Sedda teed ollid wiistist elewantid endale läbbi murdnud, kus nad karja kaupa räggastikust laggedale karja maale wälja käisid. Te olli rohkest kuus jalga lai ja pealt offa tega kattulse kombel kinni kaswanud. Kindral ütles: „Kui elewantid nisuggust teed endale metsast läbbi tahwad teha, siis astub karja ninamees, kes ifka teistest surem ja tugewam on, suremad offad, mis tema te peal seiswad, jallaga mahha, ehk murrab neid ärra, senni kui kergemad tõrged offad painudes iffe järrele annawad ja pärrast, kui suur ferre läbbi läinud, wõlwi wiist ladwad kofko pahiwad. Elewandi karri käib nisuggustes kohtades ifka üks teise jälgil, ja kui te korra metsast läbbi on murtud, siis lihiwad nemad tedda aega möda ka silledaks. Se juhtab inimestele õnneks, et elewant teed metsast seddawisi läbbi murrab, muido ei olleks wõimalik nisuggustest räggastikudest läbbi peasta. Inimese käed ei jõuaks Ahwrika räggastiku laastada.“

Eddasi minnes wõis iggaüks oma filmaga näha, et kindralil õigus olli; sest tugewad offalised puud seisid kui seinad mürid mõllemal pool teed. Mõnes kohhas ollid sure juurtega wäljakistud puud põigiti te peal maas, et waewalt ratsa obbusaga ülle nõis

sada. Teises paigas jooksid jälle tee-arrud ristati üks teisest läbbi, nõnda et teadmata wõeras inimene siin kohhe olleks ärra eksinud. Agga kindrali suksed, Hottentotti rahwas, ollid offa wad tee-juhhid. — Pole tunni aea pärrast jõudsid meie lütid ühte metsa kohta, kus puud wähhem tihti koos seisid; seal jäid koera mehhed korraga seisma ja tõstsid käed üllesse, misga tähte andsid, et metsärja jäljed jubba käes. Kui ratsamehhed senna jõudsid, nägid nemad läbbi metsa, et eespidi laggedas orgus kolmkümend kunni nellikümend metsärga karja maal sömas ollid.

„Se on õnnelik juhtumine!“ ütles kindral, kui ärja karja ja kohta nattu aega olli wadanud. „Kui targal ettevaatlikul kombel asja tallitame, siis wõime ädaohhuta mõne metsärja mahha põrrutada. Dostega ei olle küll wõimalik ni liggi sada, et wõistime lasta, agga meie jättame obbused seie ja tõtame jalgse metsa warjul eddasi. Urro-ma kõrwas, kus ärja karri praego sõõb on üks rabba so, mis inimese jalga kannab, agga kust ärg läbbi ei pease. Meie peame katsuma senna rabba so kõrwa peale sada, seal peab iggamees oma ellaja püssi sihi otsa wõtma. Püssi paukumine saab neid wiistist metsa pelletama; agga peatsid nemad meie peale tungima, siis wõime kohhe rabba so peale taggasi minna.“

Iggamees näggi kohhe, et kindrali nõu hä olli. Mõnad astusid obbusse seljast, andsid obbused sullaste kätte, panid wärsket püssirohu pannide peale ja läksid

siis waißelt koera meeste jälgil eddasi. Ärjad ei olnud nende tullemist tähhele pannud. Metsa äres astusid nemad üksteise kõrwale riddaesse, et iggamees oma ellaja offawalt püüsi otse wõiks wõtta. Iggaüks olli kalskummend sammu teisest kaugel. Anton seisis kõrwale peal wästo laggedad, kus üks suur ärg parrajalt sõmas olli. Selgest paistis ärg Antoni silma, ja mees pani teina lehma surust imets, mis suremast kodduärjast palju surem olli. Kõige imelikumad näitasid sarwed wälja, mis laia juurtega otse effise täitsid, et agga üks pissuke kolme nurgeline tüü sarwedest katmata jäi. Pikkad mustad karwad rippusid pääst mahha ja silmad ülgasid kui tulised sõõd karwade seest wälja. — Anton piddas nõu ärjale otse ette sihtida, kus üllemal nimetud kolmenurk seisis. Siis lastis ta põlwili mahha, toetas pahhema käewarre põlwe peale, et offawamalt wõiks sihtida. Püüsi palge tõstes affas ta sihtima, ja tahtis praego püüsi lahti tehha, kui ta kindrali willistamist kuulis. Sel silmapilgul näggi ta, kudda metsärja karri ühhest ärra jooksis, kolledast ammus ja sõrgadega maad üllesse wiiskas. „Ärge tehke püüsi lahti!“ üdis kindral. „Meie same ruitu üht issewarki kolledat mängi nähha.“

Regi ei mõtelnud enam lastmise peale; sest iggamees olli näinud, et üks priiske suur lõwwi metsast wälja olli tulnud ja nüüd taasase sammuga ärja karjast möda tahtis minna. Ruttisi ei pannud lõwwi

tähhele. Wõib olla, et ta film inimesi ei näinud, sest teina wahtis üffisilmi karja pole, misuggust ellajast parremine kinni wõiks affata. Seie sadil olli suur ärg, kudda Anton mahha tahtis lasta, rahholikult paigal seisnud ja wahhel korra liggitullema waenlase peale wadanud. Agga nüüd tõstis ta pä wihhase filmaga ätkitselt maast üllesse, kumardas siis pä mahha ja kargas pääd wärristades, sabba kerus oma kolleda waenlase peale. Lõwwi jäi rahhuliste seisma. Ripea kui wihhane ärg teina liggi jõudis ja Anton jubba uskus, et ärja sarwed tedda läbbi pidid urima, seal kargas lõwwi firest kõrwale, ja teise üppamisega olli ta oma parrema effimise kappi küned ärja sapsu kinni lõnud, senni kui ta pahhema kappaga ärja su ja ninna werrikses lõhus. Ärg rõhkis kolledast ja püdis kõigest wäest oma kange terge jallaga waenlase käest lahti peasta. Üks kolle minut aega läks möda, enne kui ärg wõimust sai. Wimalts rapputas ta lõwwi enda küllest mahha, sõtkus tedda oma jalgade alla ja torlas oma sarwe pürrani lõukoera kõhtu. Lõwwi mõuras kurjuse, irmu ja wallu pärrast irmsaste. Werrega ülleültse kattetud, kargas ta maast üllesse ja püdis putkama affata. Agga ühhe mõnusa üppamisega olli ärg tedda kätte sanud, wiiskas tedda teistkorda pikkali ja torlas werrikses kappi teise awa lõwwi kõhtu. Weel ükskord lõusis lõwwi mõuramine, siis affasid ta tuggewad liimed wärrisema, kinni ta lehma pikkale sirguks ja ello wälja läks.

Tema surm ei olnud ärja wiha weel kustutanud. Ärja puhased ilgawad filmad wahtisid sallakurjusega ärrawididetud waenlase peale, nõnda et Anton ja teised sedda nähhes kohluma läksid. Esiimese jalgadega sõikus ta lõwwi furnud lehha, murdis tedda põlme- dega ruffuks ja torlas kül saddaforda sarwed tema siise. Siis läks ta emale, agga ürikesse aea pärrast tuli ta jälle taggasi ja allas ueste furnu lehha külgi oma wiha kustutama. Mikaua möllas ta sedda- wiisi kunni lõwwiist muud ülle ei olnud jänud kui üks werrine lihhatomp, siis jättis ta tedda rahpule ja allas jälle sõma.

Seie filmapilguni ei olnud lüttidest weel kedagi püüsi lahti teinud; wõitlemise mäng lõwwi ja ärja wahhel, isseärnanis tigde kurjus, mis ärg furnud waenlasele olli näitnud, ollid inimeste süddamed küps- seks teinud. Agga nüüd läskis kindral mehhed püüsid palge panna ja offawalt sihtida. Üks — kaks — wiis — seitse pauko prantsatasid üks teise järgil lahti, ja ni offawalt ollid lüttid lastnud, et wiis ärja torraga mahhalangesid ja kaks raskest awatud äddaga emale wõisid minna. Ehmatu tuli karja peale, nemad allasid ühheskoos metsa pole pöggene- ma. Esihane ärg, kes praego lõwwiga olli wõidelnud, pöras üksi lüttide pole ja tahtis mahhakumardatud päga nende peale tungida. Wihasse filmaga watas ta ue waenlaste peale ja näis isseenesega nõu piddama kelle peale kõige esiteks allata. Mikaua kui ärg

kahhemahhel seisis, sihtis Anton offawalt tema ot- sa ette, sest seie sadik ei olnud ta oma püüsi weel lahti teinud. Nüüd paugutas püs ja rauast wälja läkitatud kuul putus ärja ot- sa esise keskele. Suur ellajas tuikus, kui uimane, eddasi taggasi, langes põlwili ja ei olnud temal ni palju rammu et maast üles olleks wõinud tõusta. Anton paani püüsi uest laengi, astus metsa warjult wälja ja läks ärja liggemale, et tedda teise pauguga opis furnuks wõiks lasta. Seal kulis Anton seltsimeeste äddalist kissa, mis läbbi ta filmad ülesistis. Seal tuli kange ehmatu tema peale. Ärg olli, kui mehhe- tullemist näggi, pä uimuse mahharapputanud, maast ülesse karganud ja tormas nüüd Antoni kallale, et agga 20 sammuteine teisest weel ärra ollid. Siin ei olnud pikemat mõtlemise aega. Kiskaga wiiskas Anton raske püüsi käest, kändas taggasi ja püdis tire jookfuga rabba soosse taggasi minna. Agga se olli ilja, wägga ilja, tema kulis wihasse ellaja norkamise jubba oma kannul, arwas tema tullise ingedhku jubba oma kulla peale putuma, ja irm paani tema liikmed otsego wangi. Üks suur pu seisis tema ees. Anton mõtles pu ot- sa eest ärrapöggeneda. Mõtte ja mõtlemise täitmine ollid üks. Rahhe sammuga jõudis ta pu jure ja roonis otsego kas möda puud ülesse. Agga tema kirus ja waimo julgus ei ullatanud sihti pil- kemale, kui et ellu peastis. Ärg olli tema kannul ja ropas sarmega Antoni jalga. Mehhele olli wae-

walt weel ni palju jõudu kõrgemale möda oksi ülesse-
rohida.

Ärg alles kolledast ammuma, kui ta näggi et
waenlast enam kätte ei sanud. Seal tormas ta ullul
kõmbel pu raasto ja püdis sarwedega puud ümber
lükata; siis jooksis ta paar lorda pu ümber, wahtis
kolleda silmaga wärrisewa waenlase peale ja alles
uest püüdma puud ümber lükata. Pu wärrises nõnda
tema sarwe tõukamise käes, et Anton pea aego mahha
olles lükkunud. Seal tuli temale abbi. Kindral
ja üks wana sullane lastsid ühhekorraga oma püssid
lahti, mõlemate kulid putusid offawalt ära külgi,
tema tuikus, werri purskas silmast ja rinnust, ja
müddinal langes ta furnult mahha.

Sel silmapilgul kus ärg mahha langes, miñestas
Anton ärra ja lükkus ka pu alla õnne kõmbel pehme
sambla peale, kus luid ei murdnud. Rahwatanud
kui furnu olli ta ära kõrwas maas, ja werre oja
imises muljutud jallast wälja. Tema seltsimehed
uskusid tedda jubba furnut ollema; agga Konrad
ärratas tedda miñestusest ülesse. Anton ohkis kange
wallu pärrast, ja arwas oma säre lu ruffu ollema.
Kui Konrad jalga läbbi sai katsunud, leidis ta lu
terwe ollewad; sarw olli muljudes lihhasse putunud.

"Sumal olgo täñnatud, et lu terweks jänud!"
ütles Anton. "Wallu tahhan ma kannatada, mis
oma rumaluse läbbi sain; mis ma kindrali sõna ei

kuulnud. Mul on agga seft tahju et ma nüüd her-
rade kasa ei wõi minna, waid seie pean mahha jäma.

Agga Rifard ja Konrad ei radsinud Antonit
mahha jätta; nemad tahtsid ni kaua odata kunni
Antoni jalg piddi parranema. Sellepärrast sadeti
kippar Bulwerile sõnumid, et ta kauemine nende
peale ei piddanud otama. Nemad tahtsid iljemine
ühhe teise laewaga eddasi minna. Siis tehti üks
kandmise raam, kus peal Anton wanfrite jure piddi
kantama. — Kindral käsits siis mahhalastud ärgade
nahhad ärranülgida ja tütti ära liha tulle peal
küpsutada. Senni kui sullased sedda kasku täitsid
rakisid herrad tänastest jahhist. Rifard ütles: "Mul
olli kolle nähha, kudda ärg surmatud lõwwi ärra-
lõhkus. Agga se on sureks õnneks, et kurjad met-
salised üksteist isse ärra ufkawad, muidu siggineks
neid wägga palju.

"Loja otsata tarkus on iggas lohhas nähtawal,"
ütles kindral — "kui meie oma silmad agga lahti
teme. Tema on selle eest murretsenud, et puud tae-
wani ei ullata ja et tema sõnna tõeks saab, mis
ütleb: Giffe maad oma alla, ja wallitsege kallade
ülle merres, ja lindude ülle taewa al, ja üle kõif
ellajate, mis Ma peal romawad."

Kui wanter senna olli jõudnud, pandi Anton
wanfrite. Pärrast sedda sõdi küpsatud metsärra liha
ja affati õmajale taggasi miñema, kuhju nemad
õhtu ilja jõudsid. Metsekallajaid ei tulnud sel õfel

nende liggi; agga Anton ei wõinud wallo pürrast silma finni panna. Teisel ommikul wõeti nõuaks paar päwa puhata, kunni Anton piddi parremaks sama. Kui mõne päwa pürrast Augustin terweks olli sanud, ja Anton ka jubba parranema akkas, siis tahheti jälle uest jahhi peale minna. Agga sellest rägime teises peatükis.

Kümmes peatük.

Elewandid ja maud.

Ommiko olli willu ja märg, sest õsel sabbas kangest wihma. Sellepürrast ütles üks wassa sullane: „Täna ei maksa metsa minna, kus maddust rohkest on liikumas.“ Agga kindral naeris selle kartuse pürrast, üteldes: ei neimad meie kallale tulles, kui meie nende külgi ei akka putuma.

Nattukese aea pürrast istusid mehed kõik obbuste seljas, Anton üksi jäi wiggaše jalla pürrast wankri oidi jate sullaste jure. Et täna ei lõukoerte egga metsärgade kallale ei tahhetud akkata, sellepürrast ei wõetud enam kui wiis sullast kasa. Mõne tunni pürrast jõudsid neimad metsa. Õsene wiim olli tuleõhhu karrastanud ja selgeks teinud. Metšas rippusid weel tuhhat ja jälle tuhhat ülgawad wihma piiska pulehtede ja kasteeina kõrte külles. Mõdda

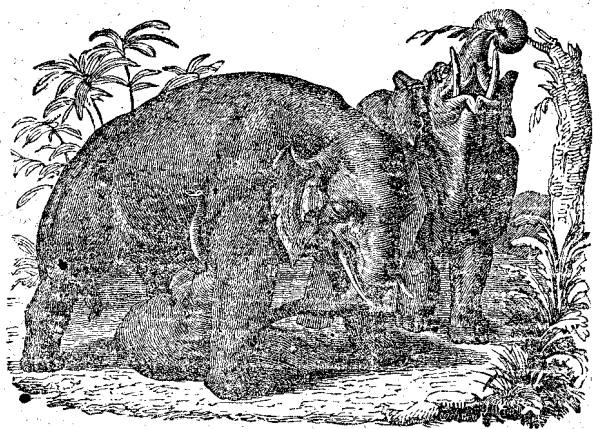
süggawamale neimad metša warju lüksid, sedda tasamine lasti obbused astuda, sest et metša willu wägga armas olli.

Õdune aea tulli jõggi neil wasto, mis wihma weest nõnda paisunud olli, et oostega ülle ei wõinud sada. Sellepürrast sõideli jõe kallast mõda edasi, kus üks kitsas metsalistest tehtud te neile juhiks olli. Wega mõda lüks metš salledamaks. Laiad süggawad orrud, kust koshisewad jõed läbbi jooksid, ja mõned tõrgemad arromaad tullid järk järgilt wasto. Mäe kurristiko kallastel kaswis rohkest puid. Alkistelt jäi üks wassa sullane seisma kes nattoke maad teiste eel olli. „Mis seal on?“ küsis kindral. Sullane kostis: „Elewandi jälgi on nähha.“ Seal tõttati asja watama ja leiti et tõssi olli. Wiimast tümaks leotud ma peal nähti jälgi ja pühherdamise assemeid.

Pikkemalt ümberwadates leiti üks koht, kust jäled pakfu räggastiku ärrakaddusid; senna ollid ellajad läinud. „Mis meie peame teggema?“ küsis kindral. „Meid ei olle enam kui ühheksa kütiti, ja ni pissokese seltsiga ei tohhi elewandi karja wasto akkata.“ Rikard pallus ommetegi liggemale minna, et ta korra filmaga Lomise Kallawi poega metšas nähha saaks. „Hä kül,“ ütles kindral — „kui mulle lubbate, et elewandi peale pääsi lahti ei te, siis tahhame neid watama minna.“ Konrad ja Rikard tõutasid rõemoga sedda tehha. Siis sõitsid

neimad elewantide teed möda raggastifu. Berandi tunni aea pärrast jõudsid neimad raggastifust läbbi laggedale, kus sin ja seal pissokesed metsatuklad seisid. Siin leiti ufi jälgi, mis Elewantide rammu tunnistasid. Suur ulk puid ollid juurtega maast ülestistud ja ladwad allaspiddi pöratud jälle püsti pandud, et elewandid juri wõisid närrida, mis neil kõige armsam toit on.

Senna kui meie sõbrad neid ja teisi märkisi tähhele pannid, mis elewantide rammo ja tuggewust ülestunniastasid, jõudsid nad eddasi minnes ühhe surema laggeda peale, kus suur karri elewantisi par-

rajalt sömas olli. Neimad ei pannud inimesi tähhele. Mõningad sõiwad pulehti, teised kiskusid puud maast

wälja ja närrisid juri. Meie küttid sõitsid sam sammult liggemale. Ellejad seisid mitmes troppis ja nähti igga troppi ulgas üks suur ellajas, mis otsego majja perremees teiste ulgas seisid. Imeks, pañemise wäärt olli nende rahholinne ja uhle seismine. Ehk kül ühheksa meest ratsa nende liggi seisid, siiski ei pannud elewantid neid tähhele, ehk teggid nõnda, otsego ei olleks neil midoagi inimestest karta. Tuggewuse peale lotes ei läinud mitte üks ainus inimeste eest põggenema.

Wõib olla et elewantide rahholine kombe Eüropa meeste süddames kartust wähhendas, sest Mikard pallus kindrali käest lubba ühhe pissufese seltsi peale jahti teha, mis teistest emal seisid; agga kindral kostis: „Ei se lähhe korda! Meie ello saaks se läbbi raske kimbutusse. Eßimene plüßi paul ühhe elewandi peale sadaks kõik nende karja meie kallale, mis — kudda teie isse näte — ülle wiiskümmend loma suur on. Meie ei jõuaks nende eest pakko pöggeneda, neimad saaksid meid ürilise aeaga kätte, wiiskasid meid obbustega tükis unnikusse ja sõitufid siis oma jalgade al purruks. Kes oma ello tahhab lõppetada, se mingo ellajid liusama! miña ei lähhe.“

Ronrad ütles: „Teil on õigus aus kindral! Se olleks üllelobbhus neid furi uhleid ellajaid, mis siin üksilus orgus rahholiste sõwad, meile middagi wigga ei te, lusti pärrast affkata irmutama.“ Kindral ütles: „Wõib olla, et meie kuskil õnne kombel ühhe

ehl lahhega kofko same, seal tahhame jahhi imu kustuda. Läksi siis eddasi, kaugele elewantide ümbert ringis mingo kaks meest teise pole metsa sõrwa ette, meie teised tassailukeste nende järgil."

Nemad jõudsid õlpsaste teise pole metsa sõrwa ja leidfid et seal nisañoti elewantide teed raggas- tikuft läbbi käisid. Reid teesi möda eddasi sõites, tulli pole tunni pärrast jälle üks arro lagge neil wasto, kus suur karri Antilope-kitsesi sõmas olli. Kindral ütles: "Piddage kinni! Siin orgus on wägga mõiñus paif neid ellajaid taggakihhutada. Kui taggapool kurristikufu suusse kaks meest ette läh- wad, siis ei jä neile muud wäljaläimise wärrawat, kui mets, kust praego läbbi tullime."

Kaks sullast astusid kofhe obbuste seljast, eitsid kõhhuli mahha ja alfasid kõrge rohhu warjus eddasi romama, et kitsed karri neid ei näinud. Kaks teised sullased assusid raggastiku te-suhhu wahhiks ette. Konrad läks ka rohhu sees kõhhuli kurristikufu pole, kust parremine jahtimist wõis wadata.

Nattukese aea pärrast ollid romajad jõe kaldale jõudnud, kus wee kofhin nende likumist ellaja kõr- wale ärraseggas. Siin ruttumine eddasi romades saiwad nemad mõne silmapilgo pärrast kurristikufu suusse. Konrad näggi ühhe kaljoliippaja liigamail kaljorünka peal seisma, kedda ta mahha pörrutas, et püüsi pauf teistele märko annaks, et need kurr- istiku suu jubba kinni pannud. Sel silmapilgul,

kus pauf ellaja kaljorünkalt mahha pörrutas, tõstis Antilopide karri ühhekoos päd püstri, tõstsid wille- wärli ealt ja putkasid siis tuhhat nelja metsa räg- gastiku pole, kust läbbi lootfid peasta. Seal kargas- sid küttrid äkkitselt metsawarjust wälja, prantsatasid püüsid lahki ja ajjasid siis ratsa obbustega ellajate karja ulka. Rolle ehmatas tulli waeste ellajate peale, kui näggid et peasmise wärrawad mõlemalt poolt kinni ollid pandud. Üks offa ehmatanud ellajaid künas parremat kät ja püdis äkkilisi kaljoseinast möda ülesronida, teine offa kargas ülle kaela jõlle, agga surem ulk pöggeneis kurristikufu su pole, kus Konrad sullastega ees seisid. Püüsi paufumine irmutas neid ka siitki taggasi. Konrad ei affanud enam püüsi laengima, waid wähtis üksikilmi ellajate pöggeneimist. Kindral, Rifard ja Augustin ollid keskel pöggenejate ellajate ulgas, kes kui perruks läinud eddasi taggasi möda orgu jooksid ja iggas kofhas uut surma ädda ees leidfid.

Üks awatud ellajas suremast Antilope-suggust, mis Onu kutsutakse, olli ühhe sullase peale tungi- nud, ammastega Hottentotti mehhe jallast kinni affanud ja tedda obbuse seljast mahha kiskunud, kus mees äddast appi! appi! kiffendas. Konrad tahtis praego appi minna, kui ta koggemata ehma- tuse kiffa oma kõrwas kulis. Riisa peale päd senna pole künates näggi ta kudda wäña sullane läega metsa tulla peale näitas: "Wadate mis seal!" —

Konrad watas ja läks kahwatumaks kui furnu. Waerwalt kolmkümmend sammo temast emal paistis kõrge põesa taggant sure elewandi pä tema wasto. Ehmatas olli Konradi ni küpsels teinud et ta essi: otsalt ei kät egga jalga wõinud ligutada. Hottentotti mees olli nisammeti ehmatanud. Kui Konrad iljemine elewandi peale püüsi tahtis paugutada, kelaas sullane sedda teggemast, üteldes: meie peame firest ärrapõggenema.

Walhe aeal olli kindral ja Rifard sullasele appi jõudnud, kes Gnu ammaсте wahhel olli, ja teggid Gnule otsa. Konrad pöras sullastega obbused ümber ja akkassid teiste seltsimeeste pole põggenema. Alkiline obbuse kabja müüdin ehmatas elewandi üllesse. Tema tõstis kiffa, pöras pä ähwardades põggenejate pole, ajjas kõrwad püsti, tõstis koonu üllesse, ja murdis, nori puid kui kõrjaid jalgade alla tallates, metsast wälja.

"Wägga ilja!" üdis wana sullane, kui elewandi tempu olli näinud. "Tema eest ei sa meie enäam põggenema, sellepärast peame katsuma püüsi kuli temale silma sata."

Konrad piddas obbose kinni, ja näggi taggast wadates, et elewant agga wiiskümmend sammo temast emal olli. Raske lehhaga jõrkis ta firest eddast ja müras sure wihhaga. Konrad lastis tedda kahhes kümne sammuga liggidusele tuula, sihtis ruttust ja krõpsatas püüsi lahti. Temaga ühilase peastisid ka möllemad

Hottentotti mehhed oma püüsid lahti. Üks kuul putus trilides ellaja põhjato pä külgi, agga ei annud süiski surmawopsu. Elewant näis nago kohluma, jäi filmapilgo seisatama ja tormas siis tullise wihhaga jälle eddast. Sure kiffaga pistisid kättid uest tema eest puñuma. Agga pari filmapilgu pärast olli elewant Konradi kannule jõudnud, tõstis oma koonu üllesse, lastas wopsuga Konradi obbuse seljast mahha, senni kui obbune ka üle kaela mahha langes. Onnelombel ei olnud lõõk ni raske olnud, et Konradi uimaseks teggi. Konrad wiiskas ennast kõige ram-muga nattuke kõrwale, et elewandi jallapiffune kihwa tema külgi ei putunud, waid ma siise läks. Elewant ei allanud teistkorda kihwaga rabbama, waid wõttis piffa koonoga Konradi ümbert kinni, wiiskas tedda oma esimeeste jalgade wahhele ja püdis tedda seal peneks sõituda ja tampida. Kõl ollid nüüd õnnetumal mehhel kolledad filmapilgud, kus üks ainulene astumine tema ellule otsa wõis teha. Korra wautas elewant oma jalla ni tuggewast tema rindade peale et luud räggisefid; teise korra astus ta Konradi kae warre peale. Ni äddaline ka luggu olli, süiski ei kautanud mees melearru pääst, mis tedda üksnes surma käest wõis peasta. Disego us wingerdas ta maas ühhest paigast teisi, et Elewandi raskeid jallad tedda purruks ei wõinud lõhkuda. Piffalt ei wõinud ta seddawisi oma ello oida. Jubba allas jõud raugema, külm iggi tõusis otsa peale,

liikmed läksid tuumaks kui pu tükkid, ja Konrad uksus, nüüd on elloots mul käes. Seal tuikus elewant äkkselt kõrwale ja püüsi pauf pörrutas Konradi kõrwa. Tema tundis weel, kudda üks tuggew kassi tedda nattuke mahha langemast elewandist kaugemale tõmbas, ja minestas siis ärra.

Mineistus ei kestnud kaua. Konrad teggi silmad lahti ja näggi, kudda wana sullane Kloohw, üks Hottentotti mees, tema jures põlwili maas olli. Konrad küsis, kas elewant piddi surunud ollema. „Surnud!“ kostis sullane. — „Eh! kül Konradi kehha pörrund ja muljutud olli, siiski ei olnud midagi luud katki murtud; tema küsis: „Kes mind waenlase ellaja käest siis peastis?“ — „Minä!“ kostis Hottentotti wana mees rõemsa palgega. „Senni kui ellajas teiega wõitles, passiin ma püüsi ueste laengi, kolm kuli rohule peale, ja et ellajas kanges wihas minust middagi luggu ei piddanud, astusin ma liggemale, seadsin püüsi otsa tema silma liggi ja krõpsatasin sõrmega triikli lahti. Partauts-puhw! seal olli suur pois külleli maas, ja seal puhkab ta praego!“ Ja wanamees naeris ja nuttis rõemo pärast, et Jumal tema kae läbbi Konradi ello olli piffendanud. Konrad ajias ennast jälle jallule, mis jures temal teise abbi tarwis ei olnud. Rinnad ja muljutud käewars teggid wallu, agga muido ollid liikmed terwed. Surmatut elewant olli üks suur ellajas, enom kaks sülda kõrge ja liggi kolmeteistkümm

jalga pit ilma loonota; jallad näitasid kui mehhe kõrgused sambad wälja. Üks sullane olli Konradi obbuse finnipüüdnud, nüüd istus ta jälle obbuse selga ja läks watama, kus teised selfimehhed piddid ollema. Ellaja loma ei olnud kuskil enam nähha. Senni kui Konrad elewandiga wõidelnud, ollid Antiloped kurristifu suust ärrapõggenenud, kus wahti piffemalt ees ei olnud. Teine sullane olli irmu pärast ärrapõggenenud, ja wana Kloohw üksi Konrabi jure jänud. Konrad kitis tedda, süddamest tänaades, üteldes: „Siino truust ei tahha ma ial ärrauuustada.

Metsa äres saiwad neimad selfimeestega kolko, kes lõik awatud Hottentotti mehhe ümber seisid, tedda Onu obbuse seljast mahha kiskunud ja nüüd minestusest ei wõinud ülesärratada. Konrad üppas obbuse seljast ja tõttas luggu watama. Tema ütles kui Hottentotti läbbi sai kaskunud: „Sel korral on nalli surema õnnetuseta mõda lainud; obbuse seljast kuffumine on pä uimaseks teinud ja jalla fedderlu on assemelt lainud, sedda tahhame ruttust korrale seada, enne kui paistetud sureks lähheb. Wõtte põlwest finni, mehhed; piddage — hä kül — ja nüüd wennitage piffamiste tõmmates — üks, kaks, kolm — kül! jubba roksatas, nüüd on assi korral. Tedda peab rami peal wankrile kandma, obbuse selga ei wõi ta täna enam minna.

Rindral kästis tedda põesa warjule mahha panna

ja tahtis siis jälle jahhi peale taggasi minna. Agga Konrad ütles naeratades: "Tänasest jahhist sago meil kül; ellajad en kõik ärrapõggenend." Kindral watas ruttust ümber ja küsis: Kuddas se wõimalik olli? miks teie wärrawa wahtimist mahha jätsite? Agga, tulle Jumal appi! kuddas teie rided nõnda mudda ja porriga kofko on sanud? kas middagi foggemata õnnetust juhtunud?

Konrad kostis: "Jumal täänatud! õnnetus läks miinust möda; wana Kloohtw sai mulle õigel aeal appi, muido olleks aasi furjemaks lainud." Nikard küsis: Kas olliid ta Gnuga kimpus?"

"Ei," kostis Konrad — "se lord juhtusin elewandiga kofko." Agga nüüd olli küsimisi otsata, kunni Konrad ja wana Kloohtw luggu neile pikke malt ärraselletasid. Nikardil tuli sedda kuuldes wessi filma, kui ta üeis: Oh Jumal! mis kolle luggu wõis siinul metsalise jalgade al olla! ja et sa seal meelt ärrä ei einud, se on enäam kui miina mõistan.

"Wõi miino wahwa Kloohtw on teie ello peastnud!" ütles kindral. "Tulle seie, wana auus mees! ma lassen sind priiks. Sa wõid minna, kuhhu sa isse tahhad." Kloohtw ütles: "Mis ma priusega pean teggema? Miina ei tahha teie jurest ärraminna."

"Siis jä miino jure kui priimees!" kostis kindral. "Ma tahhan sulle walta maksta, sa pead mulle jägermeisteriks jama. Sedda nime-auo pead sa eddespidi

landma." — Agga wanamees tõrkus wasto, üteldes: Mis ma nime-auo ja rahbaga pean teggema? — Ande mulle leiba, riet ja maggamise affet omäs majjas; suremat ei olle mulle middagi tarwis." Selle peale läksid kõik ühhekoos furnut elewanti watama. Kindral käskis lastud Antilopi kitsed kofko torjata, tuld üllestehta ja lihha küpsetada, et süa wõiksid sada.

"Tõeste!" ütles kindral, kui tük aega elewanti sai wadanud. "Se on tõeste imeks panna, et teie, armas Konrad, tema käest elluga peasite! Mõne aasta eest näggin ma omä filmaga nisuggust asja, kui jahhi peal olin, agga seal juhtus surem õnnetus. Üks püessi kuliga awatud elewant sai ühhe kütli meie liggidal finni, tõstis tedda obbuse seljast ja wiis tük maad eddasi, wiiskas siis mahha ja läks jalgadega peale sõtkuma, kunni mees ärra surri. Selle peale läks elewant tük maad eddasi, kinas sealt furnu jure taggasi ja akkas uest tedda tampima, kunni kõik kontid ruffuts läksid. Tema wõttis siis loonoga tambitud kehast finni, kandis tedda tük maad ja wiiskas siis räggastiku. Meie tullime mäe kaldalt alla, lassime püssid elewandi peale, agga laugus olli ni suur, et kulid temasse ei putunud. Pärast tungisime uest elewandi kallale, lassime temal efsiteks ühhe jalla lonkruts, siis surnuks, agga waene pudruts sõikutud mees ei tõusnud se läbbi ellama."

Nõnda räkides jõudsid tulle jure taggasi, kus

neimad rohhu peale puhkama eitsid, senni kui wana Klooohw neile piddi elewandi jalgu küpsetama, mis wägga kalliks maijuseks Ahwrika maal petaks. Küttid ollid nõnda wästinud et mõne filmapilgu pärrast unni iggamehhe filmad kinni olli pannud. Ma sisse kaewatud auku olli Klooohw isse tullutele teinud, siis wiskas ta kiwwid tulde ja küpsetas kiwwide wahhel kallid lihhatükki. Mikaua kui jallad küpsefid tehti aige jallaga sullasele üks raam, ja mäsiti mõni parrem lihhatük suurte lehtede sisse, mis teiseks korraks kasa piddi wõetama. — Tund aega, eht nattuke rohkem olli üllemal rägitud tö jures möda läinud, ja Klooohw tahtis praego maggajaid üllesärratada, kui mehhed ehmatuse kiffaga maast ülleskargasid. „Üks Puhw-Udder!“ kiffendas kindral. „Wadake ette!“

Klooohw kargas tuggema wemlaga põesa alla, kus üks nelja jalla pikkune maddu sihhisedes päüllesse tõstis, keel pikkal suust. Klooohw andis ühe ossawa matsu, misga uesi laia pä ruffuks lüdi, et sabba agga weel wingerdas. „Ei ta enäma alla nõelama!“ ütles Klooohw. „Eile õfene wiim on neid pessfadesi wälja tonud. Kes tedda effitelä filma on sanud?“

„Mina!“ kostis kindral. „Maggades tundsin, otsego olleks leddagi mino külge tuttistanud, mis mind üllesärratas. Pääst ülles tõstes näggin ehmatades, ludda Puhw-Udderi sabba mino rindade peal

olli, teima pä ja kehha seifid kae al peidus, kus nad mino kehha soea said. Ehmatuse pärrast ollin ma effimesel filmapilgul tuim, ja ei teadnud, mis piddin teggema, sest Puhw-Udder on nifama kurri waenlane kui Kobra Kapello. Üks pissote amba kripsutamine teeb inimesele surma. Mis ma piddin teggema! Ollaksin ma tedda ligutamise läbbi ehmatanud, siis olleks ta lohhe ammustanud. Minofene peadmise lombe olli: kui sabbast kinni wõttes tedda äkkiselt kae alt wälja tõmbasin ja kaugele wiskasin. Sedda ma teggin ja tõstsin ühheskoos kiffa, misga teised üllesärratafin. Juimal olgo täinatud, et assi korda läks, ja meie sel korral ehmatusega peafime.“

Klooohw leikas mao pä otsast ja mattis ma sisse, et kellegi külgi koggemata ei saaks putuma. Siis wõeti elewandi lihha tulle august pallawa kiwwide wahhelt wälja, mis iggaühhele wägga maitfes. Mikard, Konrad ja Augustin ütlesid, et neimad weel ial maggusamad lihha ei olle maitsenud. Kindral ütles: „Ahwrika ma teeb kül mõnda kolledust, agga teiselt poolt annab ta inimestele mõnda kallist maijust, mis Eüropa kuningad oma laua peale ei sa.“ — „Tõssi kül“, kostis Konrad. „Siiski tahhan ma hä melega elewandi jalla maijused kaffumata jätta, kui neid muido ei sa, kui surma äddaga. Ja mis aitab kõik Ahwrika illu ja kenadus, kui igga filmapilgul kurjad metsalised ja wihased maud meie peale wõiwad tungida.“

Kindral ütles: „Kes maggusat tahhab maitseada, peab ka kibbedat kannatama. Meie ei wõi odata, et elewant jubba walmis küpsetud meie laua peale peab tulles. Kistjate metsaliste eest wõib inimene ennast oida, ja maddude selts ei olle ka ni kurri, kudda arwatatse. Miina ellan mõnda aastat siin ja selle pikka aea sees ei olle eüam kui kolm, nelli inimest maddude nõelamise läbbi ärrasurnud. Kui inimene ehmatusses tarka mele arro ärra ei kauta, siis peaseb ta ifka maddude käest.“ Mikard ütles: „Jggal mehhe ei olle ni paljo pikka mele arro, kui teil täna olli!“

Ugga kindral kostis: „Armas, noor sõbber! inimene wõib aega möda igga asja peale arrida, ja kes saggedast siin kolledas metsakohtades ümber käib, se saab aega möda julgust ja pikkalist mele arru iggas koggemata ädda ohhus. Wiibased maud ei te ial muidu inimesele wigga, kui siis, kus neid wiibased tehakse. Mõnda mällestän miina, kudda üks. Gottentotti sõda mees ennast kurja mao käest peastis, kes kül ni teina kehha liggidal olli, et mehhe olleis wõinud tappa. Mees tundis ühhe ommitul maggamast tõustes ühhe ellawa loma oüa nahl pütside sees lifumas. Teina arwas ühhe sissaliku ollewad ja ei pannud luggu suremalt tähhele, waid astus mõne sammü eddast ja affas jalga rapputama, et sissalik wälja kulluks. Kuis ehmatas mees kui arwatut sisseliko kohta üks pit must us wälja kullus

ja teina keddre lu ümber mængides ennast kerutas! — Ehmatuse kistaga kargas mees kõrgel ülesse, rapputas kõigest rammust waenlase jalla küllest kaugele ja täinas õnne, et elluga olli peaknud.“

Kindral räkis pikemalt, kudda kurjad maud muidu inimese külge ei affa, kui seal, kus nende peale astutakse, ehk kät nende wasto üllestõsteakse; ja kudda mõned linnud selle tarwis löbud on, et neimad allati maddust ärraukkawad, kui Siggirtari lind ehk maddudesõja. Selsiüatsel rõwel linnul on kurre jallad ja koka pä; teina on Idunepool Uhwritas wägga sureks kassuks, sest et ta otsata paljo romajaid ussist wähhendab, mis muido inimestele kimbutust teeksid. Maddudestapja surmab enne oüa saati kui ärrasööb. Sögu teina ussi wat kárnast konna, ifka tallab ta essiteks elloka oüa jalgade al surnuks, ja on teina jalla tallamine ifka ni offaw ja tuggew, et suur maddu se läbbi otsa saab. Tabbab ta ussiga kolkko, mis wägga suur on ja wasto wõiks affata, siis sassib ta teinast nokkaga kinni ja tõuseb kui wälk kõrgel õhhu sisse üllesse, lassib sealt sagi mahha kulluda ja lennab isse kirusega järrel, et enne kui maddu kõrgelt kullumise uimusest üllesärkab, teinale surma wopsu wõib anda. Arwast piab ta tiwadega maddu surmata, eüamist ifka jalla rögga misega. — Mikard küsis, kas paljo kihwiist maddust Idunepool Uhwritas pididi leitama, mis peale kindral kostis:

„Kõige kardetamawad on Kobra Kapella, mis mõnikord ülle kae jalla pikkusels kaswab ja wägga wilge ellajas on. Teina rammu ja wilkus on ni suur et ta mõnikord maast obbuse selga inimese külge kargab. Teine on Puhw-Adder, kedda natto- kese aea eest tundma saite. Kolmas kutsutakse Mäe- Adder, mis wägga kurri on. Siis leitakse siin veel üks maddude suggu, liggi kolme jalla pikkune, kedda sülitaw-ussiks nimetatakse ja sellepärast wägga kardetakse, et ta kaugele oma kihwti inimese peale sülitab. Kui kihwtine illa silma putub, seal lõppeb silma walguks ärra. Kõige kurjem on Kobra Kapella. Juhtusin mõne aasta eest ühhe tuttawa jure wõersi, kus parrajalt küttis maad tehti. Tõrahwaga juttu westes, näggin ma ühhe mehhe koshkudes põesa jurest ärra kargama; ma tahtsin liggemale astuda, seal üldsid mehhed: üks Kobra Kapella on põesas praego üppamisel. Kui püüsi nool langes maddu süsise- des miino kallale; taggasi kargades langesin kaldast ülle kaela jõkke. Seddawisi peastlin pörrumise wop- fuga ello waenlase käest. Hottentottlased wemmel- dasid mao furnuks, mis rohkest wie jalla pikkune olli; pä leigati otsast ja maeti mahha. Mõnda wõinwad romajad waenlased mittokord ehmatust inimesele teha. Üks suurt suggu naisterahwas leidis tuppä astudes sure Puhw-Adderi lapse tätki kõrwas püüsti, agga õnnekombel nottiti waenlane enne mahha kui lapse külgi sai putuma.”

Siis rägiti weel mõnest rohhust, mis maddude ammustamise wasto tarwitatakse. „Kõige mõnusam arsti rohhi on,” ütles kindral: „Kui kihwti peale ammustamist wälja imetakse. Kui imejal keel ja mokaad terwed on, siis ei olle teinal middagi kartust; sest mao kihwti wõib inimele kartmata süse nelata. Enne inimest tehakse aaw suremaks, et rohlemine werd jookseb; siis antakse ammustatut inimesele roh- kest rōeska pima jua ja autakse ammustatut liget. Hottentottlased leikawad mõnikord kaña rinna lõhki ja panewad lõhkend rinnaga kaña ellawalt awa peale. Kui aaw wägga kihwtine, siis surreb kaña silma- pilgul; seal wõetakse teine, kolmas ja neljas kaña, kunni arwatakse et enam kihwti awas ei olle. Üks miino tuttawatest olli seddawisi oma lapse ello surma käest peastnud. Essimine ja teine kaña surriwad silmapilgul ärra, kolmas olli uimane ja warus, agga ei surnud enam awa peale. Lapsele anti pima jua, ja pandi nõelatut jalga jõkke, ja laps jäi ellusse.”

Kui maddude jut sai lõppetatud, lõttasid mehhed wanrite jure õmajale taggasi, kus mõnda elewanti ja maddude luggu weel unenäus nende ette tulli.

Üksteistkümmes peatük.

Lõupardi-, Zana-lindude- ja Girahwide=jahht.

Meestel olli palju tööd tappetud ellajate nülgi-misega ja nahkade wälja toppimisega, kus wana Kloohw wägga ossaw olli. Augustin korjas Ahwrika ma teña kassusi ja lillest iggapääw, mis kuwatati ja pabberi lehtede wahhele kofko pandi. Herrad käisid jahhi peal ehk wiisid Antonile aega, kes awastut jalla pärrast wälja ei peasnud. Jahhi peal lasti pissokesi, teña sulgedega lindusi ja püüti illusaid liblikaid ja puttulaid, mis mällestusels koeo piddi widama. Rahhe näddala pärrast olli ni palju kofko korjatud, et enam ei teatud, ludda kōiti ärra jõuaks wia. Enne kui Rappi linna taggasi minnikut ette wōeti, lubbati weel Antonile rōemuks üksford suremaid ellokaid tagga minna kihbutama.

Kindralil olli lusti Zana-lindusi tagga ajjada. „Se on wägga hä!“ kitis Rikard: „Seal ei olle meil middagi õnnetust karta.“

Kindral kostis: „Meie obbustel on ferged jallad, mis õlpsalt ei kōmmista, sellepärast wōime Zana-lindude kallale affata, muido wōiks mõni tullise kihutamisega üle kaela mahha kulluda.“ — Siis küssiti wana Kloohwi käest, kus kōige parrem Zana-lindude jahhi koht piddi ollema?

Kloohw ütles sures Karroos Zana-lindu küllalt

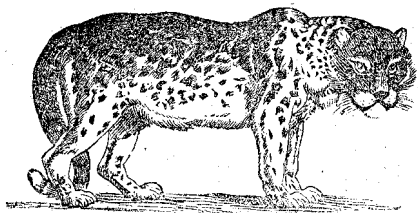
ollema, kui paari päwa teed herrad eddasi tahhaksid minna. Kindral kästis wantrid seie otama jada, senni kui nemad ratsut Zana-linnu jahhile läksid. Rikard küssis, mis suur Karroo piddi ollema.

Kindral kostis: Suur Karroo on üks kõrge lagge, kahheksakümmend pennikoorma pikkuti ja 17 pennikoorma laiuti; enamist lühhetassane ma sawwise ma pinnaga pae pōhja peal. Ojjasi ja jõgefi joofsest suur ull ristati, pōigiti laggedast läbbi; pōualisel suwmel kuinawad wee soned ärra, et agga wirtsud ja lombifesed järrel jäwad, kust Zana-linnud ja muud laggeda ellajad oima janno kustutawad. Sel puhul ei olle meil janno kartust, wihma weffi on jōed ja ojjad täinud, ja ma pinna rohkest lilletega üllekatnud. Pōualisel aéal ei affaks ma teid senna melizama, kus pallaw päike ma pinna otsego tellistiwiks küpsetab. Mina juhtusin korra kuival suwmel senna ja olli luggu kurb kül. Üksnes surema jõgedede kallastel, mis ojjafeseks ärra ollid kuinawad, paistis mõni fiddur lehtis pōesake meie silma; muial ei elnud puud, pōesast egga rohhu wōssukest kuskil nähha.

Üks sullane jäti wantrite wahhiks, teised wōeti ratsul jahhile kasa. Werandi tunni aea pärrast ollid kättid jubba teel, wana Kloohw neil tejuhhiks ees. Lōune aéal puhhati willus metsawarjus obbuftid ja noffiti kasa wōdetut te-mona, siis eideiti sellile leiba luusse lastma. Anton wōttis püssi õllale ja läks ühhe kindrali sullasega seltsis metsa lindu watama;

neimad lubbasid tunni aea pärrast teiste jure taggast tulla.

Pole tunni aea pärrast olli Anton kolmkorda püüsi pörrutanud ja iggaford ühe ellaja surmanud; seal näggi ta läbbi metsa ühe surema ellaja ja üdis Hottentottlase ka watama. "Pöggene taggasi! se on üks Lõupard," ütles Hottentottlane.

Anton ütles: Lähme lurides metsa warjul eddasi, siis püüsid korrage palge ja matsud Lõupardi pihta; egga ta meie käest enam ei pease. Ehk kül Hottentottlane wasto tõrkus, süiski ei wõtnud Anton tema keeldu kuulda waid olli julge püüside tuggewate laengete peale.

Neimad tungisid pöesaste warjul sam sammult illokeste eddasi, et metsaline neid näha ei wõinud; püüsid seisis mõllemil winnas ja küttid liggistiko teine teise kõrwas. Nende jalla astmine näitis ni kerge, et sest suremat kahinat ei tõusnud kui mahha langetawast pu lehhest, mis tuul mahha puistab. Pöe-

saste kõrgust möda püüdsid küttid kord kürafile, kord käppil liggemale minna; Lõupard ei pannud nende tullemist tähhele. Anton jäi pakso pöesa tahha seisma, paenotas käega ohsad eest ärra ja käs kis Hottentottlast wadata.

Lõupard olli maast ülestõusnud ja mängis kahhe poeaga, mis käsist paljo suremad ei olnud. Tema pühherdas neid möda maad, pörkas paar samm eest kõrwale, tulli siis jälle taggasi ja teggi muud nalja. Hottentottlane ütles: "Lätki eddasi, tema ei ponne mängides meid tähhele." Anton ei raatsind keñast waatmisest ni ruttu lahkuda. Salleda kehha metsalise liikumised ollid kerged, näggusad ja keñad, tema kirus imetapaemise wäärt. Tema sille tippu line nahk läikis kui pegel päikese paistel ja paistis igga silmapilgul teist karmu. Tema eitis kõhhuli, löi korra poegi käppatega, ehk teggi ealt otsego olleks tahnud neid irmutada. Poead roñisid tema kehha möda üllesse ja rebbisid ema kõrwu pididi, kunni ta pääat rapputades neid küllest mahha warristas. Anton ütles: Lähme senna teise pakso pöesa tahha, sealt ullatame tedda lastma.

Püüsi rohtu pannide peale rapputades tõttasid mehhed tasfaiilokeste eddasi. Neimad jõudsid somitut kohta, ilma et metsaline neid tähhele paki; Lõupard olli 40 samm neist emal. Anton tõstis püüsi palge ja sihtis offawalt mahha sirrutatut metsalise peale, kelle pä effimese käppade peal seisis, filmad poegade

pole wadates. Kui küt parrajalt püüsi lahti tahtis peasta, raskatas üks kuirwand pu:oks teina jalla al katti, mis läbbi püüsi sihtimine nurja läks. Lõupard olli raskatamise peale mõurades maast üllesse karganud ja kändas põrnis silmad pöesa pole. Teina teina kujuk olli korraga kolledaks läinud. Silmad põllesid kui tulokesed, karmad tõusid wasto okka püsti ja sabba pekkis kui piits wasto külgest; kolledad ambad paistsid laiale aetut suust wälja.

Anton olli esimesel silmapilgul kohkunud. Kindla filma ja käega sihtis ta teistkorda metsalise peale — püüsi paukus — kolle ellajas tõstis maddalat wingumist, püdis üpputa, warus kohhe jälle taggast ja eitis sippeltades inge. Poead ollid kui tuul kopasse taggast läinud.

„Tõttame nüüd poegi püüdma!“ ütles Hottentottlane. Agga Anton paani esiteks püüsi uest laengi ja tahtis enne mahhalastut Lõupardi ärranülgida, ehk kül Hottentottlane wasto seisis, kartes et issane ellajas senna wõiks jõuda. Anton toetas püüsi pöesale, aktas siis Lõupardi nülgima, senni kui seltsimees kopase pugges poegi kinni wõtma. Ühhe pu kändas seadis ta pöigiti kopa su ette, et poead wälja ei peaseks.

Mahl olli jubba pole lehma pealt lahti nullitud, kui äktselt äddaline wingumine kopast ja kolle mõuramine metsa poolt Antoni kõrwa kosisid. Anton kändas püüsi metsa pole ja näggi kohkudes teise surema Lõu-

pardi, kes karrates kopale tõttas. Ei olnud enam mõimalik püüsi pöesa ärest kätte sada. Teina pöggenees kiffendades metsalise eest ühhe kaljo künka otja, mis kopa su kohhal seisis. Surma irm kihutas mehhi-kest, et kahhe üppamisega künkale jõudis, Lõupard teina kannul. Metsalise film põlles ja su wahhutas kanges wihas; Antonil ei olnud suremat sõda riista kui üks pil nugga ja tuggew rammu liikmetes, siiski tahtis ello ja surma peale wõideldes waenlasele wasto aktata. Kui pikale wõis teina rammu kiffja metsalise jõu, ehk nugga kolleda ammaste ja küunte wasto seista? — Nugga püsti kõrgel käes, silmad riggeda ellaja wasto kändatud — otas mees waenlast; Lõupard seisis praego kargamisel, kui äktselt poegade wingumine kopast kõllas, mis tedda mõurades kopa suusse kutsus. Su-augo ette pandud känd ei lastnud tedda siise. Tullises wihas olli ta püüsi kändas wasto tõuganud, et tuikudes taggast pörkas. Poegade wings kiffa kihutas teina wiha ja sundis tedda uest pakko wasto tormama. Känd ei likund paigast. Seal saasis metsaline esimese kappatega kännust kinni, agga Hottentottlane piddas seest wasto, et Lõupard kännust wõimu ei sanud.

„Wiska poead wälja! Siis ehk jättab ta meid rahhule,“ kiffendas Anton. Teina ei sanud wastust ja näggi, et metsaline ue rammuga kännu kallale läks. Ussi läks jälle tühja. Anton watas pöesa pole, kus püüsid seisis, nõu piddades, kas mõimalik

olleks tulleriista kätte sada. Agga enne kui ta künkalt mahha jõudis, olli Lõupard mõrudes teina ees, jubba kaljo naal püsti. Teina olleks Antoni purruks teinud, kui poegade kissa tedda kopa suhhu taggasi ei olleks winud. Teina wingus, oigas ja mõuras wihha pärrast ja lõhtus sured tülkid küüntega kanno küllest ärra. Anton käskis teistkorda poegi wälja wiffata, agga wõib olla, et mees teina käsko ei kuulnud, eht et wõimalik ei olnud käsko täita; luggu jäi nisa moti. Wõimus näis wimaks Lõupardi kätte jama. Teina olli jubba ni sure augu teinud, et pole päga sisse mahtus. Anton näggi kolm korda alja naa terra kopa suust wälja läikima, ja kolmest awast immitfes metsalise werri; agga awad ei olnud ni sügawad, et surma olleksid wõinud teha. Seal näggi Anton lahwatades ludda Lõupard küüntega Hottentottlase käwarrest linni olli sassinud. Mehhe wastopañemine attas raugama, kaua ei wõinud ta jõud eham wasto seista. Ränd attas lifuma, Lõupard kolledamast mõurama, ja ürikesse aea pärrast olli känd augo eest ärrakistud. Anton kiffendas sure ealega.

Sel silmapilgul kaddus ta kaljo künkalt. Woofsa üppamisega olli ta üllewalt Lõupardi turja peale langenud; teina tuifus metsalisega tülkis mahha, agga õnnelombel juhtusid Antoni põlwed waenlase kaela peale. Nuttust kät üllestõstes, tõukas ta pilla laia terraga noa pärrani metsalise rindu, kargas

püsti ja tõttas püssi wõtma. — Agga enne kui püssiga taggasi jõudis, olli metsaline wingertades inge eitnud; nugga olli süddamest läbbi läinud. — Hottentottlane tulli kopast wälja, langes tännades Antoni põlwi ette, et teina ello olli peastnud. "Ei seft polle suremat juttu," ütles Anton: "sa olleksid mulle nisa moti abbiks tulnud, kui miina kimpu olleksid juhtunud. Näita mulle awatud kät?"

"Ei olle kael suremat wigga," kostis Hottentottlane, "luud on terwed, kül lihha ja nahk kaawad jälle kokko; werre jooksmise pañien kohhe linni." Sedda üteldes kiskus ta paar rohhu-kassu maast, tampis neid kiwvide wahhel purruks ja siddus pudru rättikuga awa peale, kus werrejooksmine filmas pilgul lõppes ja wallu taggasi andis.

Kui Lõupartide nahhad mõllemil ärra said nullitud, läks Hottentottlane poegi kopast toma, tedda jalgu pididi kokko olli siddunud, et ärra ei peaseks. Siis wõtsid mehhed kirjud nahhad õllale, poead kaenla ja tõttasid teiste jure taggasi, kes nende pärrast jubba mures ollid. Kindral ja teised pañid Antoni julgust imeks, kui äddalist luggu kuulda ollid sanud.

"Tõeste, üks julge wahwa mehhe tõ," üdis kindral. "Agga, armas Anton, teine kord ärge minge ni julgest Lõupartide kallale, mis wägga tiggedad kistjad on. Meie peame eddasi tõttama, teel

rägin teile juhtumise kus assi ni õnnelikult korda ei läinud."

Teed mõda eddasi trawides räkis kindral: "Lõupard on üks kiffja waenlane, kes lambaid, wassikaid ja warsfasi allati taggakiufab, ja se läbbi Rappi-ma rahwale paljo kahjolitum on kui lõwui. Sjel lurib ta inimeste ellokohdade ümber saaki walwates, ehk kül mehhed ja koerad tedda iggaskohhas pelletamas on, ja tedda kül lingu, lõfsu ja püssiga pütakse. Saab ta taggakiuhutajate eest pu otsa, seal ei tohhi ni liggi uffaltada kui ta üppamine ullatab; kui püssi mats tedda kohhe ei surma, on kättid kimbus. Juhtus 1822, et kaks Ahwrika põllumehhed Antilope jahhist taggastitules kiufas mäe kurristikus ühhe Lõupardiga kokko said. Efftioftalt püdis metsaline pakko pöggeneda ja ronnis mõda äktilist kaljoseina küfi piddi üllesse. Kui tedda seal awati, tulli ta meeste kallale ja fassis awaja külge kinni. Ta misfas mehhe pikkali, wöttis ammastega õlast ja küüntega silmnäust kinni. Teine lüt fargas obbuse seljast appi, ja sihtis püssi otsa metsalise pähhe. Laeng läks tuulde. Lõupard jättis effimese waenlase mahha ja fargas nüüd teise kallale. Enne kui mehhele aega ollefs olnud wasto affkata, ollid metsalise küned tema pääs, misga nahha silmnäo pealt mahhakiskufid. Mees ja ellajas wingertafid ello poolt wöideldes maas, kunni nad mõllemad kaldast alla weresid. Ussi fündis ruttumast kui sedda jõudsin räkida. Enne

kui effimene mees püssi uest laengi jõudis panna, olli ta febra ello metsalise küfis lõppenud; tema pörrutas kül Lõupardi furnuks, agga mees ei jõudnud se läbbi enam ellusse.

Misfuggusi õnnetumaid juhtumisi on siin jubba mõnda nähtud. Üks missjonär, Smitt nimi, olli korra Hottentottlastega seltsis hüäne jahhi peale läinud. Nefiad juhtufid loggemata passu räggaftiko, kus üks lõupard peidus olli, ja äktselt ühhe Hottentotlase mahha rabbas. Smitt tõttas laengis püssiga appi. Enne kui mahhi sai püssi lahti peasta, olli metsaline tema kallal. Wöideldes luffus püs missjonäri käest, agga õnnelombel langes metsaline tema alla, Smitt põlwile tema peale. Tuggewa lehhaga mees piddas wasto kunni abbi senna jõudis, kes Lõupardi ärratapfid. Agga Smitt olli nõnda ärrapurretud, et mitto nädalad fängis maas olli, enne kui Juumala armo läbbi terweks sai.

Nõnda juttu westes läks nende te ruttust eddasi. Siiski jõudis õ enne kätte, kui nefiad Karroo pürel said. Obbused ja mehhed ollid pikkast teest wäffinud, sellepärast tehti tullufesed üllesse, pandi mõffid sulalased wahhiferrale senni kui teisid puhkama eiftid. Teisel omnikul päikesse tõusu aeal ollid lõik jallul. Wahhid ollid õse paar korda lõwui ja hüäni mõzramist fuulnud, agga tulle liggidale ei olnud ferdagi uffaldanud.

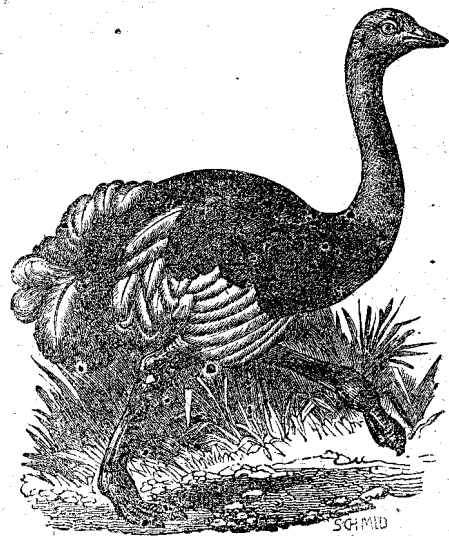
Kindral ütles teele minnes: "Olge walwsed ja

terrased, muido ei sa meie Jانا-lindude liggi, mis wägga ärksad lomad, jubba kaugelt waenlaste eest ärrapõggenewad. Jooksmine on neil ni kire, et wälledam obbune neid kätte ei sa. Egga olle ka Janalinnud koggoni ni ruimalad, kudda rägitakse; nemad põkawad kawwalast oina ello oida. Meie peame kahte seltsi assuma. Wana Kloohtw sõidab mõnede sullastega ette, et meie kasko wõib anda kui lindu leiab; siis peame kaugelt karja ümber pirama. Jooksko nemad kuhhu tahhes, seal kütid iggal pool wastas ees. Jäime si nähhes lähwad nemad arglikult põggenema, agga eddasi taggasi jooksmine lõppetab wimalis nende jõudo."

Kloohtw sõitis kahhe sullastega ette ja kaddus nattofese aea parrast teiste filmist. Tunni parrast tuli üks sullane tuhhatnelja teada andma, et ühe linnu-karja ollid leidnud, kus wähhemalt nellikümmend lindu wõis olla. Ka olli Kwaggasi ja kaks Girahwi poeaga nähtud. "Hä küll!" ütles kindral. "Tahhame terraselt oolt kanda, et noor Girahw meie käest ärra ei pease, kedda ellusalt kinni püame. Anton ja Augustin wõiwad wana mahha pörrutada, senni kui meie kolmekeste noort lähme wörgutama."

Silmapiigul ollid kõik obbuiste seljas, sullane tejuhhiis eel, idtati möda määratumat laggedat eddasi. Üks sullane jäeti Lõupardi poegade oidjaks. Pole tunni aea parrast jäi eelsõitja seisma, kaege Jانا-lindude karja näidates. Kindral ütles: "Üks mingo

Kloohtwile sõnumid andma, et meie siin olleme; Anton ja Augustin sõitko sõnumiwia kasa, ikka ni kausgel ükssteisest tunni püüsi laeng ullatab. Meie pirame kolmekeste parremat kät karja ümber, üks sullane jääb seie seisma. Kui linnukarja ümber olleme püüranud, siis anname püüsi ülestõstmise läbbi ükssteisele tähte ja püame rõngast komale kolkko weddada. Kwaggadest ei olle luggu, need wõiwad ärrapõggeneda; agga Jانا-linnud pörrutakse mahha, ehk irmutakse taggasi."

Jانا-lind.

Beite selts lahkus ühhest ärra ja sõitis muist pahhemat, muist parremat kät eddasi, laialises ringis linnu karja ümber. Kui iggamees seatut kohhal olli, seal anti püssist tõstes üksteisele tähte. Sam sammult eddasi minnes tõmmati piret komale kofko. Mattoke aega jõudis möda enne kui ellajad waenlasi tähhele pašid. Alktselt tõstsid Kwaggad päd püsti ja pistsid kohkudes kui tuul lippama, kus nad Konradi ja Rifardi wahhelt wälja peasid. Ürises aea pärrast kulutas paks tolmo pilwe nende põggenemise teed. Nende põggenemine ärratas Zana-lindusi, et ka päd püsti tõstsid. Piski kaelu ülles sirrutades teggid linnud issewarki kissa, mis kui maddal lõwmi mõduramine kostis; siis tungisid unnikusse kofko ja pistsid ülle laggeda puuma, kus lühhikesi tiwasi otsego mõllasi tarwitasi. Kiremast kui tullisem obune läksid naad eddasi, et tuul wihhises ja ollid pari silmapilgu pärrast Rifardi ja Konradi silmist kadunud. Peale sedda kuulsid nemad kaks püssi pauko sealt kulle pealt, kus Anton ja Augustin seisid; siis tõusis tolmo pilwe üllesse, mis põggenewade lindude jälgi näitis. Ohmatusest otsego piäredaks läinud, tullid linnud jälle senna külgi taggasi, kus kindral, Konrad ja Rifard ollid. Alktselt paukus kindrali püs. Zana-linnud kohkusid — jäid seisma, kånasid nattuke kõrwale ja läksid siis Rifartist ja Konratist möda. Mõllemate püssid pörrusid, ei putunud lindudesse, kes otsego kofkad tule õhhus

jalgse ülle laggeda lendasid. Ürises aea pärrast paugutas üks sullane püssi, siis pihw! ja pahw! waña Kloohtw, kust perrutatud linnud uest taggasi kånasid. Mehhed jäid nüüd seisma ja lindude luggu watama, kes kui pata kånad eddasi taggasi jookstes piramise rõngast wälja ei peasnud. Nüüd putus ka noor Girahw emä kõrwas nende silma. Girahwid ollid pifka kaela päga ülle selja taggasi painotanud ja jooksid imelikult üppates linnu troppiga seltsis. Igga üppamisega jõudsid nemad poolkolmat sülda maad eddasi. Teist waña Girahwi ei olnud enam nähha.

Uega möda alkasid Zana-linnud wäffima, tule fireline jooksmine jäi taggasi, nende pörkamine ei olnud enam ni ruttuline, ja mõäed jäiwad tük maad teistest mahha. Nüüd kuuldi iggalt poolt püsside paukumist, ja kui kütid surema olega ja wähhema firusega lindusi olleks taggakihutanud, siis ei olleks üks ainoke nende käest peasnud. Tuhhatnelja eddasi sõites kuuldi ühtepuhko piuh! ja pauht! ja üks lind langes teise järrel mahha, kunni wimaks Konradi püssi kuul waña Girahwile otša teggi. Igga sel silmapilgul olli noor ellajas piramise rõngast wälja peasnud, mis waña Kloohtw näggi ja kohhe kindralile teada andis. Seddamaid wõitis kindral Rifardi, Konradi ja waña Kloohtwi kasa ja läks nendega seltsis Girahwi poega püüdma, mis kaugele weel nende filmi ullatas.

Obbustel olli küllalte jõudo. Tuhhat nelja kih-
hutati möda sure Karroo laggedat eddasi, kunni
nemad aega möda põggenewa ellaja liggemale jõudsid.
„Meie same tedda kinni!“ kiffendas kindral rõemuga.

Rannus-rauad pigistati ebbuste külgede wasto
ja uest affasid nemad lippama, otsego olleksid tahtnud
sure laggeda jalgade al ärranelata. Igga filmapilguga
jõudsid nemad Girahwi liggemale ja näitas luggu, et
põggeneljal jubba wässimus käes olli. Obbustel olli
jõudu weel küllalte. Kerge sammuga kargasid nemad
ülle laia jõggede, ätkilistest kallastest ülles ja alla.
Girahwi poeg affas jalga kommistades pikkamine
üppama. „Meie same tedda nattulese aea pärrast
kinni!“ ütles kindral.

Nemad ehk wõisid weel 300 sammu põggenejast
ellajast kangel olla. Girahw, kes seie sadit weel
pääst ülles ei olnud tõstnud, tõrkis pikkalist üppates
eddasi, kunni ta seisma jäi ja pikka kaela tagga-
kihjutajate pole pöras. Klooohw wõttis jubba lingu-
paelad kätte, mis filmapilgul tema jalgade ümber
tahtis wiffata.

Algga girahw ei affanud sedda filmapilko otama.
Kui ta pääst kánates waenlasti näggi, jäi ta filmapilgo
kohkudes seisma, pistis siis kõigest wäest jälle putkama.
„Tema on meid petnud!“ üdis kindral. „Mis meie
wässimusest arwasime, ei olnud muud kui petlik mõtte,
et arwas meie käest ollema peasnud. Meie peame
tedda siiski kinni sama.“ — Konrad ütles kül, et

pilkem taggakihtutamine neid seltsimeestest wägga
kaugele ärrawib, agga kindral ei wõtnud sedda kuulda.

G i r a h w.

Weel tullisema kirusega sõitsid mehhed laggedat
möda eddasi, mis siin ja seal maddalatest rüngaätest
ja tahhedaks kuuwanud jõggedest riistati läbbi pirati.
Lagge nõm läks aega möda tühjemaiks ja paljamaiks,
ma-pind ifka kuimemaiks, wimaiks kiwvi sarnatselks,
kus middagi kassu enam nähha ei olnud. Ni kaugele
kui film ullatas, seisis pöuane tõmmu lagge nende
ees, wet ei olnud kuskil nähtawal, ei pöesast wägga
rohhelist wõssu kuskil pool leida. Regi ei pannud
sedda tähhele, nende filmad watasid ühtepuhko põg-
genewa ellaja peale.

Rakä tundi olli nende taggaajamine jubba wäl tanud, siiski ei olnud weel lotust Girahwi kätte sada, waid kaugus nende ja pöggeneja wahhel näis enne mine kaawama, kui kahhanema. Teistel ei olnud suggugi enam lotust Girahwi kätte sada, agga kindrali lotus ei lõppenud. Ühhe korraga jäi Girahw nago kofkuma, jooksis eddasi taggasi, otsego olleks te kinni pandud. Kindral ütles: "Seal on midagi teima te kinni pannud. Wõib olla üks äkiline kallas. Kloohw! wõtta lingu-paelad kätte!"

Kloohw kerutas jubba rihmu pä ümber, teima offaw film olli nisaia ruttu kui kindral tähhele pannud, et ellajas eddasi ei peasnud. Teima sõitis nattoke maad teiste ette ja wiskas siis 80 sammugaugufelt ni offawalt oma lingo-rihmad, mis Bolas nimetasse, et kohhe Girahwi effimeeste jalgade külge kinni affasid, ja wassinud ellaja mahha tõmbasid. Kloohw kargas obbuse seljast, tõitis tuggewa ohjelis kuga ka teima taggumised jallad kammitfasse, ja passii kütke teimale kaela. "Nüüd on ta meie käes!" ütles kindral.

Girahw kargas maast üllesse, wahtis arglito filmaga ümber ja püdis siis pöggeneima minna. Kammitfes jallad ja küttes kael telasid sedda teggemast. Kui peasmist wõimalik ei olnud, jäi ta wimaas rahhulist seisima. "Üks wägga keia, ehk kül issewarki lobud ellajas," ütles Konrad. "Mis pik kael ja kõrged effimesed jallad teimal. Wijakas pä ja illus

nahk on wägga keia. Kas peaks noor ellajas wangipõlwes ülleskaawama?"

"Kül kaawab," kostis kindral. "Teimal on wanust kül, et emata wõib ellada, ja nisaia moti parrajalt norust, et wangipõlweaga wõib arrida. Meie peame seltsimeeste jure taggasi tõitama, kes ei tea, kuhu meie olleme jänud. Mul on sögi-issu ja jännu. Kloohw! kas sa ei tea liggimail kuskil allikait?"

"Allikait küllalte," ütles Kloohw: "agga wet ei olle kellegi sees leida. Siin ei olle wihma olnud, kui Karroo sõrwa pool, kust linnu karja üllesleidime. Lähme jälgi möda taggasi, kust tullime, siis leiame tunni aea pärrast allika sooni."

"Miino kuiw keel on paks kui putük suus," ütles Mikard. "Rehha luud on pörrumisest otsego murtud, ja kange tolm ja päikese pallaw kippuwad liga teggema."

"Kannatage!" ütles kindral. "Tunni pärrast leiame wet ja pari tunni pärrast seltsimehhed. Meie lõetsuwad obbused aurawad kui sauna kerriksed! waesed lomad! Murretse, Kloohw! et jõgge ehk allikat leiame, kust endale ja lojustele karrastust same."

Taggasi minnik ei olnud pool nõnda kirest kui tullik. Obbused ollid wägga tülpinud, Kloohwil girahwiga paljo teggemist, kes, kui olleks teadnud et wangi läks, ühtepuhho wasto tõrkus. Päike tõusis kõrgemale, seisis kess pä kohhal üllewal, et pallaw tahtis küpetada. Mi pikkale kui film ullatas, ei olnud warjopaika kuskil leida. Nema ei näinud muud kui kuiwa

wõssuta ja weeta laggedat, kus ülle pilweta tümesüüne taewas seisis, ja kust kõrwetaw päikese paiste mahha kumas. Walge wahhuga kattetud obbused lütsufid, teled pikkal suust wäljas. Wässinud nõrgad mehhed rippusid saddulate külles; juttuta sõideti üks-teise kõrwas sam sammult eddasi. "Se luggu lähheb liale," ütles kindral, iggi kuiwatades. "Kloohw! kas sa ei leia wet?"

Kloohw wastas: "Koh on mul üsna wõeras, ma kardan, meie olleme eksinud ja wägga ommiko pole läinud, muido olleksime jubba wee allikaid leidnud."

"Siis peame lõune-läne pole kånama," ütles kindral. "Rihhutage obbused ruttuma sammule."

Obbustele anti kannuksid, nemad affasid nattuke tõrkama, ja läksid siis jälle wässind sammuga eddasi. Jälle jõudis üks tund aega möda. Ikka weel se samä kuu, tõmmukarwaline kõrb, tümesüüne pilweta taewas, põllew päike! Obbused ei tahtnud enam paigast minna, inimeste pään rippusid kui närtsinud lilled. "Ei lähhe affi meil seddawist forda!" ütles kindral, oost kinni piddades. "Miino pä on uimane ja ul, ma ei tea enam kuhhu pole meie peame kals lama. Kui teie pikkemalt tullist jään ei jõua kannatada, siis tappame ühhe obbuse, kustutame werrega jään ja lihhaga nalga."

Rikard ja Konrad seiswad mõllemad selle nõuu wasto. Kindral ütles wimaks: "Anname wolli obbuste kätte, nemad tunnewad kaugele weelohyasi."

Seal pandi ratsuse otsad ooste kaela peale ja aeti neid minema. Ürratülpinud, wässinud lojusfed tõssid pään üllesse, aisutasid tuleõhku, kånasid siis õhto, ommiko, lõune ja põhja pole ja affasid wimaks tassafelt irnuma. Selle peale pörasid nad opis teise pole wasto, kui seie sadik ollid sõitnud, ja tramisid eddasi, et taggafihhutamist tarwis ei olnud. "Se on hä märk," ütles kindral. "Obbused tõttawad, meie same wiistist wet leidma."

"Miino girahw tõttab nisañoti, ei tõrgu suggugi enam wasto," ütles wafia Kloohw.

Uus lotus astus kättide süddametesse. Nattofese aea pärrast affasid obbused ni kirest jooksmä, et kammitas girahw nendega ei jõudnud sammu piddada; sellepärrast piddi obbusid kinni piddama. Pole tunni pärrast läks koh opis teisets; mõni rohhu-kassu affas siin ja seal mapinnast wälja tärkama. Neg acalt läksid kassud saggedamast, nende lehhed rohhelisemaks ja mapind ikka kirjumaks. Irnumad obbused ei lastnud ennast enam kinnipiddada, jään fihhutas neid tagga. Kloohw teggi girahwi jallad kammitast lahti, et järrel jõudis üppata. Tuhhatnelja kargasid obbused eddasi, girahw nende kannul, tema olli nisañama jäänus ja kippus weele. Ürikesse aea pärrast jõudsi mehhed pöfestañiku, mis kõrge kalda peal seisis. Obbused fihhutasid ullul kombel pöfestañikust alla, — weel mõni sam eddespiddi, seal tõssid kättid rõemu-kissa! Nende ees jooksis kēna, selge weega jõggi.

Se olli suur koggemata õn! Mehhed kargasid obbuste seljast, langesid jõe kaldale kõhhuli ja akkasid jääno kustutama. Nisamoti ollid obbuste suud jões. Girahw tulli üppates, kuskus kõrgelt kaldast alla, raples maast ülesse, ja tõttas jõeale jääno kustutama; tema ei piddand inimestest suggugi luggu. Jääno piin olli surem kui kartus; ellajas jõi nõnda, otsego ei olneks jõudnud jääno koggonist kustutada. Jäimesed näitasid nisama täitmata kui ellajad, kõi jõiwad karrastawat märga ja ei jõudnud imu lõppetada. Paks tük aega, enne kui kolle jääno kustus, mis nende su ja sissikonnad wäljakuiwatanud, keled putükki sarnatselks ja waimud tuimaks olli teinud. Siis tõstsid nemad rõemfad silmad taewa pole, Jumalale täno andes, kes äddas nende peale olli allaстанud.

Girahwi poeg akkas arro sama, kus ta olli. Jmestades wahtis ta kord kütide, kord obbuste peale, kargas siis arglikult kõrwale ja läks kallast möda putkama. Kloohw kargas filmapilgul obbuse selga ja olli tema kannul, kunni ta nattofese aea pärrast jooksis kätte sai. Alkufelt tõstis waimamees rõemus kissa; sel filmapilgul näggid teisid ühe Jäna-linnu emase põggenema. Kloohw üdis: „Dnnelik leidmine! üks Jäna-linnu peffa, muine täis.“

Kirest mindi peffa watama, kus liggi kolmkümmend wärsked muñad sees olli. Mikard ja Konrad pannid imeks, et muñad otseli püsti peffas seisid. Eks se olnud jälle tunnistähheks, et Jäna-linnul

mõistust pääs; tema pañeb muñad püsti peffasse, et wähhemine ruumi wõtwad ja audumise jures õlpsamalt oma kehaga kinni wõib katta. „Mikspärrast weel ni paljo muine peffa ümber seisab?“ küsis Mikard.

„Neid on seks muñetud, et wäljaautud poead kõhhe toitu leiawad,“ ütles Kindral. „Mikaua kui poegadel jõudo ei olle kõrwa rohtu ja purõssust närrida, sõwad nemad muine, mis emad selle tarwis peffa ümber muñewad.“

Konrad küsis: „Kui kaua wältab nende audumise aeg?“

„Kolmkümmend kuus kunni nellikümmend päwa,“ selletas kindral. „Audumise aeg affurwad üks issane ja wiis ehk kuus emased ühtekokko, emased auduwad korda möda. Issane istub enamist õfel peffal, kus ta surema rammo läbbi peffa waenlaste wasto warjab. Tema wõib ühhe tiigri juruse ellaja oma jallaga surnuks wopsida. Kloohw! te meile muña-roga.“

Seal tehti tulluke üles, wõeti nelli muña peffast ja widi tulle jure, kus muña otsa noaga auk leigati ja siis muña tühwi ots pallawa tuhha peale pandi. Kui rebbo ja walge kore sees küpsema akkas, siis segas Kloohw pulgaga ümber kunni muña roog walmis sai. Sola ripputati nattoke peale ja leiti, et toit maitsew olli. Üks jäna-linnu muña annab ni paljo toitu kui 24 kassa-muña. Pärrast söma woeti weel mõñi muña kasa, kust eddespiddi toitu saaksid, kui enne õhtud teistega kokko ei piddand sama.

Siis istuti obbuuste selga ja tõttati firest eddasi minema; Kloohtw siddus girahwi kütte oma sabbula külgi kinni, et ellajas ärra ei peasnud. Nattufese aea pärrast kostis kangelst mõni püüsi pauk nende kõrwu; sest Anton ja Augustin ollid aeg aealt püüsi lastnud, et teised sest tähte saaksid nende jälgile tulla. Mõnda sõitis nüüd kindral oma seltsimeestega püüsi kõlla peale, kunni ta teistega kokko sai.

Tänaast jahhi saaki üllewadates leiti, kudda mõl-
lemad wanaad girahwid ja kümme jana-lindu tappe-
tud ollid. Rahhe kēnāma jana-lindude nahhad nülliti
fulgedega wäljatoppimise tarwis ärra, teistelt kistuti
agga kēnad sabba sulled mahha, mis wägga kalliks
petakse ja suremate suggu naisterahwas kubbarate
peal illuks kannab. Girahwide nüllitud nahhad wõeti
ka kasa.

Rui kōik korrale olli seatud, siis alkasid nēmad
taggasi minema. Teisel päwal pärrast lõunat jõudsid
nad wantrite jure oma sagiga. Wantrite oidjal
ei olnud middagi õnnetust juhtunud, sellepärast alkati
aega wiitmata koormad peale panēma, et teisel om-
nikul warra teele wõidsid minna. Koormate sead-
mine wõttis õhtuni aega; piime olli jubba kās,
kui puhkama eideiti. Ommiko tük aega enne koitu
alkati Rappi-linna pole tõttama. Noor girahw olli
ühhe wantri tahha linniseutud, lõupardi poead puriga
wantril; kollased kōisid jalgse koormate kõrwas.

Herrad sõitsid nattufe maad wantrite eel ratsul,

kus ikka sõõtmise ael ja õsel wantrite jure taggasi tullid.
Nõem täitis iggamehhe süddameid, isseärnanis lusti-
lised ollid Rifard ja Konrad. Anton tunnistas
iggapäaw tänades kindralile, kudda teimal weel ial
parremat jahti ei olle olnud, kui nende praegone
Uhwrika jaht. Kannatud waewad arwati tühjaks
selle õnne wasto.

Kaksteistkümmes peatük.

Sõe = obbu jaht.

Rappi-linna taggasi minnes näggid meie sõbrad
imekspannes weel üksford uest sedda määrato kassude
rikkust, misga Loja eldus lõune-poolse Uhwrika laggedad,
metfad, mäed ja orrud kēnast wälja on ehitatud.
Nēmad ei tahtnud kindrali juttu uskuda, kes neile
rakis, kudda kōik lopsakad arrud ja mäekinklode sõrwad
kuwal aasta ael, pikkalise pōuaga üsna kui põllend
nõmmed wälja näitawad, kus ei rohelist wõssu
egga pulehte kusilt testäija film ei leia.

Saggedaste leidsid nēmad sured metsellajate kar-
jad, kui antiloped, gnud, kwaggad, üppaw-jänēsed,
okka-sead (sildid), kaho-jänēsed ja muud, agga nad ei
raatfinud nisuguste ellajate jahtimisega enām aega
wita. Lihha ei olnud neil pudu, ja kõige nisuguste
ellajate nahku jubba küllalte kokko korjatud. Mifs-

pärrast piddid nad asjata waggasi lomasi tapma, kellel siin laialistes ma kohtades küllaltli ellamise asfett olli. Ka ahwisid ehk perdituid nähti siin saggedast karja kaupa, isseärnanis üht suremat ahwi sugu, mis farru-pahwianiks kutsutakse ja lõune-pool Ahwrika

Karro = pahwian.

mäggedes rohkest siggineb. Jmiesspannes watasid nemad sedda suurt, tuggewat ja walgast ellajat, mis mõistmata julgusega ja wälledusega ühhe kaljo künka otsast teise otsa üppas, kui obbuste kobjade müddin tedda üllesirnutas.

Maljakad ellajad need koerasarnatse päga ja roh-helise tõmmu karwa kassukaga pahwianid! ütles Konrad, kui ellajaid eestimist korda näggi. "Kas nad ka tiggedad on?"

"Ei olle nemad tiggedad!" wastas kindral. "Pahwian ei kippu ial inimese peale, kui tedda ärritades wihaseks ei tehta. On ta korra wihaseks läinud, siis oskab ta oma koerawisi lodud ambaid karwitada, nõnda et lõupardi ja hüäne wasto affab.

Saab ta waenlase kõrri mahhapurretanud, siis leppib ta sellega, sest et ta lihha ei sö, waid üksnes pu-wiljast ellab."

"Mõniford warrastab pahwian ka lapsi," ütles wana Kloohw. "More mehhe eal ellasin ma peñi-koormad kaks Kappi-linnast ühhes üksikus küllas, kus sesuggune luggu juhtus. Ema olli pissotese lapsega põllule läinud, lapse seal pu alla magama pannud ja isse tööle tõttanud. Üksikult kuleb ta lapse kissa, lähheb watama ja näab ehmatades, kudda üks pahwian lapsega mäggede pole tõttab. Ema tuli nuttu kissaga küllasse abbi otsima, kus ulk mehhi korraga wälja läks lapsewarrast tagakihutama. Mina olin isse tagaotsijate ulgas. Meie leidime pahwiani, kes, laps sülles, meie eest põggenes, teisi tükki kaks-kümmend lapsekandja kannul. Ühhekorraga kargas pahwian kõrge mäe otsa ja kaddus lapsega meie silmist ärra. Mina rõnisin kui kas möda ätkilist mägge üllesse; — kui sure waewaga mäe arja peale jõudsin, seal leidsin lapse terwe ja wiggata rohhu peal maas. Ema olli otsata suur rõem, kui oma lapsotese wig-gata kätte sai."

"Sest rägitud tükkist on selgesti näha et pahwian kurri ei olle, sest muido olleks ta lapse tapnud, ehk temale wigga teinud!" ütles kindral. "Lapse-watras pahwian mõis ehk üks emane olla, kelle poead otsa ollid sanud, sellepärast lotis ta inimese lapsest poega endale sada. Nende armastus poegade wasto on

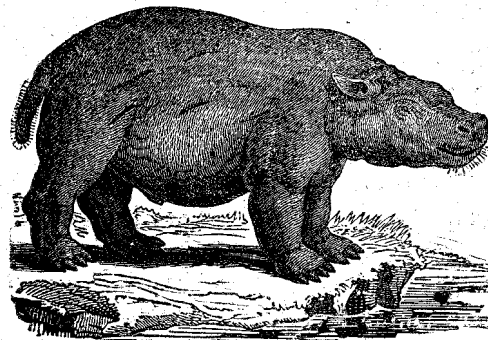
wägga suur. Ma ollen mittokord oina silmaga näinud, kuidas nemed awwalikust surmast luggu pidda mata poegadele appi tõttawad, kui poegile mingi kiusatust juhtub. Kus nemed karjakaupa kuškil toitu otšimas on, seal seatakse ikka mõningad wahhiks, kes, kui waenlase kimbutust näwad, ealt tewad, et teised põggenema wõiwad minna. Siis wõttawad emased poead sülle ehk kulla peale ja lähwad põggenema, issased ikka nattule maad taggajärrel, otsego warjuks lapsi emadele."

"Mišo arwates näitab pat nisugusti waggasi lomasi tappa!" ütles Nikard. "Jumal löi kōik, mis ellab ja kellel ing sees on, et igga loom ello-õõemu peaks maitsema. Teisiti on seal luggu, kus meie kahjoteggiuid metsalisi püame ärraawitada, et nende ülleliig siggidus inimestele ja mu ellajatele õnnetuseks ei tõuse."

Waggusat juttu westes läks meeste te-kääl pikka miste Rappi-linna pole eddasi; ratsamehhed ikka tük maad koormatud wanrite eel, kus nemed kord parremale, kord pahhemale pole kõrwale kanasid, kui middagi tähhelepanemise wäärt lomise kenadust liggemalt inuustasid nähha sada. Dseks koggusid nad iggakord wanrite jure kōkko, kus mona ja warjoliko b-mlajja leidsid. Kolmandamal ommikul jõudsid nemed ühhe laia jõe-kaldale, kust wõimalik ei olnud obbustega otsekohe läbbi-ujjuda, sellepärast piddid nad kallast piddi tük maad alla pole minema, üht maddalamat

läbbikäimise paika otšima. Nattoke maad eddasi minnes tulli tüma so neil wasto, kust ratsful läbbi ei wõinud peasta. Seal wõeti nõuuks jõeist läbbi-ujjuda, mis tuggewatel oostel wõimato ei olnud.

Kui kindral oost kaldalt jõeke sundis minema, tõrkus obbune kohkudes wasto; ei jõudnud piits egga kannus ellajat wette ajiada, kunni ta wimaks kõige nelja jallaga kaldalt jõeke kargas. Ükkiselt tõusis kindrali liggidal üks imeline suur kerre wee-pinnast ülesse; üks lai kõntšane selg kerkis otsego saar laenetest wälja, märatunud kerrel olli ärjafarnane pä, agga paljo surem ja kolledam kui ärja pä. Suur ammuli aetut su olli terrawaid ambaid täis. Kindral kēnas obbuse ümber ja ujus kaldale taggasi.

"Üks jõe-obbu!" kikkendas wana Kōchwo, püsti õllalt wõttes, senni kui Nikard, Konrad ja

Anton kohludes suurt Kallewi-poea loma watasid, mis ni koggemata wee seest nende silma tõusis.

"Wägga imeline luggu!" ütles kindral — "Esiinane jõe-pois olleks peaaego kurja nalja mulle wõinud tehha, kui teia ammaste liggi olleksin juhtunud. Kas näggite, kudda ta ldualuud laiale ajjas? Kuhhu ta kadus?"

Kloohw kostis: "Teia ujjus wistist wee al eddast; sõidame nattole maad möda kallast eddast, kül same siis teia pääd jälle wee-pinnal nähha.

Rikardil ei olnud lusti kolleda lomaga wõitlemist ettemõtta, siiski piddi ta kindrali tahtmist möda teistega kasa minema. Waiia Kloohw ütles naeratades: "Jõe-obbu lihha on wägga maggus. Egga olle Ahwrika-maal teist ni maitsewat toitu kui jõe-obbu pekki."

"Teie kulete," ütles kindral — "mis maijad Hottentottlased jõe-obbu lihha peale on. Dnnetuft ei olle meil siin middagi karta, kaldad on ni äkkilised, et märato loom lillesse ei pease. Läkki julgest eddast!"

Waiia Kloohw olli tük maad teiste ette jõudnud. Rõemsa melega wahtis ta ükssilmi jõe peale. Sadada sammumal pidadas ta obbuse kinni, sirutas lät jõe pole näidates ja ütles maddala ealega: "Seal ta on."

Rikard watas kaejuhtimist möda, agga ei näinud muud middagi, kui ühhe paksu pu-lõmmu, mis wee-pinnal ujjus. Kloohw selletas teiale naeratades, kudda arwatut putük muud ei olnud, kui jõe-obbu

pä, mis ükssil wälja paistis; kchha ujjus wee al. Näwal ei nähta temast paljo enam kui pääd, agga õfel lähheb ta mõnikord weest wälja toitu otsima. Kindral ütles: "Meie peame obbuste seljast astuma ja jalge tassailloeste liggemale püüdma minna, et wee-ellajas meid ei nä. Kui meie plüsid tedda korrage furnuks ei pörruta, siis peaseb ta meie läest. Wange wärsket püsirohtu pannide peale ja raudkulid plüsi-dele sisse, sest tiina-kuul ei lähhe teia nahhast läbbi. Sihtige ühhesteos offawalt ja mee't möda teia silmade ja otsa peale; kui ma üks, kaks, kolm saan luggenud, siis andke ühhekorraga tuld!"

Ruttust tõmmati tiina-kulid plüsidest wälja ja pandi raud-kulid nende assemele. Sam sammult eddast minnes saiwad mehhed wiekümne sammumal peale ellaja liggi. Kindral ütles: "Nüüd wõtko iggamees jõe-obbu pä plüsi kirbo otsa ja sihtigo offawalt — ni, ni — ja üks — kaks — kolm!"

Ripea kui sõna kolm kindrali suust wälja tulli, prantsatasid wiis pauku ühhekorraga, ja silmapilgul kattis paks plüsirohhu suits waatmist, et ei wõinud nähha, kas ellajas matsu sanud wai wiggata olli jäänud. Rikard kargas pari sammumal eddast ja üdis: "Ei olle külgi putunud! seal ta ujjub!"

"Wägga kahju!" ütles kindral liggemale astudes. "Seal ujjub ta prikselt eddast, ei olle middagi wigga sanud. Anton! meie olleme wägga alwast sihtinud."

Kloohw olli nüüd ka kalda liggemale läinud, kus

ta nattofe aega terrase filmaga ujjuwad lihha-stompis watas, siis naeratas ja ütles: „Kindrali herra! kus teie filmad on? Jõe-obbu ujjub kül jõege möda alla, agga ello ei olle temal sees! Kas teie ei nä, kuidas laened tedda ühhe külle pealt teise külle peale kánawad? Mõnda ei uju ükski ellaw loom. Alla-pool, kus maddalam wessi, jääb ta seisma.“

Kindral nággi, liggemale minnes, et Kloo-hwil õigus olli. Siis ruttasid mehhed möda jõege alla, kunni üks maddal kocht neil wasto tulli. Seal seisis määrato loom otsego suur kaljotomp liumata wee sees paigal.

„Meil saab küllalke tööd ollema, enne kui suurt lihha tompu kaldale same,“ ütles kindral: „ta mõib wähhemalt kolmtuhhat naela kaluda.“

Wana Kloo-hw tõttas wanfri-mehhi appi kutsuma, kes kangel enam ei mõinud olla. Kindral arwas, et täna siit paigast enam peasmist lota ei olle, sest Hottentottlased armastawad wägga jõe-obbu lihha ja ei raatsi tükki mahha jätta. Ka seisab jõe-obbu tolli paksune nahk sures innas. Sellepärast saggedast neid ellajaid taggahutatakse, mis läbbi nad aast aastalt armemaks lähewad. Sedda tulleb ifka õnne-kaubaks arwata, kui Rappi-linna liggidal weel jõe-obbu seistakse. Egiptuse maal, kus sedda ellajate sugu rohke mine siggins, pütakse neid otsego wallas-kalla turadega. Kui tapjad seal jures offawad ja wirgud ei olle, siis kautawad mõnikorra enda ello,

sest et jõe-obbu terrawad ambad neid purruks tewad. Nisuggused jahhid on ifka ello ja surma peale mõistlemised.“

„Üksford ollin sesugguse jahhi peal,“ rakis kindral. „Meie tapsime ühhe tuggewa jõe-obbu Miili jões; agga mäsamine waltas nelli tundi, ja ei olnud paljo pudust, seal olleksime kõik otsa mõinud leida. Kui arwatud ellajas küttsi padis nággi, wiiskas ta pati ümber, et mehhed waewalt uppumise ädast peasis. Kül olliid kaksümme wiis püssi-kuli tema peale lastud, siiski ei olnud üksainus paksust nahhast läbbi tunginud. Wimalaks olli üks püssi-tuul tema nina sõrmesse putunud, kus rohkest werd jooksis, mis ellaja aega möda ärrarammetas. Sesiñane jõe-obbu olli nelliteistkümmes jalga pik, ja enam kui kahhejalla pikkused kihwad temal suus. Meie täñane jõe-obbu on alles noor, ja ei sa ni suur ollema. Seal tul-lewad meie mehhed jubba rõemu-kissaga.“

Nattolese aea pärrast olliid mehhed kaldal loos, kõik watasid rõemsa filmadega täñase jahhi-sagi peale, mis Hottentottlaste suud wet pahi jooksuma. „Noh, ärge wahtige kõhheltades laialiste suudega,“ ütles Kloo-hw, „pistke käed tema külgi. Jõe-obbu ei tulle ifse meie kätte; kui ta jalgo weel mõiks ligutada, siis annaks ta jalgadele parremat nõuu ja ei affaks meie peale otama. Ujjage ärjad liggemale ja mõtke kõied wälja!“

Sedda kasku täites, tobi firest tuggewad kõied

senna. Klooht ja kaks teised mõtsid rided seljast ja ujuisid jõlle. Nemad kõitsid kõite otsad jõe-obbu kehha ümber, tullid siis kaldale, rakkendasid ärjad teise pole kõite otsatesse ja allasid saaki weest wälja weddama. Wie minuti pärrast olli jõe-obbu kuuwale male winnatud. Senni kui sullased kõisi lahti peastisid, watasid herrad tappetut loma, mis kuival maal paljo surem näitas kui wee sees. Ellaja kehhanahk olli ülleütlese karwata, kõrwade ja niina külles leiti mõned arwad arjalsed; silmad ollid pissokesed, su wägga lai. Rihwasi ei olnud weel kaswanud, sest et ellajas noor olli. Eissikonnas leiti rohkest kolm walka peneks närritut rohtu. Üks püssi-kuul olli ta niina lu purruks teinud, kaks teised ollid silma tunginud, ja Antoni püssi-kuul parremast silmast läbbi, pääajjusse läinud, sellepärrast olli jõe-obbu ni ruttu otsa leidnud.

Sis affati nahka seljast nülginä, mis enäam tolki paksune kirwestega küllest lahti kangutati. Kui nahk mahha sanud, lõhhuti pek küllest ja peasteti lihha kontidest, et middagi nurja ei läinud. Mõned Hottentottlased ollid liggimaist külladest püsside paukumiste peale senna tulnud ja jäiwad nüüd hümwale roale mõersiks. Neile anti lahkel meesle süa, sest lihha olli ni paljo, et sedda kõik kasa ei mõinud wõtta. Wõerad aitasid meie meesete lihha tükki lahti rajjuda ja ollid seal tö jures ni rõemfad, otsego maitseksid jubba waimus kallist toitu, enne

kui lihha kele peale saiwad. Iggamees olli lihhoniko ammetis ja näitas luggu, otsego olleks siin suur lihha kaubaturru ollema, kus kõik ümberringi põesad pekki ja lihhatükide koorma al seisid. Surem offa lihha ja pekki pandi astjatesse sola; üks künis offa jäeti wärskelt sömise tarmis, ja sedda ei olnud wähheks arwata. Tunni kolme pärrast olli lihhoniko tö walmis; jõe-obbust ei olnud enäam järrele jänud kui paljas fondi-unnik; seal tehti tullutesed üllesse ja affati lihha keetma ja küpsetama. Mitme küünra pikkused lihhatükid küpsetati tulle paistel ümber kerates, ja olli naljatas nähha, mis suur rõem maggusa tö jures Hottentottlaste palgist wälja paistis. Mikard ütles kindralile: „Egga se ial wõimalik wõi olla, et nemad sedda küpsetatut lihha kõik jduawad ärra süa, sellest saaks terve rüggementile toitu.“

„Kannatage nattuke!“ kõstis kindral naeratades. „Teie ei wõi sedda koggonist arwata, mis need inimesed oma sisse wõiwad toppida, kui neil toitu ni rohkest on kui praego. Wõerad Hottentottlased täidawad siin kahhe kolme päwa tarmis kõhhud täis, kes teab, milal nad jälle ni kallist roga leidwad. Kõl sate sedda imet oma filmaga näggema!“

Mikard näggi jubba imet, sedda tähhele pannes, mis maijal kombel Hottentottlased lihhatükidest wälja sullawad raswa pihhu peffatesse korjasid ja sealt telega ärralakkusid, otsego olleks meesi olnud.

Nemad üppasid, kargasid ja tantsisid rõemu pärrast, tõstsid korda möda üht, siis jälle teist jalga kõrgele, misga süddame rõemo wälja näitafid. Wahhel pigistafid nad silmad kinni, tõstsid aeg aealt rõemu kiffa ja lantsid rohkest puid tullele liffaks, et lihha-tükid ruttumine küpses saaksid.

Wimaks sai odetud kallis roog walmis, et watsa wõis panna. Seal olli nüüd rahwas kihhisedes tulle ümber otsego sippelga peffa päwa paistel; üks jaggas, teine närris, kolmas purretas ja nelas alla, agga kõigil olli ni tulline kirus, kui olleks kubjas piitsaga tagga olnud. Russika surused lihha-tükid laddusid filmapilgul Hottentottlaste ammaсте wahhele, ja wassimata wõeti ühtepuhku uut liffa jure, otsego ei olleks wõimalik olnud täna sögi issu kustutada. Mikard, Konrad, Augustin ja Anton pañid sedda ärraawitamise luggu imeks, sest nisuggust sögi-issu ei olnud nemad weel ello aeal kuulnud egga näinud. Nemad ei olleks sedda wõimalikuks uskunud, et inimesed ühe korraga ni paljo wõiwad oma sisse õggida. Eüropa meeleste näitas seshiane luggu otsego ünenäggu, ja kui nad wimaks arro said, et siin jures mingisuggust filmapettust ei wõinud olla, seal tulli inie ja irm neil peale.

"Ma ütlesin teile ette," naeratas kindral: "et sesuggune luggu pididi tullesma. Ja, jah, sõbrad! kes woolsaid sõjaid tundma tahhab õppida, se peab Ahwrika maale minema! Meie kohhal õskawad inie

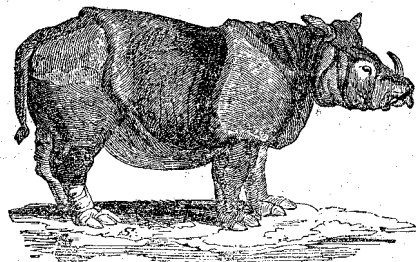
mased kõhtu täita, ja üks leiskane lihhatük ei ullata laugemale kui ühhekorra amba tahha panna. Siiski ei tahha meie teiste sögi-issu wadates sedda ärra-unnustada, et meie kõhhud alles tühjad on, — agga seal tulles wana Klooow jubba lihha-tükiga, mis ta meie tarwis küpsetanud, ja mis tõeste maitsew saab ollema. Tulge siis jõe-obbu lihha maitsema; kes teab, kas teie elloaeal teistkorda sesuggust pradi oma laua peale sate."

Ei olnud siin pikemat pallumist egga pakkumist tarwis. Kõhhud ollid meestel tühjad ja maggu küpsatud jõe-obbu lihha wägga maitsew. Mikard ütles: "Tõeste lihha maitseb ni hä, et ma Hottentottlaste ablust enam imeks ei tohhi panna."

Agga igga asii peab wimaks otsa leidma, nõnda saiwad siis aega möda ka Hottentottlaste kõhhud täidetud. Jämedaks paisunud otsego täispuhutatud konnad pühherdasid nemad nattole aega rohhu peal, enne kui leiba luusse affasid lastma, mis õhtuni ullatas. Siis seati wanfrid korrade, pandi sisse solatud lihha asjad wanfrite peale, jaggati solamata lihast weel kaunis ossa wõerastele ossaks, ja affati siis minema, et enne õ pimedust tütki maad emale wõiksid jõuda. Kindral kartis seie õ-majjale jada, kuhhu wärske werre ja lihha aie paljo kiffajad metsalisk õfel wõiks melitada, ja neil ei olnud kellelgi enam lusti uut templemist metsalistega ette wõtta.

Warra enne walget mindi teisel omimikul teele,

viimata tõttati eddasi, kunni nad wiendamal õhtul Rappi linna taggasi jõudsid. Pikkemalt ei olnud neil te peal middagi kogemata juhtumist olnud. Üksford kihutas jahhi inu siiski Antoni süddant põllema, kui nad emalt ühhe sure elewandi sarnatse ellaja te. liggidal rohhu maal sömas näggid, mis Rinotserus kutsutakse. Agga et wantrid jubba

Rinotserus.

muidogi ülleliga koormatud olid, sellepärast kelas kindral sure ellaja tapmist, mis nemad kasa ei wõinud wõtta.

Kui teisel päwal linnas kõik rikkas jahhi saak wanritest wälja olli wõetud ja igga tük korra pärrast paigale sai pandud, seal ütles Mikard: „Se olli üks kena, rõemulik ja rikkas jahhi-saak. Mikaua, kui ma ellan, tahhan ma sure rõemuga Ahwrika metsast ja laggedaid mele tulletada, kus lõwuid, metsärjad, lõpardid, girahwid, jõe-õbbud, jana-linnud, antiloped ja palju muud lõmad rohkest meie

filmi juhtusid. — Tõttelikult tunnistades leian, et sesuggune te-kond inimesele wägga palju õppetust annab Loja wäest, surusest ja eldusest. Mis meie pissokesed Eüropa made ellajad nende kollide wasto ullatawad?“

„Tõssi kül!“ ütles Konrad. „Agga enne kui uut pikka merre teed jälle ette wõttame, tahhame paar nädalad Rappi linnas wässinud liikmeid puhhata. Sel puhkamise ajal tahhame korjatut jahhi warra korraliste paigale panna, et loeo minnes pikkal teel middagi nurja ei wõi minna. Kui siit keddagi kauba laema Eüropa male lähheb, tahhame ühhe ossa ärra sata, sest meie ommetegi kõiki enda kasa ei wõi wõtta. Pealegi tahhame kindrali herrat igga pääw ni kaua melitada, kunni ta lubbab, meiega ühhes Tseiloni järele tulla.“

„Ja, jah!“ ütles Mikard, kindrali käest kinni wõttes — „teie tullete meile te-juhhiks ja tallotajaks kasa, mis meist muido seal wõera ma metsades peab sama? Wõtke meie pahweid kuulda! Meie olleme teieta ossego emata kaana-poead, kes kuhugi ei oska minna. Olge ni hä ja tulge kasa!“

Konrad pallus nisañoti melitades. Kindral wastas: „Kannatage, sõbrad! meil on weel üega kül sedda asja läbbi mõttelda. Efsteks peate mõned päwad wässinud liikmeid puhkama, siis tahhame Tseiloni te-käigist rälida. Ripaljo wõin ma teile

jubba täna ütelda, et kui aigus egga surma, több mind fangi ei sunni, siis tulles ma teie kasa. Kas õkete selle tõutusega rahhul?"

Rikard ja Konrad tänašid elde lubbamise eest; siis rägiti weel mõnda tulleswa tekäigi pärrast, mis mõne nädala pärrast ette piddi wõetama.

Kui noortel luggejatel pikkemalt lüsti peaks ollema sedda kuulda sada, mis meie julged tekäijad Tseiloni saarel leiawad, ja mis neile eddespidi merre:teel juhtub: siis lodame neile tulleswal aastal sest mõnda kulusada, kus mitto imelik ja issewärfi asja Tseiloni saarest same räkima, mis aenawidet ja tulloliko õppetust annab.

Register.

Esimene peatük.	leh. p.
Tru sõbber on ešiam wäätt kui rikkus . . .	3
Teine peatük.	
Tele minif ja merre: aigus	21
Kolmas peatük.	
Taewad juttustawad Jumala auu ja Ma kindlus kulusab tema kätte tööd . . .	30
Neljas peatük.	
Haiskalla püüdmine	51
Wies peatük.	
Pendawad kallad. Delhwiniid. Merreläi: kimine	65
Kues peatük.	
Marru: tule linnud	76
Seitsmes peatük.	
Rappi: lin	96
Rahheksas peatük.	
Ööwi: jaht	106

Ühheffas peatük.

Lõwwi, kilide ja metsärja : jaht 122

Kümmes peatük.

Glewantid ja maud 146

Üksteistkümmes peatük.

Lõupardi, Janasindude ja Girahwide : jaht 164

Kaksteistkümmes peatük.

Jõeobbu jaht 187

Pildi : kujjusi luggemisele selletusseks leitatse :

Hai : kalla 52 lehhe peal. — Lendaw : kalla
66 leh. p. Lõwwi 124 leh. p. Anti :
lope 154 leh. p. Glewant 148 leh. p.
Janasind 175 leh. p. Girahw 179
leh. p. Karro : pahwian 188 leh. p.
Jõeobbu 191 leh. p. Rinotferus
200 leh. p.

Et ka lehwamal wõimalik olleks sedda ramatud
kätte sada, sellepärast olleme inda oddawaks pannud
ja maksab ramat walmis püüatud **20 kop. hõb.**